

๒๖

เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการ

NIC เขตปลอดโสเภณี

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
เนื่องในโอกาสครบรอบ 20 ปี ของสถาบันฯ

เอกสารทางวิชาการหมายเลข 148

ISBN 974-586-964-3

มกราคม 2534

เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการ

NIC เขตปลอดโสเภณี

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
เนื่องในโอกาสครบรอบ 20 ปี ของสถาบันฯ

เอกสารทางวิชาการหมายเลข 148

ISBN 974-586-964-3

มกราคม 2534

สารบัญ

	หน้า
คำกล่าวรายงานในพิธีเปิดการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง "NIC--เขตปลอดโซเรณี่"	ก
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ	
คำกล่าวเปิดการอภิปรายทางวิชาการ	ค
โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	
กำหนดการอภิปรายทางวิชาการ	จ
เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการ	
1. เอดส์กับธุรกิจบริการทางเพศ	1
โดย นพ.สมบัติ แกมประเสริฐสุข	
2. โซเรณี่และพหุเพศศาสตร์	19
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์	
3. เพศวิถีในยุค NIC	50
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี ทองอุไทย	

4. อุบัติการณ์โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV) ในประเทศไทย : 64
การวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม (The Social Context of the
Emergency of HIV in Thailand)
โดย Nicholas Ford (ผู้เขียน) และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
อมรา สุนทรธาดา (ผู้แปล)
5. โสเภณีในประเทศไทย (Prostitution in Thailand) 84
โดย Jenny Godley (ผู้เขียน) และ กรมาศ วุฒิสุข (ผู้แปล)
6. ประมวลสถานการณ์ ความรู้ และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศ 102
โดย คณะนักศึกษาสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขามานุษยวิทยาประยุกต์)
รุ่นที่ 1 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

คำกล่าวรายงาน
ของผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม
ในพิธีเปิดการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง NIC-เขตปลอดภัยแม่
ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ วันที่ 9 มกราคม 2534

กราบเรียน ท่านรองอธิการบดี

กระผมในนามของคณะผู้จัดการอภิปรายทางวิชาการในวันนี้ขออนุญาตรายงาน
ความเป็นมาของการจัดการอภิปราย ดังต่อไปนี้

การอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง NIC-เขตปลอดภัยแม่ นับเป็นกิจกรรมแรก
ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ที่จัดขึ้นเนื่องในโอกาสที่สถาบันฯ
จะมีอายุครบรอบ 20 ปี ในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2534 เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองวาระที่มำ
ยิ่นดีนี้ สถาบันฯ จึงจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนต่อเนื่องตลอดปี
2534 ได้แก่ การจัดอภิปรายสัมมนาทางวิชาการ การจัดพิมพ์เอกสารตำราทางประชากร-
ศาสตร์ การจัดนิทรรศการผลงานของสถาบันฯ และการจัดชุมนุมผู้เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่
ผ่านมาของสถาบันฯ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่จะช่วยพัฒนาสถาบันฯ ให้สนองตอบต่อ
ความต้องการของสังคม กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดในวาระต่อไปของสถาบันฯ ผู้ที่เข้าร่วมการ
อภิปรายในวันนี้ สามารถแจ้งความจำนงจะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันฯ ในโอกาส
ต่อไปได้ทุกท่าน สถาบันฯ รู้สึกยินดีและเป็นเกียรติมากถ้าหากท่านกรุณาให้ความสนใจต่อ
กิจกรรมของสถาบันฯ

สำหรับหัวข้อการอภิปรายในวันนี้ ใช้ชื่อว่า NIC-เขตปลอดภัยแม่ เนื่องจาก
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ตระหนักว่าประชากรกลุ่มนี้เป็นประชากรที่ควรให้ความสนใจ
เป็นพิเศษ ทั้ง ๆ ที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบันประเทศไทยประสบความสำเร็จในการลดอัตราการ
เพิ่มประชากรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในแผนพัฒนาประเทศ ทำให้ปัญหา
ด้านปริมาณของประชากรในประเทศไทยลดลง แต่ปัญหาด้านคุณภาพของประชากรไม่ได้เพิ่ม
ขึ้นอย่างน่าพอใจ ประชากรบางส่วนยังตกอยู่ในฐานะเหยื่อของสังคม ต้องประกอบอาชีพ

โสมณี สำหรับประชากรส่วนนี้กระผมคิดว่ามีอยู่ 3 กลุ่มย่อยกลุ่มที่ 1 เป็นโสมณีเพราะถูกบังคับ ล่อลวง ถูกขาย กลุ่มที่ 2 เป็นโสมณีเพราะถูกบีบบังคับทางเศรษฐกิจ และกลุ่มที่ 3 เลือกอาชีพนี้เพราะความหลงผิดพอใจกับค่านิยมฝังเพือของสังคมไทย

ปัญหาของประชากรทั้ง 3 กลุ่มย่อยนี้ สถาบันวิจัยประชากรและสังคมในฐานะหน่วยงานราชการ มีความวิตกกังวล และอยากจะมีส่วนในการรณรงค์แก้ไขปัญหานี้ จากข้อมูลของประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) พบว่า การที่ประเทศขยายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะทำให้ประชากรที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ กลับมีอาชีพและรายได้พอเลี้ยงตัวเองและจำนวนโสมณีในประเทศดังกล่าวจะลดน้อยลง สำหรับประเทศไทยเราเชื่อกันว่าจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIC) ในระยะเวลาอันใกล้นี้ แต่เราไม่อาจเชื่อได้แน่นอนว่าปัญหาโสมณีจะลดน้อยลงไปหรือไม่

การจัดอภิปรายครั้งนี้ จึงเป็นการระดมความคิดเห็นจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมอภิปราย ร่วมกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหโสมณีทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งในโอกาสที่กระผมขอกราบขอบพระคุณท่านวิทยากร และผู้เข้าร่วมอภิปราย ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าของท่านมาแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่สังคมไทย และหวังว่าข้อคิดเห็นจากการอภิปรายครั้งนี้จักมีส่วนในการรณรงค์แก้ปัญหาดังกล่าว

ในการอภิปรายครั้งนี้ สถาบันฯ ได้ถ่ายทำ VDO ตลอดรายการและจะตัดต่อรายการลงให้เหลือเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อเผยแพร่ต่อไป ความคิดเห็นของท่านทั้งหลายจะแผ่กระจายออกไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สังคมไทยอย่างแน่นอน

จากนี้ กระผมขอกราบเรียนเชิญท่านรองอธิการบดี ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเสริฐทองเจริญ กล่าวเปิดงานเพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้เข้าร่วมอภิปราย

คำกล่าวเปิด
การอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง NIC-เขตปลอดโลโก้
จัดโดย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ วันที่ 9 มกราคม 2534

ท่านผู้อำนวยการสถาบันฯ ท่านวิทยากร คณะผู้จัดการอภิปรายและผู้เข้าร่วมอภิปรายทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเกียรติให้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง NIC-เขตปลอดโลโก้ ในวันนี้ เท่าที่รับทราบจากการกล่าวรายงานของผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม ทำให้ทราบว่าการจัดอภิปรายทางวิชาการครั้งนี้ นับเป็นกิจกรรมแรกของวาระครบรอบปีที่ 20 ของการก่อตั้งสถาบันวิจัยประชากรและสังคมของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งจะครบรอบวันเกิดในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2534 เป็นที่น่ายินดีที่นอกจากกิจกรรมนี้แล้ว สถาบันฯ ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกหลายรูปแบบต่อเนื่องกันตลอดปี 2534 กิจกรรมทั้งหมดจะให้ความรู้ ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์แก่บุคคลทั่วไป

การที่สถาบันฯ หยิบยกปัญหาโลโก้ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสังคมที่มีความสำคัญและเรื้อรังมานานปัญหาหนึ่งในประเทศของเรา นับว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจติดตามแม้ว่า ประชากรที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม กำลังให้ความสนใจอยู่นี้จะไม่ใช่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศก็ตาม แต่ประชากรกลุ่มนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบมากมายแก่ประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นแง่เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งเป็นความสนใจหลักของมหาวิทยาลัยมหิดล ปัญหาโลโก้ยังมีผลต่อภาพลักษณ์โดยรวมของประเทศเรามากด้วย

พร้อมกับที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า NIC ด้วยการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นตัวกำหนดนิยามคำนี้ให้แก่ประเทศเรา ได้ก่อให้เกิดความเคลือบแคลงใจในหมู่นักวิชาการว่า การที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ประชากรกลุ่มที่ประกอบอาชีพเป็นโลโก้ ด้วยเหตุผล 3 ประการตามที่ผู้อำนวยการสถาบันฯ ได้รายงานแล้วนั้นจะคงค้างอาชีพนี้ หรือเสื่อมสลายไป

หรือแปรสภาพเป็นอย่างอื่น ๆ ผลกระทบของการดำรงอยู่เสื่อมสลาย หรือกลายสภาพจะมีมากขึ้นเพียงใดต่อสังคมไทย คำถามเหล่านี้คาดว่าท่านผู้เข้าร่วมฟังการอภิปรายจะได้คำตอบในเวลาอันใกล้นี้ ทั้งนี้เพราะวิทยาการที่ได้รับเชิญมาในวันนี้ ล้วนแต่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ แต่มีความสนใจร่วมกันในปัญหาดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่า การอภิปรายครั้งนี้เปรียบเสมือนเวทีของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในแง่มุมต่าง ๆ และผมขออนุญาตขอบคณท่านวิทยากร และท่านผู้เข้าร่วมการอภิปราย แทนสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง NIC-เซตปลอดโสมะณี และขออวยพรให้การอภิปรายประสบความสำเร็จในการหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหารื้อรังนี้ให้ยุติได้ด้วยดี และเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ

กำหนดการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง NIC-เขตปลอดโสเภณี
จัดโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
เนื่องในโอกาสครบรอบ 20 ปี ของสถาบันฯ
ณ ห้องประชุม กษ โรงแรมรอยัลริเวอร์
วันพุธที่ 9 มกราคม 2534

กำหนดการอภิปราย

- 8.30 - 9.00 น. ลงทะเบียน
- 9.00 - 9.15 น. พิธีเปิดโดย อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล
- 9.15 - 9.30 น. พักรับประทานน้ำชา
- 9.30 - 11.30 น. อภิปรายทางวิชาการ เรื่อง NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ
ผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล
ผู้อภิปราย นายแพทย์สมบัติ แทนประเสริฐสุข
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาลี พฤษพงษ์คำวลี
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี ทองอุไทย
- 11.30 - 12.00 น. เปิดอภิปรายทั่วไป
- 13.00 - 14.30 น. อภิปรายกลุ่ม เรื่อง "ทำอะไรให้ไทยปลอดโสเภณี"
ผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทร
ผู้อภิปราย Mrs. Ann Usher
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม
นางจันทนิภา อภิสุข
นายทองใบ ทองเปาด์
- 14.30 - 15.00 น. เปิดอภิปรายทั่วไป
- 15.00 - 15.15 น. พิธีปิด

14 พ.ย. 34
ครบรอบ **20** ปี

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง NIC- เขตปลอดภัย
9 มกราคม 2534 ณ ห้องประชุมงาช้าง โรงแรมรอยัลริเวอร์

เอดส์กับธุรกิจบริการทางเพศ

โดย

สมบัติ แทนประเสริฐสุข

* ความคิดเห็นในเอกสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องตรงกับความคิดเห็นของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

เอดส์กับธุรกิจบริการทางเพศ

สมบัติ แทนประเสริฐสุข, พบ, สม*

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังพัฒนาสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาเพื่อความเป็นอุตสาหกรรมใหม่ ได้ทวีความรุนแรงขึ้นจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพและมลภาวะฯ ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจบริการทางเพศนับเป็นปัญหาหนึ่งที่ขยายตัวขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อเอดส์ได้อาศัยช่องทางในวงจรธุรกิจบริการทางเพศนี้เองแพร่ระบาดไปในวงกว้าง จนเป็นที่น่าวิตกว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมไทยได้

1. สถานและแนวโน้มธุรกิจบริการทางเพศในแง่สาธารณสุข

องค์ประกอบของธุรกิจบริการทางเพศอย่างน้อยจะต้องมี ผู้บริการทางเพศ, ผู้ซื้อบริการและผู้ดำเนินการ ซึ่งอาจจะรวมไปถึงนายหน้าผู้จัดหาบริการทางเพศให้มาขายบริการ, ผู้จัดให้มีการซื้อขายบริการ เป็นต้น ในแง่สาธารณสุข ปัญหาสำคัญที่เกิดจากธุรกิจทางเพศคือปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ เช่น โรคซิฟิลิส หนองใน แผลริมอ่อน เป็นต้น ระหว่างผู้บริการทางเพศและผู้ซื้อบริการ โรคติดต่อจากเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดเป็นโรคที่รักษาได้ หรือ เป็นโรคที่ไม่รุนแรง ทำให้ผู้บริการทางเพศและผู้ซื้อบริการไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการป้องกันโรคติดต่อจากเพศสัมพันธ์เหล่านี้ โดยเฉพาะการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยนั้นแทบไม่มี อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในการขายบริการของหญิงบริการทางเพศก่อนหน้าที่จะมีการณรงค์ป้องกันควบคุมโรคเอดส์นั้น คาดว่าจะมีประมาณเพียงร้อยละ 10 ของการขายบริการทั้งหมดในกลุ่มหญิงบริการ ดังจะเห็นได้จากการสำรวจในกลุ่มหญิงบริการทางเพศที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตากในช่วงต้นปี พ.ศ. 2532 (ณ.วิทยา สวัสดิ์ดุณิพงษ์, พ.ศ. 2533) ต่อมาเมื่อโรคเอดส์ได้แพร่ระบาดเข้ามาในวงการธุรกิจบริการทางเพศ และได้มีการรณรงค์ให้มีการใช้ถุงยางอนามัย ทำให้อัตราการ

* นายแพทย์ระดับ 6 กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ใช้ถุงยางอนามัยได้เพิ่มสูงขึ้น การสำรวจโดยกระทรวงสาธารณสุขในเดือนมิถุนายน 2533 พบว่า อัตราการใช้ถุงยางอนามัย โดยเฉลี่ยเท่ากับประมาณร้อยละ 50

จำนวนหญิงบริการทางเพศเพิ่มขึ้นอย่างมากมาในช่วงเวลาไม่ถึง 10 ปีที่ผ่านมา ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของกองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้ออกสำรวจแหล่งกามโรคทั่วประเทศ เป็นประจำทุกปี พบว่า ในปี พ.ศ. 2525 จำนวนหญิงบริการทางเพศที่สำรวจพบมี 46,630 คน ต่อมาจำนวนหญิงบริการทางเพศได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสำรวจได้เป็น 86,494 คน ในปี พ.ศ. 2533 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 2.6 เท่า ในเวลา 9 ปี (ตารางที่ 1) ถ้าหากแนวโน้ม การเพิ่มขึ้นยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไป จำนวนหญิงบริการทางเพศที่จะเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์และกามโรคจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และการแพร่ระบาดของโรคผ่านคนกลุ่มนี้จะรุนแรงขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 1 จำนวนหญิงบริการทางเพศ จากการสำรวจของกองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข 2525-2533

พ.ศ.	หญิงบริการทางเพศ		
	โดยตรง	แอบแฝง	รวม
2525	15,808	30,822	46,630
2526	26,952	32,638	59,590
2527	31,791	36,107	67,998
2528	31,180	37,680	68,860
2529	37,511	39,867	77,378
2530	39,145	44,018	83,163
2531	38,315	44,277	82,592
2532	38,233	46,652	84,885
2533	33,240	53,258	86,494

นอกจากจำนวนหญิงบริการทางเพศจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแล้ว รูปแบบของธุรกิจบริการทางเพศก็มีความหลากหลายมากขึ้น โดยรูปแบบตามประเภทของกิจการตามการจำแนกของกองกามโรค กระทรวงสาธารณสุขอาจแบ่งได้ถึง 19 รูปแบบ ได้แก่

1. สำนัก
2. โรงแรม
3. โรงน้ำชา
4. ไนต์คลับ
5. บาร์เบียร์
6. บาร์ร่าว
7. บาร์อโกโก้
8. ดิสโกเทค
9. ร้านอาหาร
10. คอฟฟี่ช็อป
11. คาเฟ่
12. คอกเทลเลาจน์
13. ผับ
14. อาบอบนวด
15. นวดแผนโบราณ
16. ร้านเสริมสวย
17. ร้านตัดผมชาย
18. นางทางโทรศัพท์ (บ้าน, หอพัก)
19. อื่น ๆ

กองระบาดวิทยาได้แบ่งกลุ่มของหญิงบริการทางเพศเป็น 2 กลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังการติดเชื้อ HIV (เชื้อเอ็ดส์) คือ หญิงบริการโดยตรง ได้แก่ กลุ่มที่อยู่ตามสำนัก โรงแรม และโรงน้ำชา และหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝง ได้แก่ หญิงบริการทางเพศที่ขายบริการในสถานบริการแบบอื่น ๆ ทั้งหมด นอกเหนือจากหญิงบริการโดยตรง ความแตกต่างระหว่างหญิงบริการโดยตรง และหญิงบริการแบบแอบแฝงอยู่ที่ลักษณะของการให้บริการ โดยที่หญิงบริการทางตรงนั้นประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ

เพียงอย่างเดียว ไม่มีรายได้จากทางอื่น และในเวลาทำงานจะอยู่รวมกันในพื้นที่ค่อนข้างจะเปิดเผยว่าสำหรับขายบริการทางเพศโดยเฉพาะ บ่อยครั้งที่พบว่าหญิงบริการทางเพศโดยตรงพักอาศัยในบริเวณประกอบการนั้นเอง ส่วนหญิงบริการทางเพศแอบแฝงนั้น มักจะมีรายได้จากการขายบริการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากขายบริการทางเพศ หรือไม่ก็มีการขายบริการทางเพศที่ไม่เปิดเผย ทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีความแตกต่างกันค่อนข้างจะชัดเจนในเรื่องของลักษณะของลูกค้า จำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์ หรือ บริการลูกค้า ราคาค่าบริการ โดยที่กลุ่มหญิงบริการทางเพศโดยตรงมักจะมีแนวโน้มมีลูกค้าชายที่เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย มีจำนวนครั้งของการขายบริการเฉลี่ยต่อวันสูงกว่า มีราคาค่าบริการโดยเฉลี่ยต่ำกว่าหญิงบริการทางเพศแอบแฝง

รูปแบบของธุรกิจบริการทางเพศยังคงวิวัฒนาการต่อไป และก็ยังสลับซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ยังคงมีข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในธุรกิจบริการทางเพศอีกอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่

1. จำนวนหญิงบริการทางเพศโดยตรงมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่จำนวนหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝงมีจำนวนเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 1) ข้อมูลจากการสำรวจของกองกามโรคได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจำนวนหญิงบริการทางเพศโดยตรงนั้นมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ มาตลอด แต่กลับมีแนวโน้มลดลงอย่างมากในช่วงปี พ.ศ. 2532 - 2533 ในขณะที่หญิงบริการทางเพศแอบแฝง ซึ่งก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาตลอด ได้มาเพิ่มจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าปกติในช่วงปี พ.ศ. 2532-2533 เช่นเดียวกัน ถึงแม้จะปรากฏแนวโน้มเช่นนี้ก็ยังไม่วางจะสรุปได้ว่าหญิงบริการทางเพศในส่วนที่เปลี่ยนรูปแบบไปนั้นจะมีการรับแขกน้อยลง หรือมีรายได้ดีขึ้น เพราะมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งว่า สถานบริการทางเพศโดยตรงบางส่วนได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบของสถานบริการ เช่นจากสำนักหญิงบริการเป็นร้านอาหาร แต่โดยความเป็นจริงแล้ว หญิงบริการยังคงทำงานในลักษณะเดิม อย่างไรก็ตามแนวโน้มเช่นนี้จะทำให้การดำเนินการป้องกันควบคุมโรคเอดส์ยากลำบากขึ้น เนื่องจากสถานบริการทางเพศแบบแอบแฝงนั้นมักจะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐน้อยกว่าสถานบริการทางเพศโดยตรง

2. สัดส่วนของหญิงบริการทางเพศที่มีเชื้อ HIV (เอ็ดส์) ในหญิงบริการทางเพศ จ. เชียงใหม่ ของกองระบาดวิทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2532 - กรกฎาคม 2533 พบว่า สัดส่วนของหญิงบริการทางเพศที่มีเชื้อ HIV เพิ่มขึ้นจาก 5% เป็น 20% ในช่วงเวลาเพียง 1 ปี เท่านั้น (คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ และคณะ, 2533) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับรายงานในหลาย ๆ พื้นที่

3. สัดส่วนของหญิงบริการทางเพศที่เป็นเด็ก มีแนวโน้มสูงขึ้น แนวโน้มเช่นนี้เช่นเดียวกับแนวโน้มในข้อ 2 จะทำให้การระบาดของโรคเอดส์รุนแรงขึ้นได้ เนื่องจากหญิงบริการทางเพศที่เป็นชาวต่างชาติ และที่เป็นเด็ก มีข้อจำกัดในการรับข้อมูลข่าวสารและการสุศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ และแทบจะไม่สามารถต่อรองกับแขกในการป้องกันตัวเองโดยการให้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์กับแขกได้เลย

4. ธุรกิจการค้าบริการทางเพศข้ามชาติ (International Prostitutions) กำลังมีแนวโน้มขยายตัวขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นข่าวสารสื่อมวลชน ว่ามีหญิงบริการทางเพศชาวไทยไปขายบริการในต่างประเทศหลาย ๆ แห่ง และคาดว่าจำนวนคงจะไม่น้อย อย่างไรก็ตามการศึกษาเพื่อค้นหาข้อมูลเหล่านี้ยังค่อนข้างจำกัด

2. สถานการณ์การโรคและโรคเอดส์ในประเทศไทย

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าหญิงบริการทางเพศและกลุ่มนักเที่ยวผู้ใช้บริการทางเพศเป็นแหล่งแพร่กระจายโรคและโรคเอดส์ที่สำคัญ การโรคหลายชนิดรวมทั้งโรคเอดส์นั้น เมื่อมีการติดเชื้อในระยะแรกนั้นจะไม่มีอาการใด ๆ โดยเฉพาะโรคเอดส์นั้นผู้ติดเชื้อรายหนึ่ง ๆ อาจติดเชื้อโดยไม่มีอาการใด ๆ ยาวนานได้เป็นสิบ ๆ ปี การโรคบางอย่าง เช่นหนองในอาจจะไม่แสดงอาการเลยในผู้ติดเชื้อบางราย ทำให้ผู้ติดเชื้อหนองในรายนั้นเป็นพาหะของโรคหนองในโดยที่ตัวเองไม่ทราบเลย ผลจากการที่ผู้ติดเชื้อการโรค หรือเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการนี้ทำให้หญิงบริการทางเพศ และชายนักเที่ยวผู้ใช้บริการยังมีการแพร่ติดต่อกันเป็นลูกโซ่ไปไม่รู้จบ

2.1 สถานการณ์กามโรค

จากข้อมูลของกองกามโรค กระทรวงสาธารณสุขพบว่า หญิงบริการทางเพศเจ็บป่วยด้วยกามโรคชนิดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ในระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2532 มีผู้ป่วยกามโรคมารับบริการในคลินิกกามโรคของรัฐประมาณปีละ 360,000 - 410,000 ราย ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยที่เป็นหญิงบริการทางเพศถึงร้อยละ 31-35 (ตารางที่ 2)

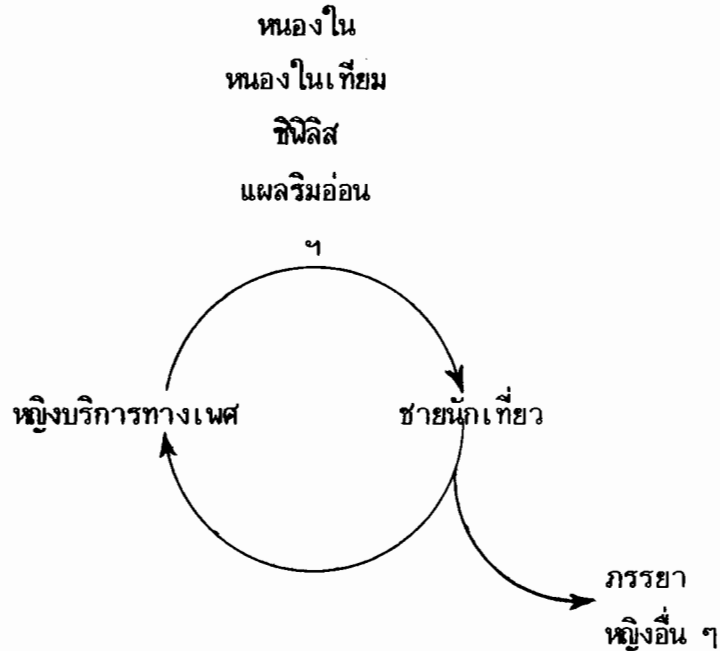
ตารางที่ 2 การป่วยเป็นกามโรคในหญิงบริการทางเพศ เทียบกับผู้ป่วยกามโรคทั่วประเทศ พ.ศ. 2530 - 2532

ผู้ป่วยกามโรค	2530	2531	2532
ผู้ป่วยกามโรคทั้งหมด	410,406	383,163	361,229
ผู้ป่วยกามโรคที่เป็นหญิงบริการทางเพศ (ร้อยละ)	128,802 31.4	129,691 33.84	127,547 35.3

แหล่งข้อมูล : กองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข

กามโรคชนิดต่าง ๆ ที่พบในหญิงบริการทางเพศ ได้แก่ หนองใน หนองในเทียม ซิฟิลิส แผลริมอ่อน กามโรคของท่อและต่อมน้ำเหลือง หญิงบริการทางเพศยังเป็นแหล่งแพร่เชื้อกามโรคที่สำคัญที่สุดให้แก่ชายนักเที่ยวมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากสถิติของกองกามโรค ในปี พ.ศ. 2532 ที่พบว่า มีผู้ป่วยกามโรคชายจำนวน 191,781 คน หรือร้อยละ 96 ของผู้ป่วยกามโรคชายทั้งหมดในปีนั้นที่ได้รับเชื้อจากการร่วมประเวณีจากหญิงบริการทางเพศ และชายนักเที่ยวเหล่านี้ก็ได้แพร่กามโรคต่อไปให้แก่หญิงบริการทางเพศเป็นวงจรต่อเนื่องกันไป (รูปที่ 1) และบางส่วนก็ได้แพร่กามโรคให้กับภรรยา และหญิงอื่น ๆ

รูปที่ 1 วงจรการระบาดที่สำคัญของกามโรค

2.2 สถานการณ์โรคเอดส์

จากข้อมูลการเฝ้าระวังผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อเอดส์ ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า เริ่มมีรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2527 และนับจนถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2533 มีรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์แล้วถึง 71 ราย (กองระบาดวิทยา, พ.ศ. 2533) ผู้ป่วยโรคเอดส์ในช่วงปี พ.ศ. 2528 - 2531 ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมทางเพศเป็นรักร่วมเพศหรือรักรั้ง 2 เพศ จนต่อมาช่วงปี พ.ศ. 2532 - 2533 ผู้ป่วยเกือบทั้งหมดเป็นผู้ป่วยที่เป็นรักต่างเพศทั้งชายและหญิง โดยพบว่ามีรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์เพศชายที่ติดเชื้อจากการเที่ยวหญิงบริการทางเพศถึง 22 ราย และนอกจากนี้ผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เป็นหญิงบริการทางเพศ 4 ราย (ตารางที่ 3) ถึงแม้ข้อมูลในปัจจุบันจะมีจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์น้อยอยู่ แต่ข้อมูลนี้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญถึงการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศและชายผู้ขอบริการว่าคงจะเริ่มต้นมาเป็นเวลาอย่างน้อย 2-3 ปีแล้ว และนับต่อจากนี้ไปในเวลา 10-20 ปีในอนาคตข้างหน้า ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่เป็นหญิง

บริการทางเพศและชายนักเที่ยวที่ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีอาการเจ็บป่วยแต่อย่างใดก็จะเริ่มเจ็บป่วยมากขึ้นเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ แยกตามปัจจัยเสี่ยง ตามรายปี พ.ศ. 2527 - พฤศจิกายน 2533

ปัจจัยเสี่ยง	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	รวม
1. รักษาร่วมเพศ/ รักษาสองเพศ	1	1	-	6	2	13	5	28
2. รักษาต่างเพศ-ชาย -หญิง	-	-	-	1	-	9	12	22
3. ยาเสพติดชนิดฉีด	-	-	-	-	-	2	6	8
4. รับเลือด	-	-	-	-	1	1	-	2
5. ทารกคลอดจาก มารดาติดเชื้อเอดส์	-	-	-	-	2	2	2	6
รวม	1	1	-	7	5	29	28	71

กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มสำรวจอัตราความชุกของการติดเชื้อ HIV ในประชากรกลุ่มต่าง ๆ อย่างเป็นระบบมาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2532 เป็นต้นมา (คำนวณ อึ้งชูศักดิ์, พ.ศ. 2532) โดยจัดให้มีการสำรวจ ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมิถุนายน และเดือนธันวาคมของทุกปี กลุ่มเป้าหมายในการสำรวจ ได้แก่กลุ่มหญิงบริการทางเพศโดยตรง กลุ่มหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝง กลุ่มผู้ชายที่มาตรวจทางโรค ฌ คลินิกทางโรคในจังหวัด กลุ่มเลือดบริจาคที่โรงพยาบาลศูนย์ หรือ ในโรงพยาบาลทั่วไป กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นที่มารับบริการรักษาในคลินิกรักษายาเสพติดในจังหวัด วิธีการคัดเลือกตัวอย่างใช้วิธีสุ่ม ในการสำรวจครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน 2532 มีจังหวัดต่าง ๆ เข้าร่วมในโครงการเพียง 14 จังหวัด ต่อมาการสำรวจครั้งที่ 2 ในเดือนธันวาคม 2532 มีจังหวัด

เข้าร่วมในโครงการ 31 จังหวัด จนมาในการสำรวจครั้งที่ 3 จึงได้ขยายจนครอบคลุมทั้ง 73 จังหวัด และจะได้สำรวจรอบที่ 4 ในเดือนธันวาคม 2533 ต่อไป ผลการเฝ้าระวัง อัตราความชุกของการติดเชื้อ HIV ในประชากรกลุ่มที่สำคัญ ๆ ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อัตราความชุก (%) ของการติดเชื้อเอชไอวีในประชากรกลุ่มต่าง ๆ ใน ประเทศไทย มิถุนายน 2532 - มิถุนายน 2533

กลุ่ม	มิถุนายน'32 (14 จังหวัด)*		ธันวาคม'32 (13 จังหวัด)		มิถุนายน'33 (73 จังหวัด)	
	ช่วง	ค่าเฉลี่ย**	ช่วง	ค่าเฉลี่ย	ช่วง	ค่าเฉลี่ย
1. เลือดที่บริจาค	0-3.7	0.3	0-7.7	0.23	0-4.67	0.46
2. หญิงตั้งครรภ์	0-1	0.12	0-1	0.35	0-3.1	0.21
3. ผู้ติดยาเสพติดชนิด ฉีดเข้าเส้น	0-51	39	0-66	30.1	0-70	31.5
4. ชายที่มาตรวจ กามโรค	0-10	0	0-17.8	2	0-23.5	2.5
5. หญิงบริการ ทางเพศโดยตรง	0-44	3.5	0-42.7	6.3	0-67	9.3
6. หญิงบริการ ทางเพศแบบแฝง	0-5	0	0-16	1.2	0-17	1.2
7. ชายบริการ ทางเพศ	0-4.1	2.7	0.5-13	3.3	2.7-17.7	6.5

หมายเหตุ * จำนวนจังหวัดเป้าหมาย

** ค่าเฉลี่ยใช้มีนฐาน ยกเว้น กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ใช้จำนวนที่ตรวจพบการติดเชื้อเอชไอวี/จำนวนตรวจทั้งหมด (%)

ชายบริการทางเพศ สํารวจใน 5 จังหวัดเท่านั้น

การระบาดของเชื้อเอชไอวีในเมืองไทย เริ่มต้นเกิดขึ้นในกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ทางเพศ หรือรักทั้ง 2 เพศก่อน โดยอาจจะติดจากชาวต่างประเทศ เป็นคลื่นแห่งการระบาดลูกที่ 1 ในประเทศไทย หลักฐานจะเห็นได้จากรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรก ๆ ในเมืองไทยเป็นกลุ่มคนเหล่านี้ การสำรวจหาอัตราการติดเชื้อเอชไอวีในคนกลุ่มนี้เป็นไปได้ยาก การหาอัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มชายบริการทางเพศ อาจใช้เป็นตัวแทนได้ระดับหนึ่ง ซึ่งข้อมูลจากการสำรวจ 3 ครั้งชี้ให้เห็นว่า ในระยะแรกอัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวียังมีระดับไม่สูงนัก (ค่าเฉลี่ย = 2.7%) และค่าเฉลี่ยของอัตราความชุกมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็น 6.5% ในการสำรวจเมื่อเดือนมิถุนายน 2533 อย่างไรก็ตาม กลุ่มชายบริการทางเพศนี้ไม่สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มชายที่มีความสัมพันธ์ทางเพศ/รัก 2 เพศได้ทั้งหมด เพราะชายบริการทางเพศส่วนใหญ่เป็นชายหนุ่มที่มีจิตใจเป็นรักต่างเพศ การที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้ มักจะเข้ามาเพียงชั่วคราว และการบริการก็ไม่จำกัดบริการทางเพศกับผู้ชายเท่านั้น กลุ่มนี้สามารถให้บริการทางเพศกับหญิงได้ และชายบริการทางเพศก็อาจเที่ยวหญิงบริการทางเพศ และรับเชื้อเอชไอวีจากหรือถ่ายทอดเชื้อเอชไอวีให้กับหญิงบริการทางเพศ ดังนั้นแนวโน้มเพิ่มขึ้นของการติดเชื้อเอชไอวีในคนกลุ่มนี้จึงต้องอาศัยข้อมูลอื่น ๆ มาอธิบายเพิ่มเติมอีก

ในเดือนมิถุนายน 2532 กลุ่มผู้ติดเชื้อเอดส์ชนิดฉับพลัน มีอัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีสูงมาก (ค่าเฉลี่ยร้อยละ 39) ในกลุ่ม 14 จังหวัดที่สำรวจ คล้ายคลึงกับการสำรวจก่อนหน้านี้ในกรุงเทพมหานคร (สุวัชร วาณิชเสนี, พ.ศ. 2531) อาจกล่าวได้ว่าการระบาดของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนี้เป็นคลื่นลูกที่ 2 ซึ่งมีความรุนแรงกว่าคลื่นลูกที่ 1 เป็นอย่างมาก การสำรวจต่อมาในเดือนธันวาคม 2532 และมิถุนายน 2533 ในกลุ่มนี้ได้ค่าอัตราความชุกเฉลี่ยต่ำกว่าการสำรวจครั้งแรก เนื่องจากมีการขยายพื้นที่ให้ครอบคลุมจังหวัดต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งจังหวัดที่ขยายออกไปในครั้งนี้เป็นจังหวัดที่เล็กกว่าและมีจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ชนิดฉับพลันน้อยกว่ากลุ่ม 14 จังหวัด ที่ดำเนินการสำรวจครั้งแรก และอาจจะสะท้อนให้เห็นว่า การแพร่กระจายของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มจังหวัดขนาดเล็กที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ชนิดฉับพลันไม่มากนัก เกิดขึ้นช้ากว่าจังหวัดขนาดใหญ่หรืออาจจะเกิดจากการใช้เข็มและใช้ร่วมกันในกลุ่มผู้ติดเชื้อเอดส์ชนิดฉับพลันในจังหวัดขนาดเล็กมีแนวโน้มต่ำกว่าจังหวัดขนาดใหญ่ก็ได้

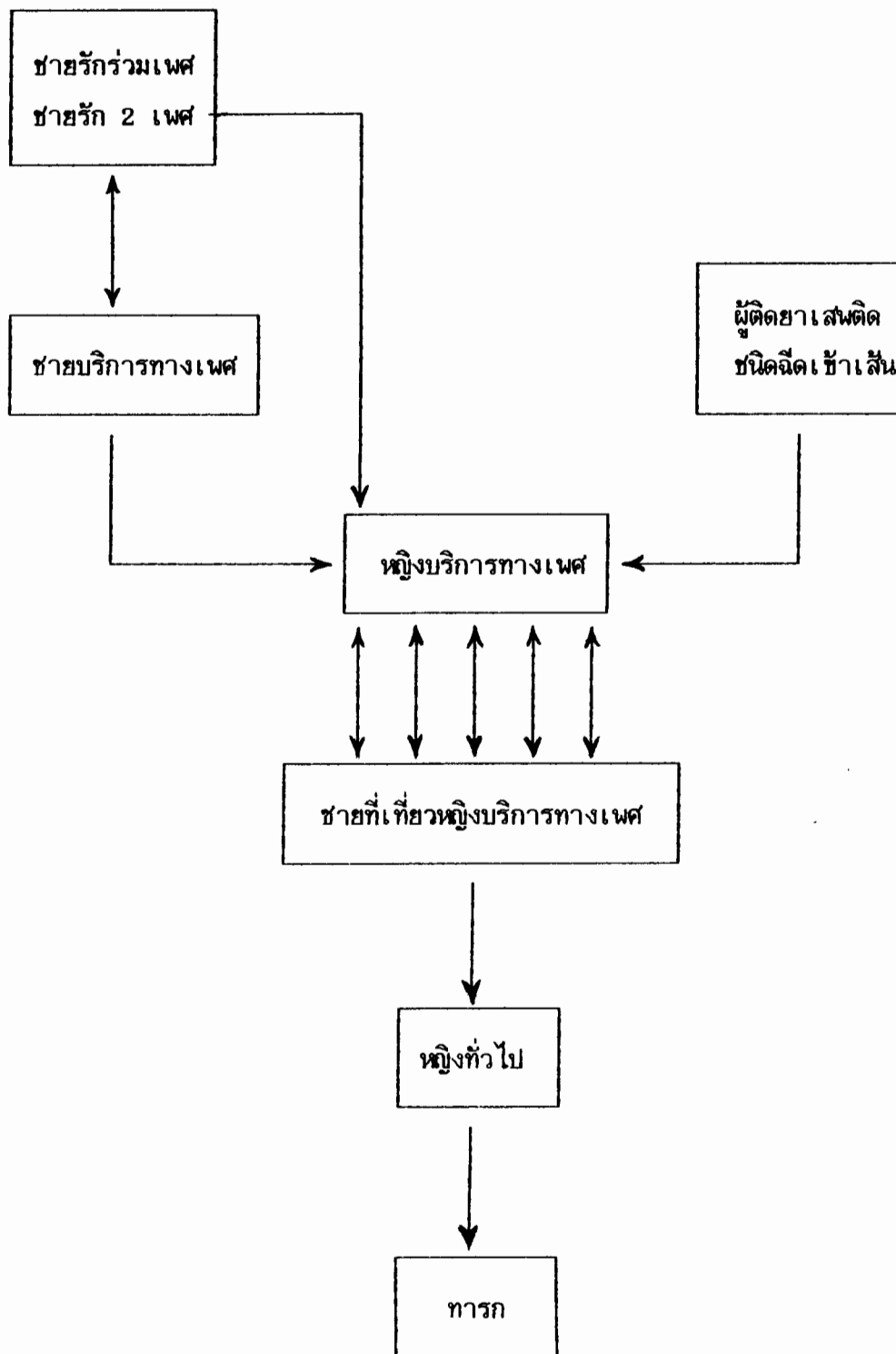
ถึงแม้ว่าการสำรวจในกลุ่มหญิงบริการทางเพศในเดือนมิถุนายน 2532 จะได้ค่าเฉลี่ยยังต่ำอยู่ แต่ก็มีข้อน่าสังเกตว่าบางจังหวัดมีอัตราความชุกของการติดเชื้อเอ็ดส์สูงถึง 44% ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศโดยตรง และ 5% ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศแอบแฝง ซึ่งค่าที่ได้จากการสำรวจครั้งนั้นสูงกว่าการสำรวจในกลุ่มหญิงบริการทางเพศที่เคยสำรวจมาในอดีตอย่างมากมาย การสำรวจหลายครั้งก่อนเดือนมิถุนายน 2532 ไม่เคยมีครั้งใดที่อัตราความชุกของการติดเชื้อเอ็ดส์เกินกว่า 1% (ตารางที่ 5) จนกระทั่งในการสำรวจต่อมาในเดือนกันยายน 2532 และเดือนมิถุนายน 2533 จึงพบว่าการระบาดของเชื้อเอ็ดส์ในหญิงบริการทางเพศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ค่าเฉลี่ยของการติดเชื้อเอ็ดส์ในหญิงบริการทางเพศโดยตรง เพิ่มขึ้นจากเพียงร้อยละ 3.5 ในการสำรวจครั้งแรก เป็นร้อยละ 6.3 ในการสำรวจครั้งที่ 2 และเป็นร้อยละ 9.3 ในการสำรวจครั้งที่ 3 การระบาดในกลุ่มหญิงบริการทางเพศโดยตรงนี้ เป็นการระบาดในคลื่นลูกที่ 3 ซึ่งได้ต่อเนื่องไปถึงคลื่นลูกที่ 4 คือการระบาดของเชื้อเอ็ดส์ในกลุ่มผู้ชายที่เกี่ยวหญิงบริการทางเพศเหล่านั้น จากข้อมูลอัตราการติดเชื้อ HIV (เอ็ดส์) ในชายที่มาขอตรวจทางโรคนี้เน้นชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการแพร่กระจายของเชื้อเอ็ดส์ในกลุ่มนี้ เป็นที่น่าวิตกว่า การระบาดในคลื่นลูกที่ 4 นี้จะรุนแรง และครอบคลุมผู้คนจำนวนมาก และจะลุกลามต่อไป

ในการตรวจเลือดที่บริจาค ซึ่งเป็นการตรวจประจำตามปกติในสถานพยาบาลที่มีการรับบริจาคโลหิตทุกแห่ง และการตรวจกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ก็สามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั่วไปได้ระดับหนึ่ง ผลจากการสำรวจอัตราความชุกในกลุ่มเลือดที่บริจาค พบว่า ยังมีอัตราการติดเชื้อเอ็ดส์ต่ำอยู่ แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และผลการสำรวจในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ก็แสดงให้เห็นว่า บัดนี้ การระบาดของเชื้อเอ็ดส์ได้เริ่มกระจายเข้าสู่หญิงซึ่งเป็นแม่บ้านแล้ว อาจนับเป็นสัญญาณเริ่มต้นของการระบาดของเชื้อเอ็ดส์ในคลื่นลูกที่ 5

ตารางที่ 5 อัตราความชุกของการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศในประเทศไทย
จากการศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2528 - พ.ศ. 2531.

พื้นที่	จำนวนตรวจ	อัตราความชุก(%)	แหล่งข้อมูล/ปีการศึกษา
- กรุงเทพฯ	100	0	นพ. ยงยุทธ หวังรุ่งทรัพย์ และคณะ (พ.ศ. 2528)
- สมุทรสาคร/ ชลบุรี	421	0.24	นพ. สุพล สุวรรณกุล และคณะ (พ.ศ. 2530)
- เชียงใหม่	1092	0.38	กองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2531)

วงจรที่สำคัญของการระบาดของเชื้อเอชไอวีในประเทศไทยนั้น อาจสรุปได้ดังแผนภูมิข้างล่างนี้

กระทรวงสาธารณสุขได้คาดประมาณจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีในกลางปี พ.ศ. 2533 ว่ามีประมาณ 100,000 คน (กองระบาดวิทยา, พ.ศ. 2533) คาดว่า จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีจะยังคงเพิ่มขึ้น ถ้าหากพฤติกรรมของประชาชนโดยเฉพาะในกลุ่มที่เกี่ยวข้องหญิงบริการทางเพศยังไม่เปลี่ยนแปลง จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศโดยเฉพาะการเกี่ยวข้องกับหญิงบริการทางเพศของชายไทย พบว่า ประมาณ 60-80% ของชายไทยวัยฉกรรจ์ เคยเกี่ยวข้องกับหญิงบริการทางเพศ (วิทยา สวัสดิวัตน์พงษ์, พ.ศ. 2533; สมพล พงษ์ไทย, พ.ศ. 2533) ปัจจุบันมีประชากรชายไทยประมาณ 16.5 ล้านคน ที่อยู่ในวัย 15-55 ปี ดังนั้นน่าจะมีชายไทยประมาณ 10-13 ล้านคน ที่เคยเกี่ยวข้องกับหญิงบริการทางเพศ คนกลุ่มนี้ทั้งหมดมีโอกาสสัมผัส และติดเชื้อเอชไอวีจากการเกี่ยวข้องกับหญิงบริการทางเพศและเมื่อติดเชื้อแล้วก็มีโอกาสถ่ายทอดต่อไปในทำนองเดียวกัน ปัจจุบันคาดว่าจะมีหญิงบริการทางเพศ ประมาณ 100,000 คน หรือกว่านั้น หญิงบริการทางเพศเหล่านี้ ก็มีโอกาสสัมผัสและติดเชื้อจากชายที่มาเที่ยว หรือในกรณีที่หญิงบริการทางเพศรายนั้นติดเชื้อแล้วก็จะถ่ายทอดเชื้อต่อไปให้ชายที่มาเที่ยวรายอื่น ๆ ต่อไปได้ เนื่องจากโรคเอชไอวีนั้นเมื่อติดเชื้อแล้วจะเป็นการติดเชื้อตลอดชีวิต และในระหว่างติดเชื้อโดยไม่มีอาการนั้น มีศักยภาพที่จะแพร่โรค ได้ตลอดชีวิต เช่นเดียวกัน ดังนั้นในกรณีของหญิงบริการทางเพศและชายนักเที่ยวนี้สามารถทำนายได้เลยว่าการแพร่ระบาดในกลุ่มคนเหล่านี้จะรุนแรงมากกว่าการระบาดในกลุ่มอื่น ๆ เพราะคนทั้ง 2 กลุ่มมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมประเพณีกับบุคคลอื่น ๆ เป็นจำนวนมากและมีความถี่ในการร่วมประเพณีสูง นอกจากนี้ยังเป็นการระบาดในประชาชนวงกว้าง ครอบคลุมคนจำนวนมาก การแพร่กระจายของโรคเอชไอวีโดยวิธีรักต่างเพศ จึงเป็นทางแพร่กระจายที่สำคัญที่สุด และรุนแรงที่สุดที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน มาตรการควบคุมป้องกันโรคเอชไอวีจะต้องสกัดกั้นหรือชะลอการแพร่ของเชื้อเอชไอวีให้ได้ ไม่เช่นนั้นประชาชนชาวไทย ที่เป็นชายประมาณ 10 ล้านคนอาจจะตกเป็นเหยื่อรุ่นต่อไปและที่ร้ายแรงกว่านั้นคือหญิงไทยอีกจำนวนอย่างน้อยเท่า ๆ กัน อาจจะตกเป็นเหยื่อของโรคเอชไอวีได้ ภายใน 10-20 ปี ข้างหน้านี้

3. มาตรการการควบคุมป้องกันโรคเอชไอวีในกลุ่มหญิงบริการทางเพศและชายนักเที่ยว

ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนต่าง ๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศได้รณรงค์ ต่อสู้กับโรคเอชไอวีกันอย่างเต็มที่ทั้งในแง่ของการ

บริการรักษาพยาบาลผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อ, การให้คำแนะนำแนวทางการแพทย์และสังคม (counselling) การให้ศึกษาผ่านทางสื่อต่าง ๆ, การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น และมาตรการประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคเอดส์

อาจกล่าวได้ว่าประชาชนไทยส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ ทราบถึงอันตรายของโรคเอดส์ดีพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามยังเป็นที่น่าสังเกตว่าพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมการท่องเที่ยวหญิงบริการโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2533 อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในการบริการของหญิงบริการทางเพศทั่วประเทศมีเพียงประมาณ 50% เท่านั้น ตัวเลขที่ได้จากการสำรวจนี้มองได้เป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรก แสดงให้เห็นว่ามีมาตรการการรณรงค์ให้ความรู้ และสนับสนุนให้ใช้ถุงยางอนามัยนั้นประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ก่อนหน้าที่จะมีการรณรงค์เพื่อป้องกันควบคุมโรคเอดส์นั้นระดับการใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศกับหญิงบริการทางเพศน่าจะอยู่เพียงระดับ 10-20% เท่านั้น ผลของการรณรงค์จึงยกระดับการใช้ถุงยางอนามัยได้ 2-3 เท่า และแน่นอนว่าช่วยป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อเอดส์ได้ระดับหนึ่ง ประเด็นที่สองเมื่อมีผู้ถามว่าระดับการใช้ถุงยางอนามัยประมาณ 50% ในการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายรักเกี้ยวและหญิงบริการทางเพศนั้นเพียงพอต่อการป้องกันโรคเอดส์หรือยัง คำตอบก็คือ การป้องกันเชื้อเอดส์ในกลุ่มคนเหล่านี้ถ้าจะให้สมบูรณ์ต้องใช้ถุงยางอนามัยถึง 100% (บนสมมติฐานว่าถุงยางอนามัยมีประสิทธิภาพในการป้องกัน 100%) การที่ระดับการใช้ถุงยางอนามัยระหว่างชายรักเกี้ยวและหญิงบริการทางเพศมีประมาณร้อยละ 50 เท่ากับช่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อเอดส์ได้ประมาณครึ่งหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้เป็นที่ทราบกันดีว่ามีชายรักเกี้ยวกลุ่มหนึ่งเท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยสม่ำเสมอ นอกนั้นส่วนใหญ่ใช้บ้างไม่ใช้บ้างและมีอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเลย ดังนั้นถึงแม้อัตราการใช้ถุงยางอนามัยจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่การใช้อย่างไม่สม่ำเสมอ โอกาสที่จะติดเชื้อเอดส์ ทั้งในกลุ่มหญิงบริการทางเพศและชายรักเกี้ยวก็ยังคงสูงอยู่

มาตรการการให้ศึกษา และรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัยกันอย่างกว้างขวาง ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอยู่ แต่ก็เป็มาตรการที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อชะลอการระบาดของเชื้อเอดส์ในระยะยาว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่ดีกว่า เช่น

การรณรงค์ให้ผู้ชายที่ขี้น้อยลงไปจนถึงไม่ขี้นเลย รวมทั้งสร้างค่านิยมในการไม่ขี้น
หญิงบริการทางเพศน่าจะเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่ทำให้ลดในการควบคุมป้องกันโรคเอดส์ได้
การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ของโรคเอดส์ควรได้รับการสนับสนุน
อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญต่อการวางแผนป้องกันควบคุมโรคเอดส์ต่อไป ตัวอย่างเช่น
พฤติกรรม การเปลี่ยนคู่นอนบ่อย ๆ ของชายและหญิง (ที่ไม่ใช่หญิงบริการทาง
เพศ) ในเมืองไทยนั้นมีหรือไม่, ถ้ามีเกิดขึ้นกับคนกลุ่มไหน และมาตรการที่เหมาะสม
สำหรับคนกลุ่มนี้จะเป็นอย่างไร

4. สรุป

ปัจจุบันธุรกิจบริการทางเพศได้พัฒนาขึ้นมาจนมีรูปแบบหลากหลาย และมีการสลับ
ซับซ้อนมากขึ้น จำนวนหญิงบริการทางเพศได้ทวีเพิ่มขึ้นอย่างมากมาตลอดช่วงเวลา 10
ปีที่ผ่านมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 การระบาดของเชื้อเอดส์ได้แพร่กระจายเข้าสู่
วงจรหญิงบริการทางเพศและชายนักเที่ยว และคาดว่าจะเข้าสู่หญิงทั่วไปและทารกในไม่ช้า
ถึงแม้ว่ามาตรการการให้ความรู้โดยการให้สุศึกษาและรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัยเพื่อการ
ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์จะเป็นอย่างเข้มข้น และสามารถทำให้ระดับการใช้ถุงยาง
อนามัยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 50 ก็ตามแต่การใช้ถุงยางอนามัยที่มากขึ้นนี้ ก็
เพียงชะลอการระบาดของเชื้อเอดส์ได้ระดับหนึ่ง และการแพร่กระจายของเชื้อเอดส์ใน
วงจรการระบาดในกลุ่มหญิงบริการทางเพศ และชายนักเที่ยวก็ยังดำรงอยู่ คาดว่าจะมีหญิง
บริการทางเพศไม่น้อยกว่า 1 แสนคน และผู้ชายประมาณ 10 ล้านคน ที่อาจจะตกเป็นเหยื่อ
ของเชื้อเอดส์ได้จากวงจรธุรกิจบริการทางเพศนี้ และผู้หญิงทั่วไปอีกจำนวนอย่างน้อย
จำนวนเท่า ๆ กัน ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ในอนาคต

มาตรการควบคุมป้องกันโรคเอดส์ในระยะยาวคงจะต้องรณรงค์ให้มีการเที่ยวหญิง
บริการทางเพศให้น้อยที่สุด สร้างค่านิยมในการไม่เที่ยวหญิงบริการทางเพศ สนับสนุนให้
การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแพร่กระจายของเชื้อเอดส์ในหมู่คนไทยเพื่อหา
มาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมป้องกันโรคเอดส์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Wittaya Swaddiwudhipong, Patchree Nguntra, Chaveewan Chaovakiratipong, et al. Effect of Health Education and condom promotion on behavioral change among low socioeconomic prostitutes in Mae Sot, Tak, Thailand. Southeast Asian J Trop Med Public Health. Vol 21 No.3 1990 : 453-457.
2. คำณวน อึ้งชูศักดิ์, ภาสกร อัครเสวี, สมบัติ แทนประเสริฐสุข และคณะกรรมการศึกษา
อุบัติการณ์ของการติดเชื้อ HIV ในหญิงโสเภณี จ.เชียงใหม่ (ข้อมูลยังไม่ได้ตีพิมพ์)
3. กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข สรุปสถานการณ์โรคเอดส์ ประจำวันที่ 30
พฤศจิกายน 2533.
4. คำณวน อึ้งชูศักดิ์, สมบัติ แทนประเสริฐสุข, สุจิต ศรีประพจน์ และคณะกรรมการสำรวจ
ผู้ติดเชื้อ HIV เฉพาะพื้นที่ครั้งที่ 2 ในประเทศไทย วารสารโรคเอดส์ 2532, :
45-46.
5. Vanichseni S., Sonchai W., Plangsringarm K. et al. Second
seroprevalence survey among Bangkok's intravenous drug
addicts (IVDA). Abstracts, V. International Conference on
AIDS, Quebec, Canada June 4-9, 1989 : 980.
6. Wangroongsab Y, Weniger BG, Wasi G, et al. Prevalence of
HTLV III/LAV antibody in selected populations in Thailand.
South East Asian J Trop Med Pub Hlth 1985;16 : 517-20.
7. Suwangool S; Kobwanthanakuns. Prevalence of HIV infection in
Population at risk in Thailand. J Inf Dis Antimicrob Agents
(Thailand) 1988;5 : 47-55.
8. กองระบาดวิทยา, กระทรวงสาธารณสุข. การคาดประมาณจำนวนผู้ติดเชื้อ HIV
มิถุนายน 2533 (เอกสารโรเนียว)

9. Wittaya Swaddiwudhipong, Patchree Nguntra, Ploenjai Leralukanavong et al. A Survey of Knowledge about AIDS and sexual behavior in sexually active men in Mac Sot, Tak, Thailand. Southeast Asian J Trop Med Public Health. Vol 21 No.3 1990 : 448-452.
10. Sompol Pongthai. Sexual Experience and sexual orientation among Ramathibodi Medical Students, Thailand. J Med Assoc Thai. Vol 73 suppl 1. 1990 : 81-86.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง NIC- เขตปลอดโสเภณี
9 มกราคม 2534 ณ ห้องประชุม กช โรงแรมรอยัลริเวอร์

โสเภณีและพุทธศาสนา

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

* ความคิดเห็นในเอกสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องตรงกับความคิดเห็นของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

โสเภณีและพุทธศาสนา

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสมาลย์ กบิลสิงห์*

ปัญหาโสเภณีมิใช่ปัญหาหรือความรับผิดชอบโดยตรงของศาสนา หากแต่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีมาแต่ครั้งโบราณกาลในสังคมต่าง ๆ ข้าพเจ้าได้รับการศึกษาอบรมมาทางด้านศาสนา และมีความสนใจเฉพาะด้านในเรื่องผู้หญิงในศาสนา ในช่วงปีแรก ๆ ของการศึกษาก็จำกัดความสนใจเฉพาะผู้หญิงในวัด กล่าวคือผู้หญิงที่มีบทบาทเป็นพระเป็นภิกษุ แต่เมื่อการศึกษาเริ่มขยายวงกว้างขึ้นจึงเริ่มเห็นความเชื่อมโยงระหว่างผู้หญิงในแง่มุมต่าง ๆ ในการเข้าร่วมประชุมเชิงวิชาการในต่างประเทศหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการประชุมในด้านศาสนาก็ดี หรือการประชุมที่เกี่ยวกับสตรีศึกษาก็ดี มักจะได้รับคำถามทำนองเดียวกันบ่อย ๆ บ้างก็ถามว่า ทำไมประเทศไทยซึ่งเป็นเมืองพุทธจึงมีโสเภณีมากนัก ? พุทธศาสนาสันับสนุนโสเภณีหรือไม่ ? คณะสงฆ์มีทำนองอย่างไรบ้างต่อปัญหาโสเภณี ? ชาวพุทธมีทำนองอย่างไรต่อปัญหาโสเภณี ? คนที่เป็นโสเภณียังเป็นชาวพุทธที่ดีได้ไหม ? ฯลฯ

บทความนี้เกิดขึ้นเพื่อพยายามทำความเข้าใจกับปัญหาดังกล่าวจากแง่มุมของชาวพุทธ ประจวบกับมหาวิทยาลัยมหิดลดำรงจะจัดการการอภิปรายเชิงวิชาการในหัวข้อเรื่อง Nic - เขตปลอดโสเภณีขึ้น การนำเสนอบทความในหัวข้อนี้จึงเป็นความบังเอิญที่มีความสอดคล้องกันทีเดียว

โสเภณีเป็นปรากฏการณ์ที่มีมาช้านานในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ในประเทศอินเดีย อาชีพโสเภณีก็มีมาก่อนครั้งพุทธกาล ในวัฒนธรรมกรีก-โรมันโบราณ ก็นิพนธ์ที่หญิงสาวจะต้องถวายตัวแก่เทพเจ้า โดยการรับรองชายที่มาที่ศาลเจ้า หากได้เงินก็จะบริจาคเงินนั้นถวายแก่เทพเจ้าไป เชื่อกันว่าสถานบริการของโสเภณีเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบครั้งแรกประมาณ 2,600 ปีที่แล้วมา โดยมีนักกฎหมายชาวกรีกชื่อ โซลอน เป็นผู้ริเริ่มขึ้น โซลอนมีความคิดว่าหากเปิดให้มีบริการโสเภณีอย่างเป็นทางการเป็นเรื่องเป็นราวก็จะเป็นการแก้

* รองศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปัญหาความล่าช้าทางเพศของหญิงชายในสังคมได้ รายได้จากสถานบริการจะเป็นเงิน
บริจาคเข้าวัดโดยตรง¹ ในศตวรรษที่ 5 ก็มีหลักฐานที่กล่าวถึงประเพณีที่หญิงของชาว
บาบิโลเนียนอุทิศร่างกายถวายเทพีมีลิตตาครั้งหนึ่งในชีวิตเป็นอย่างน้อย การถวาย
ร่างกาย เพื่อเทพีดังกล่าวถือเป็นการทำบุญในสังคมครั้งกระนั้น²

อาชีพนี้แม้จะเป็นอาชีพที่สังคมประนาม แต่ก็ยังไม่เห็นประเทศใดจะขจัดอาชีพนี้ให้
ปลอดลงได้ ม.ล. ต้อย ชุ่มสาย ชี้ว่าเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ แม้สังคมจะ
ประนามก็ตามที่³ ออกัสตินเองก็สนับสนุน และเห็นข้อดีของอาชีพนี้ในแง่ที่อาชีพนี้ทำให้
สังคมพัวเดียวเมียเดียวมีความเป็นไปได้ นักคิดและนักสังคมวิทยาจะมีความเห็นแตกต่าง
กันออกไป นาเน็ต เดวิส⁴ สนับสนุนอาชีพนี้โดยมองเห็นว่าเป็นวิถีทางที่เปิดโอกาสให้
ผู้ชายได้มีทางระบายออกทางเพศโดยไม่ต้องมีภาระผูกพันมากนักยกเว้นการจ่ายเงินชั่วคราว
ชั่วคราว อีกนัยหนึ่ง ควินน์, เทลอร์, วอลตัน และยัง (1973) มองเห็นว่าอาชีพโสเภณี
เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากฝ่ายหญิง โดยลดศักดิ์ศรีของผู้หญิงลงเหลือเพียง
สภาพของสินค้าที่สามารถขายทอดตลาดเพื่อสนองความต้องการทางเพศของผู้ชาย นักสังคม
วิทยาเหล่านี้มองเห็นว่าแท้จริงแล้วการแสวงหาผลประโยชน์เช่นนี้ก็เป็นลักษณะเดียวกับ
การแสวงหาผลประโยชน์ในตลาดแรงงาน โดยผู้ซื้อแรงงานซึ่งมักเป็นนายทุนก็จะดักดวงผล
ประโยชน์จากชนชั้นกรรมาชีพ และชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจก็สนับสนุน
อาชีพโสเภณี โดยการส่งเสริมความคิดเห็นพื้นฐานที่ถือผู้หญิงเป็นเพียงผู้สนองความปรารถนา
ของผู้ชาย

ในบทความนี้ ตอนแรกจะศึกษาโสเภณีที่มีกล่าวถึงในพระไตรปิฎก จากนั้นจึงจะลง
ในรายละเอียดเกี่ยวกับโสเภณีในสังคมไทย และท้ายที่สุดจะพยายามศึกษาว่าพุทธศาสนาจะ
สามารถยกระดับและช่วยโสเภณีได้อย่างไร

I. โสเภณีในพระไตรปิฎก

หญิงบริการทางเพศนั้น ในพระไตรปิฎก เรียกว่า "โสภินี" มาจากคำเต็มว่า
"นครโสภินี" แปลตรง ๆ ตัวว่าหญิงงามประจำเมือง "โสภินี" หรือ "โสเภณี" นี้ เป็น
ตำแหน่งที่กษัตริย์แห่งแคว้นวัชชีเป็นผู้เริ่มพระราชทานให้เป็นครั้งแรก หญิงผู้ที่จะได้รับ
ตำแหน่งนี้ นอกจากจะมีความงามเป็นเลิศแล้ว ยังต้องเป็นคนเฉลียวฉลาด มีความรอบรู้ใน

ศาสตร์ทั้ง 64 ประเภท เช่น นาฏศิลป์ คีตกศิลป์ นั่นคือ ศิลปในการร่ายรำขับร้อง มีความรู้ในการแต่งฉันทลักษณ์ กลอน ชำนาญในเชิงอักษรศาสตร์ มีศิลปะในการเอาใจชาย และรอบรู้ในคัมภีร์กามสูตร ซึ่งเป็นศิลปะในการให้บริการทางเพศโดยตรง

ความเป็นมาของโสเภณีนี้ สืบเนื่องจากเป็นหญิงที่มีเจ้าชายและกษัตริย์จากแคว้นต่าง ๆ หมายปองอยู่มากหน้าหลายตา ต่างคนต่างแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นซึ่งกันและกัน กษัตริย์ผู้ครองแคว้นเกรงนางจะเป็นต้นเหตุแห่งการรบกัน จึงยกนางขึ้นเป็น "โสเภณี" หญิงงามประจำเมือง เพื่อต้อนรับเจ้าชายและกษัตริย์ต่างเมือง ในขณะที่นางสามารถเป็นของทุก ๆ คน แต่นางก็มีได้เป็นของใครเลย โสเภณีพวกนี้จะมีค่าตัวสูงมาก กล่าวกันว่าโสเภณีนางหนึ่งมีค่าตัวถึงครึ่งหนึ่งของราคาแคว้นกาลสี เมื่อเป็นเช่นนี้ โสเภณีพวกนี้จึงมีฐานะทางสังคมค่อนข้างสูง เนื่องจากนางสมาคมกับกษัตริย์และเจ้าชายรวมทั้งบรรดาขุนนางระดับสูง

นอกจากโสเภณีแล้วยังมีหญิงบริการอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า "คณิกา" ซึ่งเป็นหญิงบริการที่บริการผู้ชายทั่วไป ในพระไตรปิฎกมักจะกล่าวถึงโสเภณี ในส่วนนี้จึงจะจำกัดเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับโสเภณี

พระพุทธเจ้าทรงให้การต้อนรับโสเภณีเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ มีครั้งหนึ่งหลังจากที่พระพุทธองค์ทรงรับนิมนต์จากนางอัมพปาลีเพื่อเสวยภัตตาหารในวันรุ่งขึ้น เมื่อเจ้าชายวัชชีมาทูลนิมนต์ในเวลาเดียวกัน พระพุทธองค์ก็ทรงปฏิเสธเพราะทรงรับนิมนต์นางอัมพปาลีไว้ก่อนแล้ว แสดงว่าพระพุทธองค์ทรงให้เกียรตินางอัมพปาลี และมิได้เห็นว่าเป็นเจ้าชายที่มาทูลนิมนต์ทีหลังนี้มีความสำคัญว่าแต่ประการใด พระพุทธองค์ทรงรักษาความเสมอภาค โดยไม่จำกัดชั้น วรรณะของบุคคลต่าง ๆ ที่มาเฝ้าพระพุทธองค์

ท่าทีของพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกนั้น มิได้แสดงความรังเกียจหรือดูถูกดูแคลนโสเภณีแต่ประการใด ในทางตรงกันข้ามพระพุทธองค์ทรงมีพระทัยเมตตาและต้อนรับโสเภณีด้วยความเต็มพระทัย ทรงให้โอกาสแก่ทุกคนในการเข้าสู่บรรพชาเพื่อความหลุดพ้น ทรงให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน โสเภณีก็มีทุกข์เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ หากการรู้แจ้งในพระธรรมอันประเสริฐ เป็นสิ่งที่ทุกคนพึงเข้าถึงได้ ก็ไม่มีข้อจำกัดสำหรับโสเภณี ในทางตรงกันข้าม ด้วยเหตุที่โสเภณีมีประสบการณ์ทางโลกบางอย่างซ้ำซ้อน อาจเป็นศักยภาพที่

ให้เธอเห็นความจริงแท้ในโลกีย์วิสัย และมุ่งเข้าสู่ทางธรรมบรรลุพระธรรมได้โดยเร็วขึ้น ด้วยซ้ำ

ในพระไตรปิฎกมีกล่าวถึงเรื่องราวของโสเภณี คนสำคัญ ๆ ได้แก่ อัมพปาลี อัทธกาสี วิมลปทุมคณิกา, สิริมา, สาลวดี, สามา, พินทุมวดี^๕ ลองหันมาดูประวัติของนางโสเภณีเหล่านี้ เพื่อให้เข้าใจฐานะของนางได้ดีขึ้น

คนแรกที่จะกล่าวถึงได้แก่นางอัมพปาลี โสเภณีแห่งเมืองเวสาลี มีเรื่องราวของนางปรากฏในพระวินยปิฎก บิฎคามารดาของนางเป็นใครไม่ปรากฏ เธอถูกทอดทิ้งอยู่ที่โคนต้นมะม่วง นางจึงได้นามว่าอัมพปาลี (นางที่มาจากต้นมะม่วง) คนสวนที่พบเธอได้นำเธอไปถวายแก่พระราชแห่งเมืองเวสาลี ครั้นพอนางเติบโตเป็นสาว ความงามของนางปรากฏเลื่องลือไปในแคว้นต่าง ๆ ในชุกทกะนิกายบรรยายความงามของนางว่า "ผมดำเป็นเงาราวกาน้ำ คิ้วโก่งดั่งฝีมือวาดอันเลอเลิศของจิตรกรเอก ... ขาของนางงามดั่งงาช้าง และเท้าของนางนุ่มราวกับปูนูน" นอกจากนั้นใน มหาวรรค ก็ยังให้ข้อมูลละเอียดขึ้นว่า นางมีค่าตัวสินละ 100 กหาปณะ และเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ทั้ง 64 ประการ เจ้าชายและกษัตริย์ทั้งปวงต่างพากันปรารถนาที่จะได้ครอบครองนาง แต่เมื่อตกลงกันไม่ได้ จึงยกนางขึ้นอยู่ในตำแหน่ง "โสเภณี" เป็นนางกลางเมือง ในสมัยต่อมาปรากฏว่าพระเจ้าพิมพิสารแห่งกรุงราชคฤห์ทรงชุบเลี้ยงนางในฐานะพระชายา และมีโอรสชื่อวิมลโกณฑัญญะ ต่อมาได้บวชเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนาและบรรลุอรหัตผลในที่สุด

ในอัมพปาลีเถรียปทาน เล่าถึงอดีตของนางอัมพปาลีว่าเคยเกิดในวรรณะกษัตริย์ เป็นน้องสาวของพระภิกษุปัสสนะ เป็นผู้ปฏิบัติอยู่ในศีลในธรรม และตั้งความปรารถนาขอให้เกิดมาด้วยความงดงาม ในชาติต่อมาเธอจึงถือกำเนิดในตระกูลพราหมณ์ มีความงดงามเป็นเลิศ แต่มีความทะนงตนในความงามนั้น ครั้งหนึ่งได้กล่าวคำพรูสวาทต่อนางภิกษุณีผู้ทรงศีลกรรมนั้นทำให้นางต้องลำบากในชาติต่อ ๆ มา ต้องเกิดเป็นโสเภณีอยู่หลายชาติ ในสมัยของพระกัสสปพุทธเจ้า นางได้บวชเป็นภิกษุณี จากนั้นได้เกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ จนมาถึงในสมัยของพระพุทธเจ้าสมณโคดม นางถือกำเนิดเป็นโสเภณีอีกครั้ง ในชาตินี้นางได้ถวายส่วนมะม่วงแก่พระพุทธเจ้าและคณะสงฆ์ ต่อมาได้บวชเป็นภิกษุณี ด้วยความพากเพียรในการปฏิบัติธรรม จึงได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่ธรรมะ

สาละวดี เป็นโสเภณีแห่งเมืองเวสาลี เป็นหญิงงามและมีความรู้ดี นางรอบรู้ในศาสตร์ทั้งหลายทั้งปวงที่จะอำนวยความสะดวกแก่ชาย มีค่าตัวคืนละ 100 กหาปณะ ลูกคนแรกของนางคือ ชีวก ซึ่งต่อมาเป็นนายแพทย์คนสำคัญผู้ถวายการดูแลพระพุทธรองค์และดูแลคณะสงฆ์ทั้งปวง

สิริมา เป็นลูกสาวของสาละวดี เป็นหญิงงามที่ได้รับการยกย่องขึ้นเป็นโสเภณีเช่นเดียวกับมารดา นางเป็นสาวพุทธที่ปวารณาถวายอาหารแก่พระสงฆ์จำนวน 8 รูป ทุกวัน มีอยู่วันหนึ่งนางไม่สบายแต่ยังออกมาหุงหาอาหารแก่พระภิกษุสงฆ์ วันนั้นมีพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งซึ่งได้ยินกิตติศัพท์ความงามของนาง จึงมารับบาตร เมื่อได้เห็นนางก็เฝ้าระลึกถึงความงามของนางว่า แม้นางจะเจ็บไข้ไม่ได้ทรงเครื่องอลังการก็ยังงามถึงปานนี้ เมื่อกลับไปแล้วก็ยังมีอาการคร่ำครวญถึงนางอยู่ต่อมา สิริมายังแก่ความตาย พระพุทธรองค์ขอให้เก็บศพนางไว้ ครั้นพอถึงวันที่สี่ ก็เสด็จพร้อมพระสงฆ์ทั้งหลายรวมทั้งพระหนุ่มที่หลงใหลในนางสิริมาด้วย พระพุทธรองค์ทรงตั้งราคาร่างกายของนางสิริมานับตั้งแต่ 1,000 กหาปณะ ลงมาจนถึง 1 กหาปณะ ก็ไม่มีใครเอา จากนั้นพระพุทธรองค์จึงทรงแสดงธรรมในเรื่องความเป็นอนิจจังของร่างกาย ทำให้พระภิกษุหนุ่มนั้นได้คิด และไม่นานก็ได้บรรลुเป็นพระอรหันต์

เราได้พิจารณาถึงสาเหตุที่นางอัมพาลีเป็นโสเภณีแล้ว ยังมีเรื่องราวของนางอัทธกาสี อีกเรื่องหนึ่ง ที่เล่าถึงสาเหตุที่ทำให้นางต้องเป็นโสเภณี ในสมัยของพระกัสสปพุทธเจ้า นางก็เคยเกิดเป็นภิกษุณี ในความโกรธเธอได้สาปแช่งเพื่อนภิกษุณีด้วยกัน โดยเรียกเธอว่าเป็นโสเภณี ด้วยผลกรรมนั้นทำให้เธอต้องรับทุกข์สืบต่อมาหลายชาติ ในชาติสุดท้าย แม้จะเกิดเป็นบุตรของเศรษฐี แต่เนื่องจากความงามอันเป็นเลิศ ทำให้เธอได้รับตำแหน่ง "โสเภณี"

หลังจากที่นางได้รับฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ต่อมานางจึงละวางทางโลกหันเข้ามาบวชเป็นภิกษุณี ในการขอบวชของนางนั้น นางจะต้องเดินทางจากกาฬิไปยังเมืองสาวัตถี แต่มีคนร้ายดักชิงตัวนางอยู่กลางทาง พระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาตให้นางบวชเป็นภิกษุณีโดยผ่านทูตได้ เป็นตัวอย่างแรกของการบวชโดยทูต อัทธกาสีต่อมาได้บรรลुอรหันต์ และเป็นผู้เผยแผ่พระธรรมที่สำคัญอีกรูปหนึ่ง

ในเอรีคาถา ก็มีเรื่องราวของนางวิมลปราณคณิกา ซึ่งเป็นโสเภณีที่ได้หันมาบวชเป็นภิกษุณีและได้บรรลुरुธรรมเช่นกัน คำพูดของนางมีปรากฏอยู่ในเอรีคาถา

ก่อนที่จะหันไปพิจารณาปัญหาของโสเภณีในสังคมสมัยใหม่ เราควรจะได้สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับโสเภณีในครึ่งพุทธกาลเสียก่อน

1. พุทธศาสนาไม่ได้ถูกเหยียดหยามโสเภณี ถือว่าโสเภณีมีโอกาสทัดเทียมกับคนอื่นในการบรรลुरुธรรม โสเภณีบางคนหันเข้ามาสู่ทางธรรม และปฏิบัติธรรมได้เร็วและดีกว่าคนอื่น เพราะเคยเป็นโสเภณีมาก่อน กล่าวคือเป็นผู้ที่ได้เคยใช้ชีวิตหมกมุ่นอยู่กับกามสุขเต็มที่ ได้เห็นความเป็นอนิจจังและความไม่เป็นแก่นสารอันแท้จริงในกามสุขนั้น จึงสามารถละวางได้เร็วกว่าคนทั่วไป

2. โสเภณีที่พูดถึงในพระไตรปิฎกนั้น มีฐานะความเป็นอยู่และการเผชิญปัญหาที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับโสเภณีในสังคมปัจจุบัน โสเภณีในครึ่งพุทธกาลเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่อง โสเภณีจะได้รับการยอมรับในสังคมมากกว่าสังคมปัจจุบัน ฉะนั้นในการศึกษาเรื่องโสเภณีครึ่งพุทธกาลไม่สามารถจะเปรียบกับโสเภณีปัจจุบันได้เพราะความแตกต่างมีอยู่สูงมาก

อย่างไรก็ตาม โสเภณีในสมัยพุทธกาลสืบเนื่องมาจากสมัยนี้ เผชิญปัญหาเดียวกัน คือ ถูกกำหนดให้เป็นโสเภณีโดยผู้ชาย ในสมัยก่อนผู้หญิงต้องเป็นโสเภณีเพราะกิเลสตัณหาของผู้ชาย เมื่อผู้ชายตกลงกันไม่ได้ ก็ยกผู้หญิงให้เป็นสมบัติสาธารณะ นั่นคือนัยหนึ่ง เขามีได้เป็นสมบัติของชายคนหนึ่งคนใด แต่เธอก็ต้องรับใช้ให้บริการกับชายทุกคน ในบริบทของสังคมอินเดีย จะเห็นค่านิยมของสังคมที่ปรากฏชัด นั่นคือผู้หญิงเป็นเพียงสมบัติของชาย เธอไม่มีสิทธิในตัวเอง อนาคตของเธอถูกกำหนดโดยผู้ชายที่มีอำนาจทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ หรือศาสนา นับพันปีต่อมาผู้หญิงก็ยังตกอยู่ในชะตากรรมเช่นนี้

3. แม้ว่าพุทธศาสนาจะมีได้ถูกเหยียดหยามโสเภณี แต่พุทธศาสนาก็มิได้สนับสนุนหรือส่งเสริมอาชีพโสเภณี เราพิจารณาได้จากการอธิบายเหตุแห่งการเป็นโสเภณี ผู้หญิงเป็นโสเภณีเพราะอกศลกรรมในการสาบแช่งหรือกล่าวคำพรุสวาทต่อภิกษุณีผู้ทรงศีล

4. โสเภณีบางคนหลังจากที่หันเข้ามาสู่พุทธศาสนาแล้วก็ได้เลือกหนทางชีวิตทางศาสนา หันเข้ามาบวชเป็นภิกษุณีและใช้ชีวิตที่บริสุทธิ์ ในกรณีดังกล่าวจะเห็นว่าพุทธศาสนาเปิดโอกาสให้โสเภณีเป็นอย่างยิ่ง ศาสนาพุทธมิได้สนับสนุนให้ผู้หญิงเป็นโสเภณี ในทางตรงกันข้าม ส่งเสริมผู้หญิงในกรณีที่เปลี่ยนเป็นโสเภณีให้มีโอกาสเลือกทางเดินชีวิตในทางธรรม เลิกอาชีพเดิมและหันเข้าสู่บรรพชาชีวิตที่ดีกว่า

II. โสเภณีในประเทศไทย

ในประเทศไทย มีการกล่าวถึงอาชีพโสเภณีตั้งแต่ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 1 ในราชวงศ์ปัจจุบัน¹⁰ มีการเก็บภาษีจากโสเภณีและช่อง โดยเรียกภาษีนี้อีกว่า "ภาษีถนน" เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงประกาศเลิกทาส ผู้หญิงที่เป็นทาสส่วนหนึ่งไปทำงานบริการทางเพศตามช่องต่าง ๆ โดยมีผู้ชายเป็นคนควบคุมกิจการ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ. 2477 พระองค์ทรงมีความเป็นกังวลในเหล่าโสเภณีที่ทำงานภายใต้การควบคุมของผู้ชายเหล่านี้ ซึ่งบ่อยครั้งนำไปสู่การทะเลาะวิวาท นอกจากนั้น โสเภณีบางคนก็เป็นภุมโรคน เป็นหนทางในการแพร่เชื้อโรคให้แก่บรรดาผู้ชายที่มาซื้อบริการ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทรงอนุญาตให้มีการจดทะเบียนโสเภณีถูกต้องตามกฎหมาย¹¹ เพื่อเปิดโอกาสให้โสเภณีเหล่านี้ได้รับการบริการทางแพทย์ ในตอนแรกการจดทะเบียนนี้จะกระทำเฉพาะโสเภณีในกรุงเทพฯ แต่ต่อมาพบว่าในชนบทก็มีโสเภณีเช่นกัน การจดทะเบียนจึงครอบคลุมไปถึงโสเภณีในชนบทด้วย

กฎหมายโสเภณีนี้นรวมทั้งการป้องกันและปราบปรามโรคด้วย มีการป้องกันมิให้ผู้หญิงต้องตกเป็นโสเภณีโดยการบีบบังคับ และห้ามมิให้มีการเอาเปรียบในการขายบริการทางเพศของหญิง อย่างไรก็ตามยังมิได้มีวิธีการที่จะช่วยลดปล่อยหญิงโสเภณีที่ต้องการเลิกอาชีพนี้ ทั้งยังไม่มีวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาหรือยกระดับหญิงโสเภณี

ประเทศไทยใช้กฎหมายนี้มาจนกระทั่ง พ.ศ. 2503 เมื่อองค์การสหประชาชาติประกาศนโยบายขกเลิกโสเภณี รัฐบาลไทยก็หันรับต่อนโยบายดังกล่าว โดยการออกกฎหมายปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ที่แทนแทนกฎหมายโสเภณี พ.ศ. 2477 ตามกฎหมายใหม่นี้ ห้ามมิให้มีการกระทำความผิดทางเพศ ทั้งนี้หมายรวมผู้ซื้อขายในเพศเดียวกันด้วย ผู้ที่ละเมิดกฎหมายดังกล่าวจะถูกปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือถูกจำคุกไม่เกิน 6 เดือน

ภายใต้กฎหมายใหม่นี้ อาชีพโสเภณีจึงเป็นอาชีพผิดกฎหมาย หรือถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง ในแง่ของกฎหมายแล้ว ไม่มีโสเภณี เฉลิมพล สถาพร ได้ทำวิจัยเรื่อง "ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย"¹² พบว่าหลังจากมีการยกเลิกโสเภณีทางกฎหมายแล้ว จำนวนโสเภณีกลับเพิ่มขึ้นอย่างผิดสังเกต

ก่อนหน้านี้จะประกาศใช้กฎหมายนี้ โสเภณีในช่วงอายุ 15-19 ปี มีประมาณ 15% แต่พอประกาศกฎหมายนี้ จำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 25% นอกจากนั้นยังพบว่าผู้หญิงจากชนบทเป็นโสเภณีมากขึ้น จังหวัดใดที่มีกำลังทหารอยู่ จังหวัดนั้นจะมีจำนวนโสเภณีมากกว่าที่อื่น¹³

จำนวนโสเภณีเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วง พ.ศ. 2503 เมื่อกองกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาตั้งฐานทัพอยู่ในประเทศไทย หลังจากที่รัฐบาลสหรัฐฯ ได้ถอนกำลังทหารออกไปแล้ว บรรดาผู้หญิงที่ให้บริการทหารอเมริกัน แพร่กระจายกันออกไปทำงานในที่ต่าง ๆ ในรูปของการให้บริการในบาร์ นักร้อง สาวพาร์ตเนอร์ ฯลฯ ล้วนเป็นวิถีชีวิตที่แปลกใหม่สำหรับสังคมไทย ประเทศไทยต้องสูญเสียผู้หญิงเหล่านี้ไปพร้อม ๆ กับคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมเพียงเพื่อการแลกเปลี่ยนกับเศรษฐกิจที่รุ่งโรจน์เพียงระยะสั้น ๆ

เฉลิมพล พบด้วยว่าหลังจากการประกาศใช้กฎหมายปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 แล้ว จำนวนผู้ต้องหากรณีกระทำความผิดเพิ่มขึ้นเป็น 20% ของผู้ต้องหาทั้งหมด¹⁴

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการค้าประเวณีในประเทศไทย

สถิติจำนวนโสเภณีในประเทศไทยเป็นข้อถกเถียงที่ยังไม่จบสิ้นระหว่างองค์กรของรัฐและองค์กรเอกชน เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 แล้ว จึงไม่มีวิธีการเก็บสถิติจำนวนโสเภณีที่ถูกต้องได้ มอริส ฟ็อกซ์ ที่ปรึกษาด้านสังคม-สงเคราะห์ขององค์การสหประชาชาติ ที่ได้เข้ามาศึกษากรณีโสเภณีในประเทศไทยใน พ.ศ. 2500 ได้ให้ตัวเลขไว้ว่ามีโสเภณี 20,000 คน ทั่วประเทศ โดย 10,000 คนทำงานในกรุงเทพฯ¹⁵ ในงานวิจัยของ รศ.ยุพา วงศ์ไชย¹⁶ ได้มีการอ้างอิงสถิติจำนวนโสเภณีที่ ดร.ผาสุก พงศ์ไพจิตร คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ไว้

700,000 ถึง 1 ล้านคน ตัวเลขดังกล่าวจะเป็นตัวเลขที่เป็นที่ยอมรับกันมากที่สุดในบรรดาผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับโสเภณี ในจำนวนดังกล่าว ดร.ผาสุก ได้แยกภูมิลำเนาไว้ดังนี้

48 % มาจากเหนือ

26 % มาจากอีสาน

20 % มาจากภาคกลาง

4 % มาจากภาคใต้

อรรถัย¹⁷ ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับหญิงบริการ ได้ให้ตัวเลขการกระจายของโสเภณีจากภูมิลำเนาต่าง ๆ พบว่ามาจากภาคเหนือมากที่สุด (33.78% ภาคเหนือ, 25% ภาคกลาง, 26.7% ภาคใต้ และ 9.8% ภาคอีสาน) สันนิษฐานในงานวิจัยของเธอว่าโสเภณีจากภาคเหนือสูงถึง 76.9%¹⁸

จากจำนวนดังกล่าว ประมาณ 200,000 คน ทำงานในต่างประเทศ เฉพาะประเทศเยอรมันนั้น มีหญิงไทยไปขายบริการ ปีละ 2,000 คน¹⁹

ในงานวิจัยของเธอ สันนิษฐานว่า โสเภณีส่วนใหญ่มาจากบ้านหนองเปี้ย ตำบลศรีดงเย็น อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่²⁰

แหล่งโสเภณี

อรรถัย ดิลกอดมชัย ทำการวิจัยจากหญิงขายบริการ 77 คน ที่เข้ามารับการอบรมที่สถานสงเคราะห์²¹ พบว่า หญิงเหล่านี้ 41% ทำงานตามร้านอาหาร 20% ทำงานในช่อง 19% ตามโรงแรม 11% ตามบ้านเช่า 3.8% ตามร้านตัดผม 2.5% ตามบาร์ และ 1.28% ตามสถานอาบอบนวด

การศึกษา

โสเภณีส่วนมากจบการศึกษาเพียง ป.4 อรรถัย²² พบในงานของเธอว่า ส่วนมากจบ ป.4 = 53% ป.7 = 24% ไม่มีการศึกษา 23%

ยุพา ได้ศึกษาหญิงขายบริการในต่างประเทศ ก็ได้พบตัวเลขใกล้เคียงกัน คือ จบ
ป.4 = 47% จบ ป.7 = 15% ม.3 = 12%²³ ในงานวิจัยของสุนีย์ พบว่าผู้ที่จบ ป.4 สูง
ถึง 74% และชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและอาชีพโสเภณี กล่าวคือ เมื่อการ
ศึกษาสูงขึ้น จำนวนโสเภณีจะลดลง เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน²⁴

อายุ

ในงานวิจัยทั้งของสุนีย์และอรัญ พบว่า ผู้หญิงในช่วงอายุ 16 ปี เป็นโสเภณีมาก
ที่สุด ในงานของสุนีย์ได้แยกโสเภณีเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสมัครใจ และกลุ่มไม่สมัครใจ
พบว่า ช่วงอายุ 16-19 ปี เป็นช่วงที่เป็นโสเภณีมากที่สุดทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มสมัครใจ 44%
กลุ่มไม่สมัครใจ 64% ในงานของยุพาส่วนมากเป็นหญิงขายบริการที่ไปทำงานในต่าง
ประเทศ จึงมีอายุสูงกว่า กล่าวคือ ช่วงอายุ 27-29 = 24%, อายุ 30-32 = 26%²⁵
สุนีย์ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุและจำนวนโสเภณี กล่าวคือ เมื่ออายุมากขึ้น
จำนวนโสเภณีจะลดลงเป็นสัดส่วนกัน

พื้นเพครอบครัว

โสเภณีส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกรที่มีความเสี่ยงทางเศรษฐกิจสูง 61%
ทำงานอยู่ในที่ดินที่ต้องเช่าคนอื่น²⁶ อรัญพบว่า 50% ของโสเภณีในงานที่เธอศึกษามา
จากครอบครัวเกษตรกร 22.54% ทำงานรับจ้าง 15.45% ทำการค้าขายปลีก สำหรับ
สุนีย์ พบว่า 60% ของกลุ่มโสเภณีสมัครใจมาจากครอบครัวเกษตรกร และ 80% ของ
กลุ่มไม่สมัครใจมาจากครอบครัวเกษตรกร ยุพาก็พบว่าในงานวิจัยของเธอส่วนใหญ่มา
จากครอบครัวเกษตรกร (56%)

ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐจะต้องให้ความสนใจในมาตรฐานการ
ทำกินของชาวนาซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ อาจพิจารณาได้ว่าโสเภณีเป็นผล
พวงของระบบเกษตรกรรมที่ล้มเหลวของสังคมไทย

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ข้อมูลอีกประการหนึ่งที่พบในงานวิจัยเหล่านี้ที่ควรยกขึ้นมาเป็นประเด็นพิจารณา
คือ โสเภณีส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีลูกมาก และบ่อยครั้งจะพบว่าโสเภณีนั้นมักเป็น

ลูกสาวคนโตของครอบครัว ยูฟาบว่า ในจำนวนโสเภณีที่เธอศึกษาชั้น 53% มีพี่น้องระหว่าง 6-10 คน²⁷ อรทัยและสุนีย์พบตัวเลขใกล้เคียงกัน คือระหว่าง 6-7 คน²⁸ ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าพ่อแม่ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ โสเภณีซึ่งมักเป็นลูกสาวคนโตต้องรับภาระหนักในการรับผิดชอบต่อภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว

สุขภาพ

โสเภณีนับประสบปัญหาทางสุขภาพทั้งกายและใจ จากการศึกษาของยูฟาบว่า

- 58% เป็นกามโรค
- 75% ติดบุหรี่
- 32% ต้องใช้ยากระตุ้นทางเพศ
- 49% มักปวดศีรษะบ่อย ๆ
- 41% มักมีปัญหานอนไม่หลับ

ตัวเลขล่าสุดที่ได้จากมีชัย วีระไวทยะ²⁹ สถิติผู้ป่วยเป็นโรคหรือมีเชื้อโรคเอดส์ในเชียงราย ซึ่งมีสถิติจำนวนโสเภณียู่สูงนั้นพบว่า

ใน พ.ศ. 2530 ไม่พบผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์

2531 พบ 0.98%

2532 พบ 36%

2533 พบ 56% (จนถึงเดือนสิงหาคม)

ฟาบรีซิโอ ออสเชลล่า ผู้แทนภาคของโครงการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติได้เตือนว่าประเทศไทยกำลังเข้าด้านความวิบัติอย่างใหญ่หลวง จากสถิติที่พบคนไทยอาจจะได้รับเชื้อโรคเอดส์ไปแล้วถึง 100,000 คน เขาเรียกร้องให้รัฐบาลไทยให้ความสนใจกับปัญหานี้โดยด่วน และชี้ว่าเรื่องการกระจายของโรคเอดส์นั้น มิใช่กระทรวงสาธารณสุขเท่านั้นที่จะเป็นผู้รับผิดชอบ แต่เป็นความรับผิดชอบของรัฐมนตรีทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง³⁰

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายของโรคเอดส์ที่ระบาดอย่างรวดเร็วในเชียงราย ประกอบกับการนิยามจำนวนโสเภณีที่อาจสูงถึง 700,000 คน ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เราต้องตระหนักว่า ปัญหาที่ประสบอยู่เบื้องหน้ามิใช่ปัญหาสุขภาพของโสเภณีอีกต่อไป แต่เป็นปัญหาที่จะกระทบถึงคนทั้งชาติ มีชัยจึงเตือนว่า "เรากำลังเผชิญกับปัญหาของการสิ้นชาติ"

รายได้

รายได้ที่โสเภณีได้รับจากการขายบริการทางเพศขึ้นอยู่กับอายุและความสวยของโสเภณีแต่ละคน สันนิษฐานว่าสำหรับการขายบริการครั้งแรกของโสเภณีนั้น ค่าบริการสูงสุด 6,000 บาท แต่ปรากฏว่า 57% ของโสเภณีจะได้รับเงินน้อยกว่า 500 บาท และ 36% จะได้รับเงินค่าบริการน้อยกว่า 100 บาท จำนวนดังกล่าวจะถูกหักจากระบบการบริการอีกต่างหาก โสเภณีส่วนมากจะได้รับเงินน้อยกว่า 30% ของจำนวนที่ผู้ใช้บริการจ่าย

โสเภณีรูปแบบต่าง ๆ

โสเภณีมีอาชีพทั้งหน้าต่าง ๆ กัน เช่น สาวบริการตามบาร์ นักร้องในคลับ สาวบริการตามร้านตัดผม พนักงานเสิร์ฟในภัตตาคาร และแม้กระทั่งนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ยุงาได้จัดแยกประเภทโสเภณีเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้³¹

1. โสเภณีเปิดเผย พวกนี้ต้องหลบซ่อนตัวเฉพาะในยามที่ถูกตำรวจกวาดล้าง
2. โสเภณีโดยปิดบัง พวกนี้ยอมรับว่าตัวเองเป็นโสเภณี แต่ไม่เปิดเผยชัดเจน เช่นเป็นนางทางโทรศัพท์ เป็นต้น
3. โสเภณีอำพราง พวกนี้เป็นโสเภณีที่มีอาชีพอื่นบังหน้า เช่นเป็นหญิงบริการตามบาร์ หญิงพาร์ตเนอร์ หญิงบริการในสถานอาบอบนวด
4. โสเภณีท่องเที่ยว พวกนี้เป็นพวกที่เดินทางไปตามแหล่งทัศนอาชญากรใหญ่ และรับลูกค้าตามโรงแรมใหญ่ ๆ แล้วเดินทางเคลื่อนย้ายไปตามจังหวัดต่าง ๆ ทำให้ยากแก่การติดตามหรือทำทะเบียนประวัติ นอกจากนั้นยังนิยมการเปลี่ยนชื่ออีกด้วย
5. โสเภณีที่มีสามีถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนมากสามีจะให้ความคุ้มครอง และส่วนมากผู้หญิงจะเป็นฝ่ายหาเลี้ยง
6. โสเภณีชั่วคราว พวกนี้เป็นผู้หญิงที่จำเป็นต้องมาประกอบอาชีพนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชั่วคราวครั้งชั่วคราว เมื่อฐานะดีขึ้นก็จะเลิกอาชีพนี้

งานวิจัยของนักศึกษาปัญหาของผู้หญิงขายบริการในต่างประเทศ พวกนี้ก็เป็นต้องหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยการทำงานบังหน้า³² เช่น เป็นสาวอโกโก้ หญิงบริการตามบาร์ ทำงานตามไนท์คลับ หรือเป็นผู้แสดงหนังเช็กส์ เป็นต้น

ในหมู่ผู้หญิงขายบริการต่างประเทศนั้น ยุพารายงานว่า³³ ญี่ปุ่นเป็นแหล่งหากินที่ดีที่สุดในแง่ของผู้ดำเนินกิจการค้าทางเพศ โสเภณีส่วนมากมาจากทางเหนือ มีอายุในระหว่าง 16-25 ปี มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 2-3 หมื่นบาท จากเงินรายได้จำนวนนี้จะถูกหักประมาณ 5-6 พันบาท และจะต้องทำงานอย่างน้อย 6-9 เดือน ในแต่ละปีมีจำนวนโสเภณีที่ถูกส่งกลับประเทศไทยประมาณ 500 คน เพราะเดินทางเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย

ประเทศเยอรมันจะมีผู้หญิงไทยเดินทางไปขายบริการทางเพศปีละ 2,000 คน เช่นเดียวกับฮ่องกง สำหรับในบรูไน ผู้หญิงไทยเริ่มเข้าไปทำงานประมาณ 4-5 ปี ที่ผ่านมานี้ แต่ละคนจะทำงานครั้งละ 7-15 วัน จะมีรายได้ประมาณวันละ 5,000 บาท ในการเดินทางแต่ละเที่ยวจะได้เงินประมาณ 80,000-150,000 บาท

ในตะวันออกกลาง ก่อนที่จะมีการยึดครองคูเวต อิรักเป็นประเทศที่หญิงไทยนิยมไปทำงานกันมากและมีรายได้คนละ 20,000 ถึง 30,000 บาทต่อเดือน

สาเหตุแห่งการค้าประเวณี

โดยทั่วไปเชื่อกันว่าความจนเป็นสาเหตุหลักของการเป็นโสเภณี แต่ถ้าพิจารณาโดยหลักเหตุผลแล้วจะเห็นความขัดแย้งบางประการ ถ้าความจนเป็นสาเหตุเดียวของการเป็นโสเภณี จำนวนโสเภณีจากอีสานควรจะสูงสุด เพราะอีสานเป็นภาคที่ยากจนที่สุด แต่จากการศึกษาสถิติจำนวนโสเภณีในภูมิภาคต่าง ๆ พบว่า ผู้หญิงที่เป็นโสเภณีมากที่สุดมาจากทางเหนือ ในสัดส่วนที่มากกว่าภาคอื่น ๆ จนเป็นที่น่าสังเกต ในการศึกษาปัญหาโสเภณีโดยใกล้ชิด เราจึงพบว่าปัญหาและสาเหตุที่ซับซ้อนมากกว่าที่เห็นที่บับยังคงทำให้ผู้หญิงต้องเป็นโสเภณี

1. สาเหตุส่วนตัว มีผู้หญิงจำนวนหนึ่งที่เลือกเป็นโสเภณีด้วยความสมัครใจ บางคนมีความผิดปกติทั้งทางกายและใจ บางคนมีความผิดปกติในความต้องการทางเพศ มีความพึงพอใจในการร่วมเพศหลายรส แต่กลุ่มคนพวกนี้มีจำนวนน้อยมาก

2. สาเหตุทางเศรษฐกิจ สาเหตุนี้เป็นสาเหตุใหญ่ของผู้ที่ต้องมาเป็นโสเภณี ดังที่เราได้พบว่า โสเภณีส่วนมากมาจากครอบครัวเกษตรกร ครอบครัวขาดความมั่นคงทาง

เศรษฐกิจ บางปีผลผลิตทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะเอาชีวิตรอดไปเท่านั้น ในขณะที่บางครอบครัวเช่าที่ดินทำกิน ซึ่งหมายถึงกึ่งหนึ่งของผลประโยชน์จะต้องแบ่งไปเป็นค่าเช่านา ผลผลิตที่เหลือไม่เพียงพอที่จะนำไปจ่ายหนี้ที่ลงทุนไปในการซื้อขายแม่แลงที่ได้กู้ยืมไปจาก นายทุน ชาวนาบางคนจึงพบว่าตนเองอยู่ในภาวะหนี้สินท่วมท้นไม่สามารถปลดเปลื้องได้

สัมพันธ์กับปัญหาข้างต้นก็คือปัญหาเรื่องการขาดการศึกษา ชาวนาที่ต้องดิ้นรนปากกัดตีนถีบ ไม่สามารถที่จะให้การศึกษาในระดับสูงแก่บุตรหลานของตนได้ ดังตัวเลขที่เราได้เห็นว่า โสภณีส่วนใหญ่จะมีความรู้เพียง ป. 4

ชาวนาเหล่านี้ ทั้งจนและขาดการศึกษา ทั้งขาดความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัว จึงมีลูกมากจนเกินปัญหาที่จะเลี้ยงดูได้ ภาระทางเศรษฐกิจที่จะต้องหาเลี้ยงลูกนั้น เป็นภาระสำคัญที่บ่อยครั้งลูกสาวคนโตต้องถูกบีบบังคับให้เข้ามามีส่วนร่วมรับภาระนี้ สาเหตุนี้ถึงอธิบายได้ว่าทำไม โสภณีส่วนจึงมักเป็นลูกสาวคนโตของครอบครัวที่มาจากครอบครัวที่มีพี่น้องหลายคน

ปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาตามมา กล่าวคือ

- ครอบครัวแตกแยก
- สามีละทิ้งภรรยาและลูก
- คนจนจากต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อหางานทำ
- ปัญหาคนว่างงาน เพราะส่วนมากเป็นกรรมกรไร้ฝีมือ

ในทางกลับกัน นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาทางเศรษฐกิจกลับเน้นเรื่องการพัฒนาทางวัตถุ เป็นอันตรธานอย่างยิ่งต่อค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ การสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยแท้จริงก็คือการสนับสนุนการค้าประเวณี รัฐบาลชื่นชมกับความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจ รายได้เฉลี่ยรายหัวของชาตินั้น ส่วนหนึ่งเฉลี่ยมาจากรายได้ของโสภณีส่วนที่ส่งรายได้จำนวนมหาศาลกลับเข้าสู่ประเทศ

3. สาเหตุทางสังคม

สาเหตุต่าง ๆ ที่รับผิดชอบต่อนโยบายโสเภณีนั้นมิได้อยู่โดยลำพัง แต่เป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องกันไปเป็นลูกโซ่ สาเหตุหลายประการทางสังคมก็มีผลกระทบต่อสาเหตุทางเศรษฐกิจ และบางครั้งสาเหตุทางเศรษฐกิจก็เป็นปัจจัยทำให้เกิดปัญหาทางสังคม และทางด้านอื่น ๆ

จากการศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อมาตรฐานทางการศึกษาของเกษตรกรและบุตรหลานเกษตรกรอย่างไร ทำให้เกิดความเข้าใจว่าทำไมหญิงในชนบทจึงถูกหลอกล่อเข้าสู่อาชีพโสเภณีได้ง่าย นอกจากนี้ยังควรได้พิจารณาปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง:

3.1 ขาดการศึกษา

สันนิษฐานว่า ผู้หญิงในวัย 16-19 ปี เป็นโสเภณีมากที่สุด และเธอได้ชี้ต่อไปว่า เด็กที่อยู่ในวัยดังกล่าวควรอยู่ในโรงเรียน แต่เนื่องจากความขาดแคลนทางเศรษฐกิจ จึงต้องออกจากโรงเรียนเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ ถ้าจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ก็จะเป็นแรงงานไร้ฝีมือ และมักจะถูกนายจ้างกดค่าแรง เด็กหญิงเหล่านี้จึงถูกบีบคั้นทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจให้เข้าสู่การค้าประเวณี โดยไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า สันนิษฐานว่า 74% ของโสเภณีมีความรู้เพียง ป.4³⁴

3.2 เด็กผู้หญิงพวกนี้เปื้อน่ายต่อชีวิตแห่งความยากจนเริ่มต้นในชนบทและพร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสที่จะทำงานที่พวกเธอเฝ้าฝันที่จะเข้าหาบิดามารดาตามอบให้

3.3 เด็กผู้หญิงในชนบทมักมีความเพ้อฝันกับชีวิตที่สวຍงามสะดวกสบายดังที่ได้เห็นจากหน้าหนังสือพิมพ์ที่ดี โทรทัศน์ที่ดี ซึ่งชีวิตแห่งความสะดวกสบายดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่มีทางจะเป็นไปได้ในสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ในชนบท การค้าประเวณีจึงดูจะเป็นทางออกทางเดียวที่จะทำให้เด็กเหล่านี้มีความฝันที่เป็นจริง

3.4 ในหมู่เด็กวัยรุ่น จะมีพฤติกรรมเลียนแบบที่สูงมาก อร์ทียรายงานว่ 37% ของผู้หญิงที่เป็นโสเภณีหันมาสู่อาชีพนี้ โดยการชักนำหรือตามเพื่อน

สาเหตุทางสังคมอีกประการหนึ่งที่ไม่ควรละเลยก็คือค่านิยมทางสังคมมี ค่านิยมทางสังคมหลายประการที่เป็นต้นเหตุในการกดขี่ผู้หญิงและผลักดันให้ผู้หญิงเป็นโสเภณีได้ง่ายขึ้น

3.4.1 สังคมไทยส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อพรหมจรรย์ หญิงไทยถูกล้อมอยู่ในกรอบความคิดว่าจะต้องรักษาพรหมจรรย์ของตนเพื่อมอบให้กับผู้เป็นสามีที่ถูกต้องตามกฎหมาย และจะต้องรักษาค่านิยมดังกล่าวไว้ด้วยชีวิต การเน้นค่านิยมดังกล่าวจนเกินความจำเป็นทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบกลับในเชิงปฏิเสธดังที่ได้พบในการณ์ผู้หญิงบางคนที่เป็นโสเภณี ในการณ์ผู้หญิงที่ถูกข่มขืน ผู้หญิงเหล่านี้มักคิดว่าเมื่อสูญเสียพรหมจรรย์แล้ว ชีวิตของตนก็ไร้ค่า เข้าใจว่าตนเป็นคนเลว และไม่สามารถจะใช้ชีวิตเป็นคนดีได้นอกจากจะเป็นโสเภณี

3.4.2 ความกตัญญู ผู้หญิงจำนวนมากและเด็กสาวต้องเป็นโสเภณีด้วยความกตัญญูที่มีต่อพ่อแม่ ต้องการตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ นอกจากนั้นพ่อแม่ก็มักจะมีความคาดหวังให้ลูกสาวคนหัวปีเข้ามารับผิดชอบต่อการะทางเศรษฐกิจของครอบครัวด้วย ดังนั้นเวลาที่พ่อแม่มีหนี้สินอันเป็นผลมาจากความล้มเหลวจากผลผลิตทางเกษตรที่ดี หรือแม่เพียงเพราะพ่อเสียชีวิตการพนันมากก็ ลูกสาวคนโตมักจะถูกขอร้องให้ "ยอมเสียสละ" เพื่อเห็นแก่พ่อแม่และน้อง ๆ ดังที่เราได้เห็นกรณีพี่ชายลูกสาวฆ่าแล้วฆ่าอีก บางกรณีชายลูกสาวเพื่อซื้อวัวมาเพิ่มเพื่อช่วยในงานเกษตรกรรม ทั้งหมดนี้กระทำลงไปด้วยความเชื่อว่าลูกจะต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่

ในการศึกษาเรื่องแม่ชี ข้าพเจ้าได้พบสาเหตุที่คล้ายคลึงกันซึ่งควรจะนำมากล่าวไว้ในที่นี้เพื่อการพิจารณาด้วย ทั้งแม่ชีและโสเภณีให้เหตุผลเดียวกันว่าเป็นเพราะความกตัญญูต่อพ่อแม่จึงเลือกดำเนินชีวิตดังที่เป็น สำหรับโสเภณีนั้นต้องการตอบแทนพ่อแม่ทางวัตถุ แต่แม่ชีต้องการตอบแทนพ่อแม่ทางจิตใจ โดยการบวชเป็นแม่ชีเพื่อแสวงหาบุญเพื่ออุทิศให้พ่อแม่ ถ้าเรามีทางเลือกให้ผู้หญิงมากขึ้น เป็นไปได้ไหมว่าจำนวนโสเภณีจะลดลง?

3.4.3 คติชาวบ้าน และภาวคติที่เราได้ยินได้ฟังอยู่เสมอ ๆ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางสังคม ซึ่งกดขี่ผู้หญิงให้อยู่ในระดับวัตถุหรือสินค้าที่จะตอบสนองความต้องการของเพศชาย ผู้หญิงจะได้รับการเปรียบว่าเป็นดอกไม้ในขณะที่ผู้ชายเป็นแมลง ค่านิยม

เช่นนี้ ในด้านหนึ่งสนับสนุนให้ผู้ชายเอารัดเอาเปรียบผู้หญิงทางเพศ ในขณะที่อีกด้านหนึ่ง ทำให้ผู้หญิงมีค่าเพียงสินค้าที่หาซื้อได้ทั่วไป ค่านิยมเช่นนี้นำไปสู่ท่าทีเชิงปฏิเสธ ทำให้ผู้หญิงติดอยู่กับค่านิยม ความงามทางกายซึ่งเป็นไปอย่างผิวเผิน ผู้หญิงสำคัญตนเป็นดอกไม้ กุ่มเทเวลาและกำลังทรัพย์ในการทะนุบำรุงความงามของตนไว้ให้สอดคล้องกับภาพพจน์ของ "ดอกไม้" การกระทำดังกล่าว มักจะทำให้ผู้หญิงละเลยการพัฒนาด้านสมองและจิตใจ ผู้หญิงถูกล้อมกรอบทางความคิด เห็นความสำคัญในความสวยงามภายนอกและความมั่งมีทางวัตถุ เราจึงพบเห็นกรณีของเด็กหญิงยอมขายตัวง่าย ๆ เพียงเพื่อแลกกับเสื้อผ้าสวย ๆ สักตัวหนึ่ง เป็นต้น

ทางเหนือมีคตินี้สนับสนุนให้ผู้หญิงให้ความสำคัญกับความสวยงามทางร่างกาย ส่วนเรื่องกินนั้น ไม่สำคัญเท่าเพราะ ไม่มีใครเอาไปปล่อยท้อง ทศนคติแบบนี้ก็มีส่วนรับผิดชอบต่อการผลักดันให้ผู้หญิงเป็นโสเภณีได้ง่ายขึ้น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งข้อสังเกตว่า "ผู้หญิงเป็นควาญผู้ชายเป็นคน" ข้อสังเกตดังกล่าวเป็นผลมาจากการที่พระองค์ท่านทรงเห็นว่าผู้หญิงถูกกดขี่อยู่มากมาย ทศนคติเช่นนี้เป็นผลมาจากการรับอิทธิพลพราหมณ์ที่ผสมผสานอยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานาน ค่านิยมจากสังคมอินเดียถ่ายทอดมาสู่สังคมไทยไม่น้อย ผู้หญิงไทยตกเป็นเป้าหมายของการถูกกดขี่ภายใต้กรอบของสังคมที่ได้รับอิทธิพลของพราหมณ์ ทั้ง ๆ ที่พระพุทธรูปองค์เองทรงพยายามที่จะปลดปล่อยศาสนาของพระองค์จากค่านิยมของศาสนาพราหมณ์อยู่หลายประการ แต่ค่านิยมเหล่านี้ก็ได้แทรกซึมเข้ามาอีกในช่วงของประวัติศาสตร์อันยาวนานที่ไทยได้รับอิทธิพลดังกล่าว

ในการศึกษาเรื่องผู้หญิงจากองค์กรต่าง ๆ ดูจะชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่าในการพัฒนาผู้หญิงนั้น จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม เป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา จึงนับได้ว่านี่ควรเป็นแกนปัญหาประการแรกที่เราควรจะเริ่มต้นในการแสวงหาวิธีแก้ไข

ผู้ชายไทยส่วนมากยังยึดติดกับค่านิยมของสังคมที่ถ่ายทอดมาจากสังคมอยุธยา การที่จะเป็นผู้ชายที่แท้จริงนั้น นอกเหนือจากจะต้องมีความเก่งกล้าในเชิงยุทธ ซึ่งเห็นความสามารถที่จำเป็นสำหรับผู้ชายไทยในยามบ้านเมืองประสบกับภาวะสงครามตลอดเวลาแล้ว

ผู้ชายไทยจะต้องเก่งเรื่องผู้หญิงด้วย แต่มักจะไม่ค่อยมีการกล่าวถึงความรับผิดชอบที่ผูกพันมากับการเอาชนะผู้หญิงได้แล้ว ผู้ชายมุสลิมนั้นอาจมีภรรยาได้ถึง 4 คน แต่จะต้องเลี้ยงดูนางโดยเสมอภาคกันทั้ง 4 นาง สำหรับสังคมไทยไม่มีข้อผูกพันดังกล่าว ผู้ชายไทยพอเอาชนะผู้หญิงมาได้แล้ว ก็มักจะขึ้นชมกับของเล่นใหม่จนเบื่อแล้ว ก็แสวงหาผู้หญิงคนอื่นต่อไป ผู้ชายที่มีเมียหลายคนถือว่าเป็นคนเก่งเป็นเรื่องที่คุยอวดชาวบ้านได้ไม่รู้จบ จึงเกิดความรังเกียจอาชีพบางอาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้ชายเดินทางไปไกล ๆ ดังมีคำพังเพยว่า "รถไฟเร็วแม่ลิเก ตำรวจ" ผู้ชายที่มีอาชีพเหล่านี้ พ่อแม่ผู้หญิงไม่ค่อยอยากยกลูกสาวให้ เพราะมักมีเมียหลายคน บางครั้งก็จะมีคำโบราณเช่น "ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร" นั่นคือ ข้าวเปลือกหวานไปทีใดก็ขึ้นต้นอ่อนที่นั่น ผู้ชายไปทีใดก็ไปเที่ยวมีลูกทิ้งไว้ให้เป็นภาระของเมียต้องเลี้ยงดู

นี่เมื่อกล่าวถึงประเพณีการเที่ยวผู้หญิง ผู้ชายไทยมักนิยมเที่ยวท่องเที่ยวเพื่อประกาศศักดิ์ศรีของความเป็นผู้ชาย คนที่ไม่เที่ยวผู้หญิงกลายเป็นคนแปลกแยกจากสังคมหาเพื่อนฝูงยาก ผู้ชายที่ตอบแบบสอบถามเรื่องนี้กล่าวว่ายกเลิกนิสัยการเที่ยวผู้หญิงยาก เพราะหาง่ายและเป็นความสุขและความสนุกสนานที่หาซื้อได้ง่าย หากทำให้ยากขึ้นแพงขึ้นก็อาจจะไม่ไปเที่ยว ผู้หญิงเองก็ดูจะยอมรับว่าเป็นธรรมดาที่ผู้ชายไปเที่ยวท่องเที่ยว ภรรยาบางคนก็เบื่อนายสามีก็สนับสนุนและยินยอมให้สามีไปรับบริการทางเพศจากโสเภณี การที่ผู้หญิงไทยจำนวนไม่น้อยที่ผลักดันให้สามีไปหาโสเภณี เป็นเรื่องที่น่าทำการวิจัยศึกษาว่าผู้หญิงไทยเองมีความเข้าใจกับเรื่องเพศมากน้อยเพียงใด ดูเหมือนว่าผู้หญิงไทยส่วนมากยังยากอยู่ในกรอบความคิดของจารีตนิยมและมองเห็นเรื่องเพศเป็นหน้าที่และภาวะยินยอม หาได้มองว่าเรื่องเพศเป็นผลพวงของความรักในชีวิตคู่ไม่ จริงหรือไม่ที่ผู้หญิงไทยส่วนมากไม่รู้จัก และไม่ขึ้นชมกับความสัมพันธ์ทางเพศจึงยินดีที่จะผลัดภาระนี้ไปให้โสเภณี จริงหรือไม่ที่ผู้ชายไทยก็ยังไม่เข้าใจเรื่องเพศ เห็นผู้หญิงเป็นเพียงเครื่องรองรับความต้องการทางเพศของตนฝ่ายเดียว โดยไม่ได้พิจารณาว่าผู้หญิงก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นมากเท่า ๆ กับตน เมื่อมีปัญหาด้วยกันทั้งสองฝ่ายเช่นนี้ ผู้หญิงที่มีทางเลือกคือ ภรรยา จึงมักผลัดภาระไปให้โสเภณี ซึ่งเป็นผู้หญิงในสังคมที่ไม่มีทางเลือก ประเด็นนี้ ต้องการงานวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้น

ขณะนี้เมื่อมีการแพร่ขยายโรคเอดส์มากขึ้น จึงมีการเรียกร้องแสวงหา โสเภณีเด็กมากขึ้น ด้วยหวังว่าเด็ก ๆ ยังไม่ทันที่จะรับโรคนี้ ทำให้ช่วงอายุโสเภณีขยายลง ส่ววัยเข้าวัยมากขึ้น เด็กหญิงอายุ 12-13 ปี ก็ต้องเข้าสู่อการบริการทางเพศมากขึ้น

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นเพียงค่านิยมทางสังคมบางประการที่รับผิดชอบต่อ ความเชื่อและแบบปฏิบัติของผู้ชายไทย และผู้หญิงไทยในการสนับสนุนทั้งโดยตรงและโดย อ้อมให้มีโสเภณีมากขึ้น

ทางแก้

จากการศึกษาข้างต้น เราได้เห็นว่าโสเภณีนั้นเริ่มอย่างง่าย ๆ มาจากการถวาย ตัวต่อเทพเจ้าในวิหาร ต่อมาพัฒนามาจนถึงปัจจุบันกลายเป็นการค้าบริการทางเพศข้ามชาติ ทำลายคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง (และผู้ชาย) ลงโดยสิ้นเชิง การกดขี่เพศที่อ่อน แวกว่าได้คงอยู่มาตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 3,000 ปี การที่จะหันมาพิจารณาถึง หนทางแก้ไขโรคภัยของมนุษย์นี้จึงมิใช่เรื่องง่าย แต่เราก็ไม่ควรละทิ้งความหวังเสียง่าย ๆ เพียงเพราะสภาพการณ์อันเลวร้ายนี้ ขอเสนอวิธีทางแก้ไขระยะยาวไว้ดังนี้

1. รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นระบบเกี่ยวกับโสเภณี จะต้องมึข้อมูล ที่ทันสมัยและมีความละมุนละไมในการจัดการกับปัญหา ปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ ปัญหาโสเภณีในอดีต คือนโยบายที่ไม่ชัดเจน ยากแก่การนำไปปฏิบัติ และการขาดกำลังคน

2. การแก้ไขปัญหาคงต้องเริ่มต้นที่ตัวเอง รัฐบาลควรให้การสนับสนุนผู้หญิงที่ต้อง รับภาระภายในบ้านมากมาย รัฐบาลควรให้ความสนใจและช่วยเหลือผู้หญิงที่จำต้องเป็น โสเภณีเพราะสามมึง

3. การวางแผนพัฒนาชาติจะต้องมีภาพรวมที่ชัดเจน รัฐบาลควรให้ความสนใจ ต่อรายได้และการทำงานของพลเมือง พลเมืองจะต้องมีงานทำพอเพียงที่จะดำเนินชีวิตได้ ในสังคม

4. การเห็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและพัฒนาชาติทางกายภาพมากเกินไป ทำให้เกิดการละเลยการพัฒนาจิตใจ มักนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่น ๆ ประชาชนจะพากันให้ความสนใจในความสะอาดสวยงามทางกาย การใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อยึดติดอยู่กับอำนาจและฐานะทางสังคม อันเป็นแนวโน้มที่จะผลักดันผู้หญิงที่ไร้ทางเลือกในสังคมดังกล่าวไปสู่การเป็นโสเภณีได้ง่ายขึ้น เพราะพวกเขาจะยึดติดกับความต้องการทางวัตถุ และเห็นชีวิตที่สะอาดสวยงาม ฟุ้งเฟ้อเป็นรูปแบบชีวิตในอุดมคติ

5. จำเป็นต้องมีกฎหมายที่รัดกุม เพื่อมิให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อของการเอารัดเอาเปรียบทางเพศ

6. จำเป็นต้องแสวงหาความสมดุลทางสังคม โดยการให้โอกาสให้ประชาชนมีโอกาสเท่าเทียมกันในทางการศึกษา การแพทย์ และมาตรการความปลอดภัยของสังคม ฯลฯ

7. องค์กรทางศาสนา และผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องควรได้เข้ามาเรียนรู้ปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญร่วมกัน ค่านิยมทางสังคมในเชิงปฏิเสธอันเป็นผลต่อการกดขี่ผู้หญิง ค่านิยมทางสังคมที่รับผิดชอบในการผลักดันให้ผู้หญิงเป็นโสเภณีได้ง่ายขึ้น เป็นสิ่งที่ผู้มีอำนาจในวงการศาสนาควรจะได้นำมาพิจารณาและแก้ไข การวางเฉยจากองค์กรทางศาสนาเป็นความรับผิดชอบที่มีส่วนผลักดันให้ปัญหาของผู้หญิงทวีคูณขึ้นโดยอ้อม

8. วิธีการทั้งหลายที่จะมีส่วนในการยกฐานะผู้หญิงขึ้น ควรได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้มีส่วนมากขึ้นในทางศาสนา ในขณะที่วัดเป็นทางออกสำหรับผู้ชายที่ตกทุกข์ได้ยาก ทั้งทางกายและใจ ผู้หญิงไม่มีทางเลือกที่จะแสวงหาทางออกดังกล่าว เพราะวัดส่วนใหญ่มีโครงสร้างการปกครองที่เอื้ออำนวยเฉพาะผู้ชาย ในประเด็นนี้ องค์กรทางศาสนาควรจะได้พิจารณาด้วยใจเป็นธรรมมากขึ้น

เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2532 ผู้หญิงจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น มูลนิธิผู้หญิง กลุ่มเพื่อนหญิง นักเขียนและนักข่าวสตรี กลุ่มเอ็มพาวเวอร์ สมาคมสนับสนุนฐานะสตรี สถาบันพัฒนาสตรีวัยเอ็มซีเอ ได้ร่วมกันออกแถลงการณ์เป็นจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐบาล พวกเขาไม่เห็นด้วยต่อนโยบายที่จะชูประเด็นเรื่องโสเภณีเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ การ

กระทำได้กล่าวเป็นการแสดงให้เห็นถึงการขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงในศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์

จดหมายเปิดผนึก³⁵ นี้ เรียกร้องประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ :-

- ให้ยกเลิกกฎหมายปรามการค้าประเวณี ที่ถือว่าโสเภณีเป็นอาชญากร และมีบทลงโทษสำหรับผู้ดำเนินกิจการค้าประเวณีที่ลดหย่อนผ่อนปรนมากกว่า อันเป็นการเปิดหนทางให้กับผู้ใช้กฎหมายในการลงโทษผู้กระทำผิด

- ให้มีการจัดตั้งกรรมการที่มีอำนาจที่จะเข้าไปตรวจสอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางเพศ

- ให้ยกเลิกขบวนการที่ให้อำนาจกับทางตำรวจในการเก็บข้อมูลของโสเภณี การกระทำได้กล่าวเท่ากับถือว่าโสเภณีเป็นอาชญากร ประวัติของโสเภณีควรโอนไปสังกัดอยู่กับกรมแรงงาน

- ควรออกกฎหมายบังคับชัดเจนมิให้หญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานให้บริการทางเพศ

- ควรมีบทลงโทษผู้ให้บริการทางเพศรวมทั้งเจ้าของธุรกิจบริการทางเพศ โดยเฉพาะในกรณีที่ฝ่ายหญิงอายุไม่ถึง 18 ปี

- จัดให้มีการฝึกอบรมเด็กหญิงในชนบท เพื่อป้องกันมิให้เด็กหญิงเหล่านั้นเข้าสู่อาชีพนี้ และฝึกวิชาชีพให้แก่โสเภณีกลับใจเพื่อเปิดโอกาสให้เขามีทางเลือกในการทำงานมากขึ้น

- มีการรณรงค์ในวงกว้างเพื่อให้ชาวชนบทได้รับถึงบทลงโทษในกรณีที่ขายลูก

- ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโสเภณี รวมทั้งทางแก้ทั้งในแง่มุมมองของเศรษฐกิจและสังคม และมีการพิจารณาปัญหาเหล่านั้นจากแง่มุมทางกฎหมาย

III. พุทธศาสนากับอาชีพโสเภณี.

คำสอนของพุทธศาสนานั้นเหมาะสมอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาของโสเภณีดังที่ได้เห็นแล้วในส่วนแรกของรายงานฉบับนี้ ประวัติพุทธศาสนาเองได้มีตัวอย่างโสเภณีชั้นนำหลายคนในสมัยพุทธกาลเมื่อได้หันมานับรับพุทธศาสนาแล้วเกิดความเข้าใจในคำสอนและยกเลิก

อาชีพโสเภณีโดยสิ้นเชิง บางคนถึงกับออกบวชเป็นภิกษุณี และบรรลุอรหัตผลในที่สุด บางองค์ กลายเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่คำสอนของพุทธศาสนา

การเป็นโสเภณีหรือเป็นภิกษุณี ความจริงก็อยู่บนเส้นชีวิตเดียวกันนั่นเอง เพียงแต่ คนละช่วงจังหวะของชีวิตเท่านั้น เป็นโสเภณีที่จุดหนึ่งบนเส้นชีวิตนั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไป มีการพัฒนาชีวิต ไปสู่การละวางมากขึ้น และเป็นอิสระ โดยสิ้นเชิงในที่สุด บุคคลนั้นก็ยังอยู่บน เส้นชีวิตเดิมเพียงแต่ต่างกรรมต่างวาระ ถ้าพิจารณาในแง่ของจิตวิญญาณเป็นขบวนการที่ พัฒนาสูงขึ้น แต่ทั้งหมดนั้นเป็นสิ่งที่จะประสบได้ในกายมนุษย์ชาววาหนาคับนี้เอง หากมี ความผูกเพียรในการปฏิบัติก็จะพบกับความหลุดพ้นเป็นที่สุด

ในฐานะที่เป็นชาวพุทธ ชาวพุทธย่อมถือเอาพระไตรรัตน์ กล่าวคือพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกถึง พระไตรรัตน์ที่ว่านี้จะเป็นสรณะให้แก่โสเภณีได้หรือไม่ ถ้าพระไตรรัตน์ไม่สามารถเป็นสรณะให้แก่โสเภณีได้ในชาตินี้ ก็ไม่น่าจะต้องยึดเอา พระไตรรัตน์เป็นที่พึ่งอีกต่อไป

1. พระพุทธรูป

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นตัวอย่างอันดี ในชีวิตของพระองค์ และทำที่ เชิงปฏิบัติที่พระองค์ทรงมีต่อโสเภณีทั้งหลาย พระองค์ได้ทรงพบปะโดยตรงกับโสเภณีเหล่า นี้ ทั้งพระองค์และคณะสงฆ์สาวกต่างได้รับประโยชน์จากโสเภณี กล่าวคือ ทรงรับทานที่ ถวายโดยนางโสเภณี หมอชีวกโกมารทินผู้เป็นแพทย์หลวงถวายการดูแลสุขภาพทั้งพระพุทธรูป และคณะสงฆ์ก็เป็นบุตรของโสเภณีที่เกิดกับพระเจ้าพิมพิสาร ความรับผิดชอบที่พระพุทธรูป- พึ่งมีต่อโสเภณีก็คือ การที่พระองค์ทรงสอนให้นางได้พบกับความหลุดพ้นทางจิตใจ ซึ่งพระองค์ ก็ได้ทรงทำหน้าที่ตอบสนองความรับผิดชอบนี้อย่างเต็มที่ ดังที่เราได้เห็นโสเภณีหลายคน ที่หันมาสู่ทางธรรมบวชเป็นภิกษุณีและบรรลุอรหัตผลในที่สุด นอกจากนั้น บางครั้งพระพุทธรูปก็ทรงใช้ความไม่เที่ยงของร่างกายของโสเภณีเป็นบทเรียนสอนพระสงฆ์สาวกให้ละวางจาก ความยึดติดผูกพันในความงามของร่างกาย พระภิกษุหนุ่มผู้มีความผูกพันอยู่กับโสเภณีก็ได้ บรรลุธรรมในที่สุด

โสภณก็เป็นเช่นเดียวกับสรรพสัตว์ผู้ตกทุกข์ได้ยากในสังสารวัฏนี้เช่นกัน เมื่อเข้ามาเฝ้าพระพุทธองค์ พระพุทธองค์ก็โปรดนางให้หลุดพ้นจากความทุกข์แห่งสังสารวัฏ พระองค์จึงทรงเป็นสภะที่แท้

การที่พระสมณโคตมซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าผู้เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ได้เสด็จดับขันธไปแล้ว มิได้หมายความว่าพระองค์จะไม่ทรงช่วยเหลือเวไนยสัตว์อีกต่อไป พุทธศาสนาสอนให้แต่ละคนช่วยตนเอง เราจึงพึงเข้าใจในความเป็นพุทธ และพากเพียรเพื่อให้ถึงความหลุดพ้นอันพระพุทธองค์ได้ทรงเป็นตัวอย่างอันดี

2. พระธรรม

คำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถจะนำมาใช้สอนโสภณได้โดยตรงมีอยู่หลายประการ เราจึงควรหันมาพิจารณาคำสอนในพุทธศาสนาว่ามีเพียงแต่ยกระดับฐานะของโสภณ มิเพียงแต่ทำให้พวกเธอเลิกจากอาชัณนี้ แต่ยังช่วยให้เธอเข้าสู่ชีวิตทางธรรม เพื่อความหลุดพ้นในที่สุด

2.1 ความเสมอภาค

พระพุทธองค์ทรงรับพระแม่ผีนางมหาปชาบดีโคตมี เข้าบวชเป็นภิกษุณี ด้วยพื้นฐานความเข้าใจว่าผู้หญิงนั้นมีความทัดเทียมกับชายในการบรรลุธรรม นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ศาสนาของโลกที่ผู้นำทางศาสนาประกาศความทัดเทียมกันในความหลุดพ้นทางจิต วิทยานของชายหญิง ผู้หญิงชาวพุทธจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญข้อนี้ และนำไปสู่การปฏิบัติทางจิตของตน ความเสมอภาคทางจิต วิทยานสำหรับมนุษย์ทุกคนโดยไม่จำกัดเพศนี้เป็นจุดเด่นของพุทธศาสนา โสภณก็มีส่วนแห่งความเสมอภาคนี้ทัดเทียมกันในการที่เข้าสู่ความหลุดพ้น และก็มีโสภณในครั้งพุทธกาลหลายนางที่ได้พิสูจน์สังขธรรมในข้อนี้

2.2 ความทุกข์

อริยสัจประการแรกที่พระพุทธองค์ทรงอธิบายคือ ทุกข์ เพราะมีชีวิตนี้จึงมีทุกข์ เพราะมีความเป็นอยู่เป็นทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นโสภณหรือไม่ มนุษย์ทุกรูปทุกนามมีแต่ทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อตระหนักในสภาพพื้นฐานของมนุษย์ร่วมกันเช่นนี้ เราจึงจะแสวงหาทางพ้นทุกข์ และเมื่อนั้นคำสอนของพุทธศาสนาจึงจะมีความหมาย

คำสอนของพุทธศาสนามีสำหรับทุกคน หากโสภณียอมรับและเข้าใจในสภาพความทุกข์ของชีวิต และปรารถนาที่จะพ้นจากทุกข์นั้น เขาก็สามารถดำเนินชีวิตตามหนทางที่พระพุทธรองค์ได้แสดงไว้แล้วนั่นเอง

2.3 นิพพาน

นิพพาน เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในชีวิตทางศาสนาที่เปิดหนทางให้กับทุกคนเหมือนกัน ความบริสุทธิ์หรือมลทินทางกายไม่เป็นอุปสรรคขัดขวางการตรัสรู้ของแต่ละคน โสภณียเองก็มีโอกาสทัดเทียมกับคนอื่นในการบรรลุธรรมอันสูงสุด การที่เธอเป็นโสภณียอันเป็นอาชีพที่สังคมรังเกียจนั้น อาจเป็นพลังเชิงบวกที่จะผลักดันให้เธอบรรลุธรรมได้เร็วขึ้น ในสมัยพุทธกาลมีกรณีของโสภณียที่หันเข้าสู่ชีวิตในทางธรรมโดยสิ้นเชิง เพราะได้ผ่านชีวิตที่เร่าร้อนอยู่ในกามสุข มาถึงที่สุด เห็นความเบื่อหน่ายในความไม่เที่ยงและความเป็นอนิจจังของสิ่งทั้งปวง จึงสามารถแสวงหาความหมายของชีวิตในทางธรรมได้เร็วขึ้น และบางคนที่ได้บรรลุธรรมในที่สุด

2.4 ไตรลักษณ์

คำสอนเรื่องไตรลักษณ์หรือลักษณะทั้งสาม อันได้แก่ ทุกขัง อนิจจัง อนัตตา ตามคำสอนนี้อธิบายว่าธรรมะทั้งปวงในโลกตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ หากโสภณียเข้าใจในคำสอนนี้ ก็จะเข้าใจในธรรมชาติแห่งความเป็นอนิจจังคือความไม่เที่ยง สำหรับโสภณียที่ยังหมกมุ่นยึดติดและลุ่มหลงในความงามของรูปและกามสุข คำสอนนี้จะช่วยปลดปล่อยความยึดติดผูกพันดังกล่าวได้อย่างดี กามสุขและรูปทรวดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยง เป็นสิ่งที่ต้องอิงอาศัยสิ่งภายนอกอันล้วนหาสาระอันเที่ยงแท้ไม่ได้ การยึดติดผูกพันอยู่กับสิ่งดังกล่าวย่อมนำไปสู่ความทุกข์มากยิ่งขึ้น เมื่อตระหนักในธรรมชาติของความไม่เที่ยงแล้ว ก็ย่อมนำเข้าสู่การพัฒนาทางจิตได้อย่างมีผล ทั้งนี้เป็นการพัฒนาทั้งครอบครัวและสังคมโดยรวม

คำสอนเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างที่ยกขึ้นมาแสดงให้เห็นว่า โสภณียเองถ้าทำความเข้าใจในคำสอนก็จะสามารถเห็นคุณค่าของคำสอนในพุทธศาสนา สามารถจะใช้เป็นหนทางนำไปสู่ชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น นอกจากคำสอนเหล่านี้ เราก็ควรจะได้พิจารณาถึงคำสอนหรือความเชื่อทางศาสนาบางประการที่มักจะทำให้โสภณียไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานะของตนเองได้

เป็นความเชื่อโดยทั่วไปว่า การที่ผู้หญิงเป็นโสเภณีนั้นเป็นเพราะอกุศลกรรมในอดีตซึ่งก็เป็นความจริงตามข้อมูลปรากฏในพระไตรปิฎก แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือปัจจุบันกรรม อันเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับปัจเจกชน ผู้หญิงชาวพุทธส่วนมากมักถูกกำหนดกรอบความคิดให้เข้าใจว่า การที่เกิดเป็นหญิงนั้น เป็นเพราะอกุศลกรรมแต่อดีต และถ้าเป็นโสเภณีก็น่าจะต้องเป็นอกุศลกรรมที่ร้ายแรงยิ่งขึ้น ข้อนี้เป็นความเข้าใจผิดและเป็นการตีความที่ผิดพลาดในคำสอนของพุทธศาสนาที่เป็นอิทธิพลในเชิงลบ ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณของผู้หญิงเป็นเวลาหลายศตวรรษ ความเข้าใจผิดนี้เป็นสิ่งที่จะต้องแก้ไข มนุษย์เราทั้งหญิงและชายเกิดเพราะกรรมในอดีต ซึ่งมีทั้งกุศลและอกุศลขึ้นอยู่กับรายบุคคล ส่วนที่จะเกิดเป็นหญิงหรือชายนั้น ท่านอาจารย์โสภะ พระภิกษุนักวิชาการทางทิเบตซึ่งเคยมาเยือนประเทศไทยใน พ.ศ. 2531 อธิบายว่าเป็นเพราะความยึดติดในจิตในวาระสุดท้ายก่อนที่จะไปสู่ภพใหม่ หากจิตยึดติดผูกพันอยู่กับเพศหญิงก็จะไปเกิดเป็นหญิง นอกจากนั้นพระโพธิสัตว์บางองค์ก็ตั้งปณิธานเจาะจงให้ได้ไปเกิดเป็นหญิงเพื่อบำเพ็ญบารมีทางเพศแม่ เช่น แม่กวนอิม ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์แห่งความเมตตากรุณาเป็นต้น

ในพระสูตรมหายานบางเล่ม มีการตั้งปณิธานขอไปเกิดเป็นเพศชาย ราวกับว่าการเกิดเป็นเพศหญิง เป็นหินเพศหรือเพศที่ต่ำต้อย สำหรับเรื่องนี้ องค์ทะไลลามะ พระประมุขแห่งทิเบตประทานคำอธิบายว่า³⁰ ในขณะที่เขียนพระสูตรขึ้นนั้น ในสังคมนั้น ผู้ชายมีความเป็นอยู่ทางสังคมดีกว่า จึงมีการตั้งปณิธานขอไปเกิดเป็นชาย แต่ถ้าพระสูตรนั้นเขียนขึ้นในประเทศและในสังคมที่ผู้หญิงมีฐานะทางสังคมดีกว่า แ่่นอนใคร ๆ ก็จะต้องตั้งปณิธานขอไปเกิดเป็นหญิง ความพึงพอใจในเพศใดนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมในสมัยนั้น ภูมิภาคนั้น ๆ เป็นสำคัญ

3. พระสงฆ์

ที่จะเรียกว่าเป็นสงฆ์นั้นจะต้องประกอบด้วยพระภิกษุอย่างน้อย 4 รูป หรือภิกษุณีอย่างน้อย 4 รูป ในตะวันตก คำคำนี้จะหมายรวมชาวพุทธฆราวาสชายหญิงด้วย สงฆ์จึงหมายถึงคณะชาวพุทธนั่นเอง แต่ในที่นี้จะใช้คำว่าสงฆ์ในความหมายแรก เนื่องจากในประเทศไทยไม่มีภิกษุณีสงฆ์ สงฆ์จึงหมายถึงเฉพาะภิกษุสงฆ์เท่านั้น

ในการที่จะยึดพระสงฆ์เป็นสรณะนั้น ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจในธรรมชาติและลักษณะของสงฆ์ในประเทศไทย มี 2 ประเด็นที่ควรจะได้พิจารณาในการศึกษาเรื่องนี้ ประเด็นแรกคือคนที่บวชเป็นพระนั้นไม่มีข้อจำกัดใด ๆ เลย ยกเว้นความพิการทางกายอย่างมากหรือบ้าใบ้ ดูเหมือนว่าใครก็ได้สามารถจะบวชเป็นพระได้ทั้งสิ้น โดยไม่จำกัดความรู้ความสามารถ ดังนั้นเราจึงไม่ประหลาดใจว่าพระสงฆ์จำนวนมากมีความรู้เพียง ป.4 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับของรัฐ ตรงนี้เป็นข้อแตกต่างโดยเฉพาะเมื่อเทียบกับศาสนาคริสต์ ซึ่งผู้ที่บวชเป็นพระ (คาทอลิก) จะต้องศึกษาเล่าเรียนมาเป็นอย่างดีแล้วจึงบวชในพุทธศาสนานั้น บวชเสียก่อนแล้วจึงเล่าเรียน แต่การศึกษาเล่าเรียนมิได้เป็นกฎข้อบังคับตายตัว ดังนั้นจึงมีพระสงฆ์จำนวนมากที่แม้บวชแล้วก็ได้มีความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรม สิ่งที่เราสงสัยที่สุดที่เราอาจจินตนาการได้จากระบบนี้ก็คือ ชาวบ้านที่ไปการศึกษาแต่ครองผ้าเหลือง

ภาพที่ให้ข้างต้นนั้น คงจะไม่มีผลอะไรนักหากไม่มีความคาดหวังจากสังคม แต่ในความเป็นจริง สังคมไทยมีความคาดหวังอย่างสูงจากสงฆ์ ถือว่าพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้รักษาและถ่ายทอดคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ว่าพระภิกษุสงฆ์ทำอะไรดีหรือชั่ว ชาวเราไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่จะเป็นบาปเป็นอกุศลหากพูดถึงเรื่องที่พระทำผิด จนถึงกับมีคำพังเพยว่า "ชั่วช่างชี ดีช่างสงฆ์" ทำให้เรื่องนี้เป็นอันตรายอย่างยิ่ง และไม่สอดคล้องกับสังคมชาวพุทธที่มีตัวอย่างมาจากสมัยพุทธกาล ในสมัยนั้นสังคมพระสงฆ์และชาวเราสลับส่นซึ่งกันและกัน ในขณะที่พระภิกษุสงฆ์ให้คำชี้แนะในเรื่องการปฏิบัติจิต ชาวเราสก็เป็นผู้สนับสนุนพระสงฆ์โดยการถวายวัตถุทาน นอกจากนั้นอุบาสกอุบาสิกาที่อยู่ในฐานะที่คอยตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมของคณะสงฆ์ด้วย ดังมีปรากฏเรื่องราวในพระวินัยปิฎกเป็นต้น

ในบริบททางสังคมสงฆ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เราจึงไม่ประหลาดใจที่พบว่าพระภิกษุที่สอนเน้นในความเป็นเห็นชาติของเพศหญิง และเน้นในอกุศลกรรมของหญิงที่เป็นโสเภณี ในขณะที่เดียวกันก็สอนว่า โสเภณีจะต้องทำบุญโดยการบริจาคทานให้มากขึ้นเพื่อจะได้มั่นใจว่าจะได้มีชีวิตที่ดีขึ้นในชาติหน้า ดังนั้นเราจึงพบว่าวัดหลายวัดในทางเหนือระดับประเทศตกแต่งอย่างงดงามจากรายได้ของโสเภณีในหมู่บ้านนั้นที่ไปขายบริการต่างถิ่น

พระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงในการปฏิบัติก็มีอยู่ แต่มักอยู่ตามหมู่บ้านที่ห่างไกล กลายเป็นว่าเฉพาะผู้มีโอกาสที่จะเสาะแสวงหาท่านเท่านั้นจึงจะได้รับคำสอนและการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติ บทบาทของพระสงฆ์ยังมีอิทธิพลต่อจิตใจของประชาชนในระดับภูมิภาค แต่ในเมืองหลวง เช่น กรุงเทพฯ ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้านดูจะเรียวลงทุกที หากยังมีความสัมพันธ์อยู่ก็เป็นเพียงรูปแบบของพิธีกรรมเท่านั้น สำหรับการเสวนาในเชิงธรรมะนั้น ก็กล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีเหลืออยู่เลย

คณะสงฆ์มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงปฏิวัติโครงสร้างทางการศึกษา พุทธศาสนา อย่างน้อยก็เพื่อที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้แก่พระภิกษุสงฆ์ที่มุ่งหน้าเข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อว่าจะเป็นกำลังกองทัพธรรมของคณะสงฆ์ที่จะให้บริการแก่ประชาชนชาวพุทธในสังคมไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วง 2 - 3 ทศวรรษที่ผ่านมาจำนวนโสภณได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 20,000 คน เป็น 700,000 คน ในขณะที่จำนวนพระเถรทั่วประเทศยังคงเท่าเดิมคือ ประมาณ 200,000 - 300,000 อยู่

คณะสงฆ์เองรักษาทำที่แนวนุรักษานิยมมาตลอด มิใช่เฉพาะกับเรื่องโสภณ แต่แม้กับปัญหาสังคมอื่น ๆ ที่มีความวิกฤตมากกว่านี้ ทำที่ที่ปฏิเสธความรับผิดชอบต่อปัญหาสังคมนี้ เนื่องจากความเข้าใจผิดว่าพระสงฆ์ไม่ควรจะยุ่งกับเรื่องทางโลก ทำที่ตั้งกล่าวจึงเป็นการยากที่จะคาดหวังให้คณะสงฆ์เข้ามาช่วยแก้ปัญหาสังคม

ในการแก้ปัญหาโสภณนั้น มีความจำเป็นอย่างมากที่ควรจะได้มีการรื้อฟื้นภิกษุณีสงฆ์ในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะภิกษุณีจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดผู้หญิง เข้าใจปัญหาของผู้หญิงได้ดีกว่า และสามารถเป็นผู้ชี้นำทางจิตวิญญาณให้แก่ผู้หญิง ซึ่งเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของประเทศ

ชาวพุทธบางคนแยกความแตกต่างในการยึดถือพระสงฆ์เป็นสรณะ โดยระบุชัดเจนไปว่าเป็นอริยสงฆ์ คือสงฆ์ที่บรรลุนิพพานแล้ว ดังนั้นในการถือพระสงฆ์เป็นสรณะ ผู้ที่เป็นฆราวาสอุบาสกอุบาสิกาจะต้องเข้าใจในปัญหาของสงฆ์ และจำเป็นที่จะต้องเลือกรับเอาคำสอนมาปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควรด้วย

ในโลกตะวันตกนั้น ปรากฏว่าภิกษุณีบางรูปก็ได้ทำงานที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสังคม ในการฝึกหัดถูกข่มขืนหรือหญิงที่ต้องทำแท้ง ภิกษุณีบางรูปมีการทำพิธีทางศาสนาเพื่อช่วยให้หญิงเหล่านั้นฟื้นฟูสภาพจิตใจได้เร็วขึ้น ซึ่งมีผลในเชิงจิตวิทยาอย่างมากแก่หญิงที่ต้องประสบกับความทุกข์ยากในชีวิต ภิกษุณีสังฆะคานโคโร ชาวอเมริกันผู้ถือปฏิบัติตามแบบธิเบต มีข้อเสนอแนะในการปฏิบัติเพื่อชำระให้บริสุทธิ์³⁸ ตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน โดยการที่มีความสำคัญในความผิด ตั้งจิตถือสละ การตั้งใจจะวางความผิด และเข้าสู่วิถีการที่จะแก้ไขความผิดพลานั้น "จากการทำจิตผ่านขั้นตอนดังกล่าว พร้อมทั้งตั้งมั่นอยู่ในความกรุณา ก็จะช่วยให้เยียวยาความทุกข์และความรู้สึกผิดให้น้อยลงหลังจากการทำแท้ง แต่การรักษาและการทำให้บริสุทธิ์ที่แท้จริงนั้นจะต้องมาจากการเรียนรู้ที่จะเปิดรับและมีความรักความเมตตาในสรรพสัตว์ รู้จักยอมรับในสิทธิ์ที่เขาพึงมีชีวิตอยู่ และรู้จักที่จะมีความสุข" คำสอนและการปฏิบัติตามแนวทางนี้ สามารถที่จะนำมาใช้ได้กับโสเภณีในกรณีที่เธอต้องการจะเลิกอาชีพและหันมาสู่ชีวิต มุ่งมั่นไปในทางธรรมมากขึ้น

หน้าที่แบบแฝงของวัดคือ การเป็นที่พึ่งพิงของผู้ที่ยากไร้ แต่เนื่องจากในประเทศไทยมีแต่ภิกษุสงฆ์ จึงจัดเป็นที่พึ่งเพียงให้แก่ผู้ชายเสียเป็นส่วนใหญ่ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักวิจารณ์สังคมคนสำคัญของประเทศไทย เห็นว่า³⁹ การที่ไม่มีภิกษุณีสงฆ์ในประเทศไทยนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้จำนวนโสเภณีมากขึ้น การที่จะมีการบริการให้การอุปถัมภ์เลี้ยงดูหญิงที่ตกทุกข์ได้ยากจะเป็นการลดจำนวนผู้หญิงที่ต้องถูกผลักดันให้ไปอยู่ในช่อง การที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีโอกาสทางศาสนาจะเป็นการลดปัญหาทางสังคมลงได้

จากการศึกษาข้างต้น เราได้เห็นว่าปัญหาสังคมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร และทำให้เราได้เห็นว่าพุทธศาสนาจะเป็นกำลังสำคัญในการยกระดับและแก้ปัญหาโสเภณี โดยที่คณะสงฆ์และองค์กรของรัฐบาลมีความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหานี้พื้นฐานในการยอมรับและทำความเข้าใจกับปัญหาอย่างจริงจังและเที่ยงธรรม ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเห็นธรรมชาติของปัญหาเพื่อวางแผนแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะสงฆ์จะต้องก้าวออกมาแสดงความรับผิดชอบอย่างจริงจังในการช่วยยกระดับผู้หญิงและยกระดับความเข้าใจในพุทธศาสนาของพระภิกษุสงฆ์อย่างแท้จริง

ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเกรงเกรงว่าผู้หญิงจะเข้ามามีบทบาททัดเทียมกับชาย เพราะจริง ๆ แล้ว ผู้หญิงก็มีความทัดเทียมกับผู้ชายอยู่แล้วในศักยภาพแห่งการบรรลุ สัจธรรมดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงให้เห็นปรากฏเป็นหลักฐาน ปัญหาสังคมที่เรากำลังเผชิญหน้าอยู่นี้มีความเร่งด่วนมากเกินกว่าที่เราจะมานั่งถกเถียงกันอยู่ในเรื่อง ความทัดเทียมทางเพศ ใครก็ตามทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ถ้าจะเข้ามามีบทบาทช่วยแก้ปัญหา สังคมได้ ก็ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามารับใช้ประเทศชาติอย่างเต็มที่ แต่ละคนควร จะได้ตระหนักในข้อจำกัดของตน และมองเห็นความสำคัญในการที่จะให้โอกาสแก่คนอื่น เข้า มาช่วยกันเพื่อว่าอนุชนรุ่นลูกหลานจะได้อยู่ในสังคมที่ดีกว่าที่เป็นอยู่

เชิงอรรถ

1. อ้างถึงโดยปัญญา ฤกษ์อุไร "สังคมสงเคราะห์สำหรับผู้หญิงบางประเภท" บทความทางวิชาการ พ.ศ.2504, หน้า 132
2. Encyclopaedia Britannica เล่ม 18, หน้า 596
3. ม.ล.ดุษฎี ชุ่มสาย, พ.ศ.2505, หน้า 28
4. ค.ศ.1975 อ้างโดยสมศรี, หน้า 21
5. ขุททกนิกาย
6. ดร.เดื่อน คำดี, "พุทธศาสนากับโสเภณี", สมาธิ เล่ม 32, 34, พ.ศ.2531
7. มหาวรรค. วินัยปิฎก
8. ขุททกนิกาย
9. Dictionary of Pali Proper Names
10. กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1
11. พระราชบัญญัติป้องกันกามโรค พ.ศ. 2477 ประมวลกฎหมายประจำชาติ พ.ศ. 2477, หน้า 345
12. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2508
13. พังอ้าง หน้า 94
14. พังอ้าง หน้า 31
15. อ้างถึงโดยเฉลิมพล หน้า 12
16. "ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของหญิงไทยในการขายบริการทางเพศในต่างประเทศ" พ.ศ.2531 สันนิษฐานโดยคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
17. หน้า 64
18. สุนีย์ มัลลิกะมาส และคณะ "มาตรการทางกฎหมายและอื่น ๆ ในการแก้ไขปัญหาโสเภณีในประเทศไทย" สถาบันวิจัยแห่งชาติ, พ.ศ.2525, หน้า 58
19. ชูพา, หน้า 3
20. อ้างแล้ว หน้า 183
21. "ความคาดหวังในบริบททางสังคมที่มีผลกระทบต่อการปรับตัว : กรณีศึกษาจากผู้หญิงที่ข้ามสงเคราะห์เกิดตระการ, กรกฎาคม 2529 - มีนาคม 2530" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท (ภาษาไทย) คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2532, หน้า 120
22. อรรถัย, หน้า 64
23. หน้า 40

24. หน้า 43
25. หน้า 40
26. สุนีย์, หน้า 59
27. หน้า 40
28. หน้า 52
29. สัมมนาเรื่อง "บทบาทขององค์กรภาครัฐบาลและเอกชนในการป้องกันและแก้ไขการบริการธุรกิจทางเพศ" ดิกลสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กันยายน 18-19, 2533
30. The Nation, 27 กันยายน 2533
31. หน้า 11
32. หน้า 29
33. หน้า 17
34. หน้า 180
35. สนิทสุดา รอดชัย "Bonguets and Brickbats for Policy on Women," Bangkok Post, March 8, 1989.
36. พุทธดญา 7 กุมภาพันธ์ 2530
37. จากรายงานของ Morris Fox
38. N.I.B.W.A. เล่ม 17
39. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2531

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง NIC- เขตปลอดภัย
9 มกราคม 2534 ณ ห้องประชุม กช โรงแรมรอยัลริเวอร์

เพศพาณิชย์ในยุค NIC

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี ทองอุไทย

* ความคิดเห็นในเอกสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องตรงกับความคิดเห็นของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

เพศพาณิชย์ในยุค NIC

รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี ทองอุไทย*

1. จุดประสงค์

บทความนี้ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์ในอนาคตของธุรกิจบริการทางเพศ เมื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยก้าวล้ำไปจนถึงระดับที่จัดว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrializing Country) หรือเรียกย่อ ๆ ว่าเป็น NIC

ในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ ผู้เขียนขอชี้แจงการวิเคราะห์ธุรกิจบริการทางเพศให้อยู่เฉพาะในแง่มุมที่เป็นกิจการค้าประเภทหนึ่ง ผู้ซื้อและผู้ขายมาตกลงกันเพื่อแสวงหาความพอใจหรือผลกำไรเป็นสิ่งที่ตอบแทน ทำนองเดียวกับการซื้อขายสินค้าและบริการอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจแบบค่อนข้างไปทางเสรีนิยมของประเทศไทย จะพยายามไม่ก้าวเกินไปพิจารณาถึงความเหมาะสมของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความผิชอบชั่วดีในแง่ศีลธรรมและมนุษยธรรมแต่อย่างใด

ผู้เขียนใช้คำว่า "เพศพาณิชย์" ในชื่อของบทความนี้ เพราะรู้สึกว่าเป็นคำสั้น ๆ ที่สื่อความหมายของกิจกรรมโสเภณีในแง่ที่เป็นเช่นการซื้อขายบริการโดยปกติ ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายต่างดำเนินบทบาทของตนอย่างอิสระ มีอำนาจต่อรองกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายใดจะมีมากหรือน้อยก็ย่อมแปรเปลี่ยนไปได้เรื่อยๆ ตามสถานการณ์ของความต้องการซื้อ และความต้องการเสนอขายที่ดำรงอยู่ในตลาดขณะนั้น

ความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับประเด็นหลักของบทความ ซึ่งผู้เขียนในฐานะที่เป็นผู้มองโลกในแง่ดีขอตั้งความหวังไว้ว่า เมื่อเมืองไทยกลายเป็น NIC สถานภาพของหญิงโสเภณีจะเปลี่ยนไปในแนวที่เป็นการ "เลือก" ประกอบอาชีพด้วยความสมัครใจของพวกเขา

* รองศาสตราจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เขาอย่างแท้จริง หลังจากที่ได้มี "โอกาส" เปรียบเทียบผลตอบแทน สภาพการทำงาน ความเสี่ยงอันตราย ฯลฯ ระหว่างอาชีพให้บริการทางเพศกับอาชีพอื่น ๆ ที่พวกเขามีความรู้ความสามารถพอจะทำได้ โดยได้พิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่สุดตามข้อมูลที่มีอยู่ตามสติปัญญาและค่านิยมส่วนตัวของเขาแล้ว

2. เมื่อผู้หญิงเป็นลูกค้า

ตามกระบวนการซื้อขายแลกเปลี่ยนของธุรกิจบริการทางเพศนั้น นอกจากจะมีชายผู้เป็นลูกค้าและหญิงโสเภณีผู้ให้บริการแล้ว ยังมีบุคคลอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องอีกในแต่ละขั้นตอน เช่น เจ้าของสำนักโสเภณีซึ่งอาจจัดว่าเป็นผู้ประกอบการ เอเยนต์จัดหาหญิงแมงดาคุมห้อง คนเชียร์แขก ตลอดจนเจ้าหน้าที่ตำรวจ และในบางกรณียังมีพ่อม่ายาติฟีน้องของหญิงโสเภณีเข้าร่วมด้วย

บุคคลเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการทำให้ฝ่ายผู้ต้องการซื้อ และฝ่ายเสนอขายมาติดต่อกันจนคนได้สำเร็จเสร็จกิจตามความตั้งใจ ในการซื้อขายบริการทางเพศแต่ละครั้ง จำนวนเงินที่ชายนักเที่ยวจ่ายจะถูกจัดสรรแบ่งปันกันไปในระหว่างบุคคลทั้งหลายที่มีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผลิตบริการนั้นออกมา เงินที่ตกถึงมือของหญิงโสเภณีเองจะเป็นสัดส่วนเล็กน้อยเท่าใด ก็ขึ้นอยู่กับว่าเป็นโสเภณีประเภทใด

ถ้าเป็นโสเภณีอิสระ ตั้งตนเป็นผู้ประกอบการออกเร่หาลูกค้าเอง เช่น ไปตามคอนเสิร์ตหรือคลับของโรงแรมใหญ่ ๆ ตามศูนย์การค้า ดิสโกเธค คอร์ตเทนนิส และสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ค่าตัวที่แขกจ่ายมาให้ก็ย่อมตกถึงมือหญิงนั้นทั้งหมด

โสเภณีบางประเภทก็อาจมีงานประจำตามร้านอาหาร บาร์และไนท์คลับ โดยที่งานเหล่านี้มีผลตอบแทนเป็นเงินเดือนประจำจำนวนเล็กน้อย หรืออาจไม่มีเลย แต่จะได้เปอร์เซ็นต์จากการชักชวนให้แขกซื้อเครื่องดื่ม และค่าทิป ส่วนรายได้หลักจะมาจากการออกไปข้างนอกกับแขก

โสเภณีอิสระที่มีสิทธิไปไหนมาไหนได้ตามใจชอบ สามารถเลือกแขก กำหนดราคา ค่าตัวได้เอง และได้รับเงินเต็มเม็ดเต็มหน่วยนี้ไม่มากนัก โสเภณีส่วนใหญ่จะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้อื่นในการดำเนินธุรกิจนี้ให้ไปได้สะดวกตลอดรอดฝั่ง

สาเหตุสำคัญที่เพราะอาชีพโสเภณีถูกจัดว่าเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ผู้ประกอบอาชีพนี้ไม่สามารถที่จะเปิดร้านชกป้าย หรือลงประกาศในหน้าหนังสือพิมพ์เพื่อชักชวนลูกค้าด้วยตนเองได้ จำเป็นต้องใช้วิธีดำเนินงานร่วมกับผู้อื่น ให้ช่วยรับภาระความเสี่ยงทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบการ จัดหาสถานที่และลูกค้า รวมทั้งดูแลความปลอดภัย คั้นครองจากการถูกกลั่นแกล้งขูดรีดจากอันธพาล หรือเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย พวกนี้รวมถึงโสเภณีที่ทำงานในสถานอาบ อบ นวด ตามสำนักและสถานเริงรมย์รูปแบบต่าง ๆ

แม้แต่กลุ่มที่เรียกว่าเป็น "นางทางโทรศัพท์" นั้น ก็ไม่ใช่จะรับการติดต่อจากลูกค้าได้โดยตรง แต่จะต้องผ่านเอเย่นต์ซึ่งแต่ละครั้งก็จะถูกหักเปอร์เซ็นต์ส่วนแบ่งไว้ ถ้าพบกับลูกค้าแล้วจะมีการตกลงติดต่อกันโดยตรงในครั้งต่อมา ก็อาจมีรายได้มากขึ้น แต่เสี่ยงต่อการที่เอเย่นต์จะสับรู้ และอาจถูกแก๊งค์เผด็จการไม่ส่งแขกรายใหม่ให้ต่อไป

ส่วนโสเภณีประเภทที่มาจากครอบครัวยากจน ถูกพ่อแม่หรือญาติพี่น้องชายให้กับเอเย่นต์หรือเจ้าของสำนัก แลกกับเงินก้อนเป็นค่าตัวล่วงหน้า โดยมีข้อกำหนดว่าจะต้องทำงานใช้เงินให้จนกว่าจะหมด จะไม่ได้รับเงินส่วนแบ่งจากการทำงานของตนเลยเป็นเวลาหลาย ๆ ปีก็มี บางครั้งก็อาจได้เป็นเพียงค่าขนมเล็ก ๆ น้อย ๆ

อีกประเภทหนึ่งได้แก่ เด็กสาวที่ถูกเอเย่นต์ไปหลอกลวงกับพ่อแม่ในชนบทว่าจะพามาให้ทำงานในโรงงาน หรือไปรับตัวมาจากสำนักจัดหางาน แล้วนำไปขายให้กับห้องโสเภณี เด็กสาวเหล่านี้จะถูกควบคุมกักขังไม่ให้ออกไปไหนเลย และถูกบังคับให้ทำงานโดยไม่มีอะไรตอบแทนทั้งสิ้น ถ้าขัดขืนก็จะถูกลงโทษทุกที อยู่ในสภาพยิ่งกว่าทาสหรือนักโทษ ต้องยอมรับการกระทำทุกอย่างของเจ้าสำนัก แมงดา และลูกค้า แม้กระทั่งการถูกชายทอดทิ้งไปอีกเรื่อย ๆ

ผู้หญิงเหล่านี้เท่ากับว่าหมดสิ้นแล้วซึ่งความเป็นมนุษย์ กลายเป็นเสมือนสิ่งไม่มีชีวิต เป็นเพียงสินค้าชิ้นหนึ่งที่จะถูกหยิบโยนเปลี่ยนเมื่อกระทำการุณการรวมได้ทุกอย่าง โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ใดใส่ใจจนเห็นว่าสินค้าชิ้นนั้นจะมีความรู้สึกเจ็บปวดหรือจะบอบช้ำแตกสลายแต่อย่างใดเลย

3. NIC ให้ความหวังใหม่อะไรบ้าง

คำว่า NIC นั้นมีรากฐานอยู่บนประเด็นทางเศรษฐกิจดังเห็นได้จากชื่อเต็มคือ Newly Industrializing Country หรือภาษาไทยว่า ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ การถูกจัดให้เป็น NIC เป็นเครื่องชี้สถานะทางเศรษฐกิจของประเทศว่าพ้นจากสภาพความด้อยพัฒนาแล้วอย่างสิ้นเชิง จากเดิมที่กิจกรรมส่วนใหญ่ทางเศรษฐกิจผูกพันอยู่กับภาคเกษตรกรรม ก็ได้เปลี่ยนมาเกี่ยวโยงกับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ

ที่ถกกันว่า การก้าวถึงความเป็น NIC เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยินดี ก็คงจะเนื่องมาจากความเข้าใจว่าภาคเกษตรกรรมนั้นมีรายได้ไม่แน่นอน ต้องขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ส่วนภาคอุตสาหกรรมก็สามารถควบคุมจัดสภาพการผลิตได้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตลาด ได้ใช้เครื่องจักรกลที่มีประสิทธิภาพสูง คุณภาพแน่นอน ดังนั้นงานในภาคอุตสาหกรรมจึงมีความมั่นคง รายได้สูง และมีอนาคตดีกว่า

หลักเกณฑ์ที่มักใช้กันในการตัดสินว่าประเทศใดมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจไปจนถึงระดับ NIC แล้วหรือยังนั้น อาจสรุปได้เป็นสามประเด็นใหญ่ คือ

หนึ่ง ในบรรดาผลผลิตทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นในแต่ละปีนั้น ควรจะมีสินค้าอุตสาหกรรมอยู่อย่างน้อยร้อยละ 20

สอง สินค้าอุตสาหกรรมควรจะถูกส่งออกไปขายต่างประเทศเป็นสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าส่งออกทั้งหมด

สาม แรงงานส่วนใหญ่ควรจะทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม จากการที่ประเทศนี้แต่เดิมเป็นประเทศเกษตรกรรมมาก่อน ก็ย่อมหมายความว่าต้องมีการโยกย้ายแรงงานจากเกษตรมาสู่อุตสาหกรรมหรือจากชนบทมาสู่เมืองในอัตราสูงทีเดียว

คนไทยเริ่มต้นตัวกับการจะได้เป็น NIC นับตั้งแต่ปี 2528 เมื่อเราส่งสินค้าอุตสาหกรรมออกไปเป็นมูลค่ามากกว่าสินค้าเกษตรกรรมเป็นครั้งแรก และสินค้าอุตสาหกรรมก็ทวีความสำคัญขึ้นมาเรื่อย ๆ อย่างเกินความคาดหมาย ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในสามของปัจจัยสำคัญ (นอกเหนือจากการลงทุนและการท่องเที่ยว) ที่ช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจไทยเติบโตโดยเฉลี่ยถึงปีละมากกว่า 10% ต่อเนื่องกันมาสามปีแล้ว (2530-2533) และความเก่งกาจนี้ได้รับการปรบมือชื่นชมจากทั่วโลก

ถึงแม้สินค้าอุตสาหกรรมจะมีมูลค่าราว 38% ของผลผลิตทั้งประเทศ เทียบกับ 15% สำหรับสินค้าเกษตรกรรมก็ตาม แต่แรงงานที่ยึดอุตสาหกรรมเป็นอาชีพหลักกลับมีอยู่เพียง 12% เท่านั้น ยังคงอยู่ในภาคเกษตรถึง 65%

การโยกย้ายแรงงานจากชนบทมาสู่เมืองในขณะนี้ดูเหมือนจะเป็นจำนวนไม่น้อยก็จริง แต่เป็นการย้ายชั่วคราวเสียส่วนใหญ่ เพราะแรงงานไทยยังมีความผูกพันกับอาชีพเกษตรและชีวิตชนบทอยู่มากตามความเคยชินที่สืบทอดกันมาแต่สมัยบรรพบุรุษ อย่างไรก็ตาม มีสัญญาณที่เห็นได้ชัดเจนว่าในอนาคต การโยกย้ายคงจะมีจำนวนมากและเพิ่มเร็วขึ้นเรื่อย ๆ จากสาเหตุที่ราคาสินค้าเกษตรมีแนวโน้มจะต่ำลง พื้นที่เพาะปลูกก็ไม่สามารถขยายได้อีกต่อไปแล้ว และยังถูกรุกล้ำจากชาวเมืองซึ่งกว้านซื้อที่ดินที่เกษตรไปสร้างรีสอร์ท สนามกอล์ฟหรือเก็บไว้เพื่อเก็งกำไร

ถ้าจะเทียบกับประเทศที่ครองตำแหน่ง NIC ในเอเชียขณะนี้ ที่รู้จักกันในนามของกลุ่ม "สี่เสือ" คือ เกาหลีใต้ ฮองกง ไต้หวัน และสิงคโปร์ แล้ว ไทยยังล้าหลังเขาในเชิงเศรษฐกิจอยู่มาก เช่น ถ้าเปรียบเทียบผลผลิตประชาชาติโดยเฉลี่ยต่อประชากรทั้งหมด (GNP per head) ตัวเลขของประเทศไทยในปี 2533 คือ U.S.\$1,400 ซึ่งก็เป็นเพียงหนึ่งในสามของเกาหลีใต้ และหนึ่งในเจ็ดของสิงคโปร์เท่านั้นเอง ซึ่งให้เห็นว่า

เรายังต้องก้มหน้าก้มตาขยันกันต่อไปอีกพักใหญ่กว่าจะไปเชิดหน้าเป็น "เสือตัวที่ห้า" เข้ากลุ่มกับเขาได้ ซึ่งก็คงไม่นานเกินรอ

แต่ว่า การได้เป็น NIC นั้น จะให้ความหวังใหม่อะไรเกี่ยวกับธุรกิจบริการทางเพศบ้าง เมือง NIC นั้นเขามีความสำเร็จทางเศรษฐกิจ ร่ำรวยกันจนผู้หญิงไม่ต้องเป็นโสเภณีกันแล้วใช่ไหม

นักท่องเที่ยวที่ไปถึงกรุงไทเปเป็นครั้งแรก มักจะรู้สึกแปลกใจว่า ผู้ชายได้ห้วนนี้ช่างนิยมการตัดผมกันเสียจริง เห็นป้าย Barber Shop ทั่วไปทั้งเมือง เสากลม ๆ สลับลายแดง-ขาว ที่เป็นสัญลักษณ์ของร้านตัดผมนั้น บางร้านก็ติดไว้เสาเดียว แต่ที่เป็นสองหรือสามเสาก็ยังมี ดูจะเป็นธุรกิจที่ทำกำไรได้ดี บางร้านใหญ่โตถึงสี่ห้าคูหา สูงสามสี่ชั้นทำพิธีเปิดอย่างหรูหรา มีกระเช้าดอกไม้มาอวยพรเป็นร้อย ๆ

แต่เมื่อเข้าไปสักพัก ก็จะเริ่มเข้าใจว่าผู้ชายได้ห้วนเป็นคนซึ่งราคาไม่ยอมให้ผมยาวพอ ๆ กันกับที่ผู้ชายไทยเป็นคนซึ่งเมื่อขยับเอง

ผู้ชายเกาหลีก็ดูจะสนใจการตัดผมไม่น้อยเหมือนกัน ในช่วงที่เกาหลีได้เตรียมตัวเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก เมื่อปี 2531 นั้น รัฐบาลพยายามจะกำจัดสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นการสร้างภาพพจน์ในทางลบให้แก่ประเทศ มาตรการหนึ่งได้แก่การสั่งปิดร้าน "ตัดผม" ไปเป็นจำนวนมาก รวมทั้งร้านขายหนังสือและวิดีโอลามกต่าง ๆ

เพียงแค่สองตัวอย่างข้างต้น ก็คงจะพอให้คำตอบได้แล้วว่า การเป็น NIC เป็นคนละเรื่องกับการเป็นเซตปลอดโสเภณี แม้แต่ประเทศที่ประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจยิ่งไปกว่า NIC ก็ยังคงมีธุรกิจบริการทางเพศกันอย่างโจ่งแจ้งเป็นล่ำเป็นสัน ในเมืองใหญ่ ๆ ของประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก เช่น ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา จะมีถนนบางสายที่ไม่แพ้ถนนพ่วงค์ของไทยเลย อาจจะเปิดเผยยิ่งกว่าเสียด้วยซ้ำไป

แต่สิ่งหนึ่งที่สังเกตได้ในประเทศเหล่านี้ก็คือ ธุรกิจบริการทางเพศนั้น แม้จะยังคงมีอยู่แต่ก็เป็นส่วนย่อย ๆ ของเศรษฐกิจ เป็นอาชีพประเภทหนึ่งที่เป็นทางเลือกของผู้หญิงบางกลุ่ม เนื่องจากอำนวยโอกาสให้ได้หาเงินมาใช้จ่ายค่าเลี้ยงดูโดยไม่ต้องเหนื่อยยาก ได้ใช้ชีวิตตามใจชอบ

ประเทศไต้หวันเคยมีถิ่น Peitow ซึ่งเป็นแหล่งอาบ้ำร้อนและมีโสเภณียุ่มากมายจนเป็นที่รู้จักดีในหมู่นักท่องเที่ยว ทุกวันนี้ Peitow กลายเป็นถิ่นที่เงียบเหงา โรงแรมที่พักต่าง ๆ ลดจำนวนลงเหลือไม่กี่แห่ง

ย่าน Wanchai ของฮ่องกง เคยมีชื่อเสียงไปทั่วโลกจากหนังสือและภาพยนตร์เรื่อง โลกของซูวอง ซึ่งนางเอกเป็นโสเภณีสาวกินอยู่ตามโรงแรมในย่านนั้น ปัจจุบันยังพอมีบาร์และไนท์คลับให้เห็นอยู่บ้างประปราย แต่ส่วนใหญ่ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นสำนักงานร้านค้า กลายเป็นย่านธุรกิจการเงิน มีโรงแรมห้าดาวเปิดใหม่ มีศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและการแสดง

ผู้หญิงฮ่องกงประกอบอาชีพนี้กันน้อยลง ที่มีอยู่ก็เป็นชั้นสูง ราคาแพง เน้นให้บริการนักธุรกิจและนักท่องเที่ยวตามโรงแรมใหญ่ ๆ และจะมีผู้หญิงจากประเทศที่ด้อยพัฒนากว่าเข้าไปแทนที่ ผู้หญิงสาวหน้าตาดีจากประเทศไทยมักถูกเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองชักใช้ไล่เลียงกล่าวหาว่าจะเข้าไปขายตัวอยู่บ่อย ๆ จนแทบจะเกิดคดีฟ้องร้องหมิ่นประมาทระหว่างประเทศกันมากี่หลายรายแล้ว

4. ใครว่าจะไม่มีโสเภณีในเขต NIC

สภาพการณ์ในประเทศที่เป็น NIC อยู่ในปัจจุบันดังยกตัวอย่างไว้ในตอนที่ 3 คงพอชี้ให้เห็นได้ว่า โสเภณีไม่ใช่สิ่งที่จะหมดไปโดยอัตโนมัติเมื่อประเทศนั้น ๆ ก้าวหน้าไป ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น ในอนาคตเมื่อไทยได้กลายเป็น NIC ขึ้นมา ธุรกิจบริการทางเพศจะมีสภาพเป็นอย่างไรบ้าง

สินค้าและบริการทุกประเภทที่มีอยู่ในท้องตลาดนั้น จะมีราคาและปริมาณการซื้อขายเป็นเท่าใด ย่อมขึ้นอยู่กับสองประเด็นหลัก คือ ความต้องการซื้อ และความต้องการเสนอขาย

ทางเศรษฐศาสตร์มีข้อสมมติพื้นฐานว่า มนุษย์เรานั้นมีความต้องการไม่สิ้นสุด อยากได้โน่นได้นี้อยู่ตลอดเวลา สินค้าและบริการแต่ละประเภทล้วนมีคุณสมบัติทำความพอใจให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งทำให้เขาอยากแสวงหามาอยู่เรื่อย ๆ หากแต่ถูกจำกัดโดยกำลังเงินในกระเป๋า โดยทั่วไปแล้วถ้าราคาสินค้าลดลง เขาก็จะสามารถซื้อได้มากขึ้น หรือเมื่อเขามีรายได้มากขึ้น ก็จะมีความสามารถซื้อสินค้าได้มากขึ้นเช่นกัน

สำหรับธุรกิจบริการทางเพศ ความต้องการซื้อบริการจะมากน้อยเพียงใดอาจสรุปได้ว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญต่อไปนี้

1. อัตราค่าบริการ ความต้องการซื้อจะแปรไปในทางตรงกันข้ามกับอัตราค่าบริการ คือ ถ้าอัตราลดลงจะมีลูกค้ามาใช้บริการมากขึ้น
2. รายได้ของชายนักเที่ยว ถึงแม้อัตราค่าตัวของหญิงโสเภณีจะอยู่ในระดับเดิม แต่ถ้ารายได้ของนักเที่ยวเพิ่มขึ้น เขาก็อาจจะซื้อบริการเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากโสเภณีมีหลายเกรด ที่ว่าซื้อเพิ่มขึ้นนั้น ไม่จำเป็นต้องหมายความว่าชายนั้นจะไปเที่ยวบ่อยครั้งขึ้น แต่อาจหมายถึงไปเที่ยวจำนวนครั้งเท่าเดิม แต่เปลี่ยนเป็นการไป سراหาโสเภณีที่เป็นระดับดาราหรือนางงาม มีคุณภาพดี และราคาแพงขึ้น
3. ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น อายุของนักเที่ยวคนนั้น สถานภาพสมรส ความกลัวติดโรค ตลอดจนทัศนคติของครอบครัว และของสังคมที่มีต่อการที่ผู้ชายจะไปเที่ยวโสเภณี

เมื่อไทยเป็น NIC คนในประเทศโดยเฉลี่ยจะมีรายได้มากขึ้น และโดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นนักการค้า นักอุตสาหกรรม จะเป็นกลุ่มที่ร่ำรวยอย่างมากมาย คนเหล่านี้จะมีความต้องการซื้อบริการทางเพศในระดับสูงขึ้น ซึ่งขณะนี้พอเห็นได้ทั่วไปว่า ได้มีบริการใน

รูปแบบใหม่ ๆ เช่น เป็น Cocktail lounge หรือ Private Club ตลอดจน Escort Service ซึ่งผู้ให้บริการเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาค่อนข้างดี การแต่งกายและบุคลิกภาพโดยทั่วไปก็ดีกว่าโสเภณีตามบาร์หรือโรงน้ำชาอย่างเทียบกันไม่ได้

ทัศนคติของสังคมไทยนั้น ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง ยังคงเห็นว่าการเที่ยวผู้หญิงเป็น "ธรรมชาติของผู้ชาย" เป็นเรื่องปกติ ใครไม่ชอบไปจะถูกเพื่อนฝูงเข้าหย่าเยาะเย้ยเสียด้วยซ้ำ การรับน้องใหม่ชายในบางมหาวิทยาลัยจะจบลงด้วยการที่รุ่นพี่พาน้องไป "ขึ้นครู" กับโสเภณีที่รุ่นพี่ภาคภูมิใจว่าได้เลือกสรรมาแล้วเป็นพิเศษ แม้แต่พ่อแม่บางคนก็สนับสนุนให้ลูกชายที่เริ่มเป็นหนุ่มใช้วิธีนี้เช่นกัน

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้หญิงไทยจำนวนมากยอมรับการที่สามีจะไปเที่ยวอาบ อบ นวดว่าเป็นเรื่องธรรมดาเพื่อการพักผ่อนเปลี่ยนบรรยากาศหรือสนุกสนานเฮฮาไปกับเพื่อนฝูงนานๆ ครึ่งโดยมากจะให้เหตุผลกับตัวเองหรือกับผู้อื่นว่า "ก็ยิ่งดีกว่าไม่มีเมียหน่อย"

สิ่งหนึ่งที่มักจะเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งการไปเที่ยวโสเภณีของผู้ชายไทยได้บ้างก็อาจจะเป็นความกลัวโรคเอดส์ แต่ดูจะเป็นสิ่งที่มีผลต่อกลุ่มที่มีการศึกษา มีรายได้สูงเท่านั้น เพราะความรู้เกี่ยวกับความร้ายแรงของโรคนี้ยังไม่แพร่หลาย และชาวขิมลงไปในจิตสำนึกของชายนักเที่ยวชาวไทยเท่าไรนัก

ส่วนในอีกด้านหนึ่งของธุรกิจบริการทางเพศ คือความต้องการเสนอขายนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ อาทิ

1. อัตราค่าบริการ ปริมาณของบริการทางเพศที่จะถูกนำออกเสนอขายจะแปรไปในทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนที่ผู้ชายจะได้รับ คือถ้าอัตราสูงขึ้น ก็จะมีผู้อยากมาเสนอบริการมากขึ้น

2. อัตราผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพอื่น ๆ กิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกอย่างมี "ค่าเสียโอกาส" ซึ่งหมายถึงว่าในแต่ละวันเรามีเวลาจำกัดอยู่เพียง 24 ชั่วโมง เมื่อเราใช้เวลาไปทำกิจกรรม ก. เราก็หมดโอกาสจะเอาเวลานั้นไปทำกิจกรรม ข.

ถ้าเรามีสมมติฐานว่า คนทั่วไปต่างพยายามแสวงหาความสุขความพอใจในชีวิตให้มากที่สุดที่จะทำได้ เขาก็ย่อมต้องเปรียบเทียบดูว่า ในระหว่างกิจกรรมสองอย่างนั้น สิ่งใดจะให้ความพอใจมากกว่า แล้วจึงเลือกทำสิ่งนั้น

ในเรื่องของการประกอบอาชีพ ความพอใจที่ได้รับขึ้นอยู่กับผลตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ว่าเงินที่จะได้จากอาชีพแต่ละประเภท สตรียากจนจากชนบทที่กำลังคิดจะเป็นโสเภณีย่อมจะเปรียบเทียบผลตอบแทนของอาชีพนี้กับผลตอบแทนจากอาชีพอื่น ๆ ที่ตนมีความรู้ความสามารถเหมาะสมพอจะทำได้ เช่น คนใช้ คนงานก่อสร้าง งานในโรงงาน เสื้อผ้าสำเร็จรูป งานเสิร์ฟอาหาร ฯลฯ

ถ้ารายได้จากอาชีพอื่น ๆ สูงขึ้น ปริมาณหญิงที่จะเสนอตัวเข้ามาในธุรกิจบริการทางเพศก็จะลดลง เพราะจะเลือกหันไปทำอาชีพอื่นนั้นมากยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น ความยากลำบากในการทำงาน ความเสี่ยงต่อการติดโรคร้ายแรง ความเสี่ยงต่อการถูกตำรวจจับ ความมั่นคงของงาน และทัศนคติของครอบครัวและสังคมที่มีต่ออาชีพนี้

ตามสภาพปัจจุบัน สาเหตุสำคัญที่หญิงซึ่งมีการศึกษาต่ำ ไร้ฝีมือ ดังเช่น หญิงสาวจากหมู่บ้านในชนบทภาคเหนือและภาคอีสานที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพมหานครเลือกประกอบอาชีพบริการทางเพศ ก็เพราะค่าเสียโอกาสของเขา หรือผลตอบแทนที่เขาจะได้รับจากการประกอบอาชีพอื่น เช่น เสิร์ฟอาหาร หรือ เป็นคนใช้นั้นต่ำกว่ารายได้จากการเป็นโสเภณีหลายเท่า

ความแตกต่างขนาดที่เป็นอยู่มีน้ำหนักมากพอที่จะบดบังผลเสียจากความเสี่ยงต่อการติดโรค ความไม่มั่นคงของงาน และการถูกเหยียดหยามของสังคมได้

ถ้าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยจะช่วยเสริมสร้างโอกาสในการศึกษาฝึกอบรมอาชีพให้กับสตรีชนบทมากขึ้น พร้อม ๆ กับสร้างงานในสาขาอุตสาหกรรมที่มีผลตอบแทนสูงพอสมควรให้กับสตรีเหล่านั้น แม้จะไม่สูงขนาดที่เขาจะได้รับจากการ

เป็นโสเภณีอิสระก็ตาม แต่งานเหล่านี้มันน่าจะมีส่วนจูงใจสตรีบางคนบางส่วนให้หันเหไปจากอาชีพโสเภณีได้ เพราะมีความมั่นคงมากกว่า และเป็นที่ยอมรับของสังคมมากกว่าด้วย

แต่สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยในยุคกำลังจะเป็น NIC นี้ก็คือ สตรีบางคนที่มีการศึกษาดี มีงานทำที่มั่นคงแล้ว แต่กลับมีทัศนคติที่หลงใหลได้ปลื้มกับความฟุ้งเฟ้อต่าง ๆ มีรสนิยมสูงเกินกว่ารายได้ที่ตนมีอยู่ประจำ และได้เลือกที่จะหา "ลำไพลีพิเศษ" จากการขายบริการทางเพศในรูปของการเป็นเพื่อนเที่ยวให้กับชาวต่างชาติหรือคนไทยที่พร้อมจะจ่ายเงินเป็นค่าตอบแทนครั้งละหลายพันบาท

นอกจากนี้สถานเริงรมย์ใหม่ ๆ เพื่อสนองความต้องการของเหล่าเศรษฐีใหม่ที่ร่ำรวยขึ้นมาพร้อมกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยก็เกิดขึ้นอีกมากมาย ผู้ประกอบการจะเน้นคัดเลือกผู้หญิงที่มีการศึกษา และบุคลิกดี โดยเต็มใจจ่ายค่าตอบแทนอย่างงาม ค่าทิปและค่าตัวจากการออกไปข้างนอกกับลูกค้าแต่ละคืนก็เป็นจำนวนมากกว่าที่หญิงสาวจบปริญญาตรีจะได้รับทั้งเดือน

หญิงสาวเหล่านี้เลือกที่จะมาประกอบอาชีพบริการทางเพศเพราะความทะเยอทะยาน อยากได้วัตถุสิ่งของไม่เฟี้ยวต่าง ๆ ซึ่งมีให้เห็นยั่วยวนจิตใจอยู่ตามศูนย์การค้าทั่วไป อยากเป็นเช่นสตรีชั้นสูงที่มีภาพและข่าวปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างหรูหรา

ในระยะแรก หญิงเหล่านี้อาจจะเพียงแต่ออกไปเที่ยวกับผู้ชายฐานะดีซึ่งใจกว้างพอที่จะซื้อหาข้าวของให้เพื่อแลกกับความสนิทสนมทางเพศ แต่นานเข้าก็เกิดความเคยชินกับการได้ของมาใช้โดยไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไรมากนัก และเพิ่มความต้องการของใหม่ ๆ ต่อไปอีก จนในที่สุดก็ถึงขั้นที่ต้องเปลี่ยนผู้เป็นสปอนเซอร์บ่อย ๆ และคิดค่าตัวเป็นเงินสดแทนที่จะเป็นสิ่งของ พฤติกรรมดังกล่าวก็ไม่ได้แตกต่างไปจากการเป็นโสเภณีเลย หากแต่หญิงเหล่านี้ยังมีอาชีพที่สุจริตออกหน้าออกตาเป็นหลักอยู่ จะไปเรียกเขาว่าเป็นโสเภณีก็อาจจะไม่ถูกต้องนัก จัดเป็นว่าพวกเขาใช้เพศสัมพันธ์ไปในเชิงการค้าก็แล้วกัน

5. บทลงท้าย

เพศพาณิชย์ : อีกทางเลือกหนึ่งของหญิงไทยสมัย NIC

เหตุใดจึงมีโสเภณียุ่มาหลายรูปแบบในสังคมไทย

คำตอบที่มักได้ยินกันอยู่เสมอ ก็คือ โสเภณีมีสาเหตุมาจาก "ปัญหาทางเศรษฐกิจ" ซึ่งคำนี้เมื่อก่อนก็เป็นทีที่เข้าใจกันว่าหมายถึงผู้หญิงเหล่านั้นจำเป็นต้องทำเพราะ "ความยากจน" บีบบังคับ และไม่มีทางเลือกอื่นใดจะดีกว่า

แต่การเปลี่ยนแปลงที่กำลังปรากฏรูปร่างชัดเจนยิ่งขึ้นทุกวันนี้ ก็คือ มีผู้หญิงอีกกลุ่มหนึ่งเลือกที่จะประกอบอาชีพโสเภณีเพราะถูก "ความอยากรวย" บีบคั้นจิตใจให้ต้องแสวงหาอาชีพซึ่งจะเนรมิตรทรัพย์สินเงินทองให้ได้โดยรวดเร็ว

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังย่างก้าวไปสู่ความเป็น NIC ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจทำให้คนไทยจำนวนหนึ่งกลายเป็นนักวัตถุนิยม เกียรติยศความมีหน้ามีตาในสังคมถูกกำหนดกันตรงที่ว่าผู้ใดจะสามารถไขว่คว้าหาสินทรัพย์มาแสดงอวดชาวบ้านได้มากกว่ากัน แทนไม่มีใครอยากเสียเวลามาใส่ใจคำนึงถึงอีกต่อไปแล้วว่าสิ่งของนอกกายเหล่านั้นผู้เป็นเจ้าของเสาะหามาด้วยวิถีทางที่ชอบธรรมหรือไม่เพียงใด

เมื่อยุค NIC มาถึงไทยในวันหนึ่งข้างหน้า เรามีสิทธิหวังได้บ้างไหมว่า เมืองไทยจะไร้โสเภณี

ลองคิดดูอย่างนี้ก็แล้วกัน ...

ทุกวันนี้ ... ชาวชนไทยอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ พบแต่เรื่องของนักการเมืองที่ไร้สัจจะและอุดมการณ์ มุ่งแต่จะคว้าอำนาจเพื่อมาอำนวยความสะดวกให้ตนเองและพวกพ้อง ไม่แยแสที่จะทำหน้าที่แก้ไขความเดือดร้อนยากจนให้กับประชาชน หรือพบเรื่องความร่วมมืออย่างออกนอกหน้าระหว่างข้าราชการและนักการเมือง ให้ความสำคัญสนับสนุนผลักดันธุรกิจหมิ่นแสนล้าน แก่งแย่งเสนอให้เอกชนบางกลุ่มได้รับสัมปทานผูกขาดในกิจการ

ต่าง ๆ นานา โดยมุ่งหวังสินน้ำใจตอบแทนเป็นส่วนตัว ละเลยผลกระทบความเสียหายต่อส่วนรวม

ทุกวันนี้ ... นักธุรกิจทั้งหลายเลือกที่จะป่าวประกาศความสำเร็จของตนด้วยการใช้รถยนต์ราคานับสิบล้าน ขับขี่เบียดแทรกกันอยู่ในท้องถนนที่คนส่วนใหญ่ยังต้องกระเสือกกระสน โหมห้อยเสี่ยงต่อความตายอยู่บนรถประจำทางที่อัดแน่น

ทุกวันนี้ ... สาวรุ่นที่กำลังศึกษาวิชาการเพื่อจะจบออกมารับผลตอบแทนเดือนละสามสี่พันบาท เดินเข้าไปในศูนย์การค้าและได้รับรู้ว่า ในเมืองไทยนี้มีรองเท้าคู่ละห้าหมื่นบาทวางขาย สามารถหยิบเสื้อชุดละเจ็ดแปดหมื่นมาลองสวมใส่ ได้มีโอกาสตื่นตาไปกับสายสร้อยเพชรเส้นละยี่สิบล้าน

สภาพการณ์ข้างต้นมีแนวโน้มจะขยายวงกว้างไกลออกไปทุกขณะ รวากับจะแข่งกับความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ แข่งกับหีบห่อสินค้าส่งออก กับจำนวนนักท่องเที่ยว นานาพันธุ์ที่นำเงินเข้ามาโปรดปราย และแข่งกับการลงทุนที่ได้ช่วยสร้างงานสร้างเงินให้กับคนไทย

ถ้าในเมื่อสังคมไทยมีสภาพดังที่ยกตัวอย่างมาเช่น จะยังมีใครกล้าหวังได้หรือว่าเมื่อประเทศไทยถึงวันเป็น NIC กับเขาขึ้นมาบ้างแล้ว อาชีพโสเภณีจะถูกล้มทิ้งไว้ในอดีตพร้อมกับความยากจนความด้อยพัฒนาทั้งหลายของประเทศ

ถ้าหากว่าจะหวัง ก็คงเป็นเพียงแค่ว่า เมื่อถึงวันนั้นที่ประเทศไทยได้รับการยกย่องว่าเจริญถึงขีดหนึ่งแล้วในด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กิจกรรมบริการทางเพศคงจะกลายสภาพเป็นเสมือนการซื้อขายสินค้าและบริการอื่น ๆ ตามปกติ ทั้งผู้ซื้อและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขายมีอิสระเสรีในการเลือกดำเนินธุรกิจนี้ ทั้งสองฝ่ายต่างมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับราคา คุณภาพ ความเสี่ยง และอนาคตของธุรกิจ ต่างฝ่ายมีอำนาจต่อรองในการซื้อขายได้พอ ๆ กัน

ที่สำคัญที่สุด สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในยุค NIC คงจะช่วยเปิดประตูให้
ผู้หญิงไทยมีโอกาสได้รับการศึกษาฝึกอบรม สามารถเลือกประกอบอาชีพอื่น ได้อีกมากมาย
หลายประเภท และมีโอกาสได้ใคร่ครวญอย่างถ่องแท้แล้วว่า อาชีพอื่น ๆ จะสามารถ
ทำความพอใจและผลกำไรให้กับพวกเขาได้มากเท่าอาชีพบริการทางเพศหรือไม่

และขอให้คนไทยทุกคนช่วยกันหวังด้วยเถิดว่า สภาพการณ์ที่เด็กหญิงอายุสิบกว่า
ขวบต้องถูกพ่อแม่ขายให้ไปทำงานในช่องโสเภณี แทนที่จะได้นั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้องเรียน
หรือได้วิ่งเล่นอยู่กับเพื่อนฝูงรุ่นราวคราวเดียวกันตามท้องไร่อท้องนา จะได้วาดวาทสลาย
สิ้นไปจากประเทศเราเสียที พร้อม ๆ กับความยากจนโหยหิวของชาวชนบท ที่มีส่วนทำ
ให้การขายลูกสาวต้องกลายเป็นทางเลือกทางเดียวของพ่อแม่บางคน ซึ่งก็คงมีหัวใจที่รู้จัก
จะรักและผูกพัน ห่วงใยเลือดเนื้อไส้ของตนไม่น้อยไปกว่าพ่อแม่ทั้งหลายเขาเช่นกัน

ถ้าเรายังมีสิทธิจะตั้งความหวังได้เช่นนั้น การเป็น NIC ของประเทศไทยก็อาจ
เป็นสิ่งที่สมค่าแก่การรอคอย และควรช่วยกันเร่งลู่ให้วันนั้นมาถึงเสียเร็ว ๆ

แม้ว่าเมืองไทยในยุค NIC คงจะยังไม่มีความแน่ชัดว่าจะเป็นเขตปลอดโสเภณีก็ตาม
แต่ถ้าอาชีพขายบริการทางเพศในยุค NIC จะมีสภาพแจ่มแจ้งเช่นกิจการพาณิชย์ประเภทอื่น ๆ
และผู้หญิงบางคนตัดสินใจ "เลือก" อาชีพนี้เป็นหลักในการหารายได้มาเลี้ยงดูตนเองและ
ครอบครัว ทั้ง ๆ ที่สภาพเศรษฐกิจเปิด "โอกาส" ให้เขาประกอบอาชีพอื่นที่มีผลตอบแทน
พอสมควรได้ เราก็น่าจะปลงใจถือเสียว่า การตัดสินใจเช่นนั้นเป็นสิทธิส่วนตัวโดยชอบธรรม
ของผู้หญิงเหล่านั้น... ไม่ใช่หรือ

สำนักวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง NIC- เขตปลอดโสเภณี
9 มกราคม 2534 ณ ห้องประชุม กษ โรงเรียนรอยัลสโรวอร์

อุบัติการณ์โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV) ในประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม
(The Social Context of the Emergence of HIV in Thailand)

โดย

Nicholas Ford (ผู้เขียน)
อมรา สุนทรธาดา (ผู้แปล)

* ความคิดเห็นในเอกสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องตรงกับความคิดเห็นของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

อุบัติการณ์โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV) ในประเทศไทย :

การวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม

(The Social Context of the Emergence of HIV in Thailand)

Nicholas Ford* (ผู้เขียน)

อมรา สุนทรธาดา** (ผู้แปล)

บทคัดย่อ

การแพร่กระจายโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV) และโรคเอดส์ (AIDS) มีระดับความรุนแรงแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคของโลก นอกเหนือไปจากความแตกต่างด้านเศรษฐกิจสังคมและประชากรในกลุ่มผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย (ตัวอย่างเช่น ในกลุ่มรักร่วมเพศรักต่างเพศ กลุ่มผู้เสพยา และในทารก) อย่างไรก็ตามประเทศไทยในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการแพร่กระจายของโรคต่ำกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก ประเทศไทยนับเป็นประเทศหนึ่งที่มีการแพร่กระจายของโรคเป็นไปอย่างรวดเร็ว บทความนี้มีวัตถุประสงค์จะวิเคราะห์ประเด็นหลัก 3 ประการด้วยกันคือ ประการแรกเป็นข้อเท็จจริงทางระบาดวิทยาของโรคนี้ ประการที่สองกล่าวถึงการเริ่มต้นและการตระหนักถึงปัญหาอันเกิดจากโรคร้ายนี้ และประการสุดท้ายจะกล่าวถึงลักษณะของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย แนวการวิเคราะห์จะเป็นการผสมผสานระหว่างปัจจัยในอดีตและการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการค้าบริการ อันเป็นสาเหตุที่มีส่วนทำให้โรคร้ายนี้แพร่กระจายอย่างรวดเร็ว

คำนิยาม ผู้เขียนขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุนทร เกิดสว่าง รองศาสตราจารย์ นายแพทย์วิชัย โพษยจินดา รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิ์วงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ เลี้ยวประไพ คุณประวิณ พยับวิภาพงศ์ คุณวิลาศ เตโช

* อาจารย์ประจำ Institute of Population Studies,
University of Exeter, U.K.

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อมูลแก่ผู้เขียนในการเขียนรายงานฉบับนี้ และขอขอบคุณ Elaine Davies และ Nikki Lamb สำหรับการเตรียมรายงาน และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อมรา สุนทรธาดา ที่ได้กรุณาแปลเรียบเรียงรายงานนี้ เป็นภาษาไทย ทำที่สุดขอขอบคุณ British Council ที่ได้ให้การสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษาวิจัยและค้นคว้าในการเขียน รายงานฉบับนี้

ความนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมสาเหตุของการแพร่ระบาดของ โรคภูมิคุ้มกันบกพร่องในประเทศไทย ดังที่ทราบกันทั่วไปว่า ความรุนแรงหรือการแพร่ กระจายของโรคนี้ มีความแตกต่างกันในกลุ่มผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย สำหรับการแพร่ระบาดใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ ในโลก อย่างไรก็ตาม ใน ระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของการแพร่ กระจายของโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV) บทความนี้จะกล่าวถึงที่มาของปัญหานี้ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ ประการแรก กล่าวถึงการแพร่ระบาดในเชิงระบาดวิทยา ประการที่ สอง กล่าวถึง การตื่นตัวและตระหนักถึงปัญหอันเกิดจากโรคร้ายนี้ และประการสุดท้ายเป็น การอธิบายถึงลักษณะของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย ซึ่งการมองปัญหานี้จะโยงไปถึงการเกิดธุรกิจ การขายบริการทางเพศ วัฒนธรรมในเรื่องเพศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การติดยา เสพติด ตลอดจนการวิเคราะห์ภาวะวิกฤติในประเทศกำลังพัฒนาต่อการเผชิญหน้ากับปัญหานี้ ซึ่งข้อเท็จจริงแล้วแทนที่จะเร่งรณรงค์ลดการแพร่กระจายของโรค แต่ขาดการให้ความสำคัญ กับการมองปัญหาหรือแก้ปัญหาเชิงสังคมควบคู่กันไป ซึ่งจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ การศึกษาวิจัยการแพร่ระบาดของ HIV และโรคเอดส์ โดยมุ่งมองปัญหาไปที่กลุ่มบุคคลและ ลักษณะทางวัฒนธรรม

ได้มีการกล่าวอ้างไว้ในเอกสารหลายเรื่องด้วยกันในแง่ระบาดวิทยาของโรคภูมิ คุ้มกันบกพร่อง (HIV) และโรคเอดส์ เช่นการวิจัยเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อ HERPES SIMPLEX (HSV2)⁽³⁾ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีเพศสัมพันธ์รวม 2 ลักษณะ คือ กลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์ และติดเชื้อ (The pool) และพร้อมที่จะเป็นพาหะ และกลุ่มที่มีเพศ สัมพันธ์กับคู่อีกมากกว่าหนึ่ง (Polypartnerism) และไม่มีการป้องกันขณะมีเพศสัมพันธ์

(โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน) สาเหตุ 2 ประการนี้จะมีผลทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรคที่เกิดจากการร่วมประเวณี ในกลุ่มที่มีคู่วางมากกว่าหนึ่ง จะมีความเสี่ยงในการติดเชื้อมากกว่าในกลุ่มแรก ตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษ หญิงและชายจะมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการแต่งงาน ซึ่งเป็นสิ่งปกติ สำหรับกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่วางมากกว่าหนึ่ง เช่น มีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี จะมีความเสี่ยงสูงกว่า

HIV และโรคเอดส์กับปัญหาสุขภาพอนามัย

กลุ่มประเทศในทวีปเอเชียนับว่าโชคดีอยู่มากที่มีการแพร่กระจายของโรคต่ำกว่าภูมิภาคอื่นของโลก โดยเฉพาะในกลุ่มเอเชียตะวันออก อาจสันนิษฐานได้ว่า ประชากรมีภูมิคุ้มกันโรคเอดส์⁽¹⁾ ข้อสันนิษฐานดังกล่าว (เช่นการแพร่กระจายของโรคอยู่ในระดับต่ำ) สะท้อนให้เห็นว่ามีกลุ่มประชากรเพียงส่วนน้อยที่มีพฤติกรรมทางเพศประเภท "the pool" จากการวินิจฉัยอาการเบื้องต้นของโรคเอดส์ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527) ว่าน่าจะมีสาเหตุมาจากการมีสัมพันธ์ทางเพศแบบรักร่วมเพศกับชาวต่างชาติ และในเรื่องนี้รัฐบาลถูกโจมตีอย่างหนักจากสื่อมวลชน ว่าไม่สามารถให้ความรู้และข้อมูลได้อย่างพอเพียง และต่างแสดงความเห็นว่า ควรชะลอตัวการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2530 จากแรงกดดัน และเสียงเรียกร้องจากสื่อมวลชนและสาธารณชน มีผลให้กระทรวงสาธารณสุขเปิดเผยตัวเลขและข้อมูลเกี่ยวกับ HIV และโรคเอดส์มากขึ้น⁽²⁾ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ปรากฏว่าจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคนี้เพิ่มมากขึ้น จากสถิติการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อ HIV (ดูตารางที่ 1) แต่อย่างไรก็ตามจำนวนตัวเลขดังกล่าวก็ไม่ได้เป็นข้อยืนยันว่าเป็นตัวเลขใกล้เคียงกับความเป็นจริงหรือไม่เพราะเหตุว่าเรายังขาดระบบที่ดีสำหรับการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อ และอาจเป็นไปได้ว่าตัวเลขที่ได้มานั้นต่ำกว่าความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น ตัวเลขผู้ป่วยสำรวจเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2533 พบผู้ป่วยรวม 24,000 ราย

ถ้าจะแยกประเภทของผู้เป็นพาหะเชื้อ HIV (แสดงไว้ในตารางที่ 2) พบว่าเชื้อ HIV สามารถตรวจพบได้ในผู้ติดยา (โดยเฉพาะผู้ชาย) โสเภณี นักเที่ยวโสเภณี ผู้ได้รับการถ่ายเลือด คู่สมรสนักเที่ยวโสเภณี และในปี พ.ศ. 2532 พบอาการในทารกที่เกิดจากหญิงที่สามีติดยา และสามีเที่ยวโสเภณี ในกลุ่มนักโทษ ในกลุ่มผู้ชายบริการทางเพศกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ความรุนแรงของการแพร่กระจายโรคนี้จะมีผลทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

มุ่งความสนใจไปที่โสเภณีและนักเที่ยวโสเภณี กลุ่มรักร่วมเพศ ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

อุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศในประเทศไทย

ก่อนที่จะกล่าวถึงอุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศในประเทศไทยในแง่สังคมและวัฒนธรรม สมควรที่จะกล่าวถึงความหลากหลายของประเภทการให้บริการ ซึ่งเป็นการยากที่จะระบุให้ชัดเจนลงไปว่า จำนวนผู้ประกอบการขายบริการทางเพศนั้นมีจำนวนเท่าใด เพราะเนื่องจากอาชีพค้าประเวณีนั้นเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ซึ่งสำหรับสถานการณ์ในประเทศไทยแล้วมีมาตรการที่จะควบคุมมากกว่าจะขจัดให้หมดไป แม้ว่าในทางปฏิบัติจะเป็นการเล่นเอาเถิดเจ้าล่อระหว่างตำรวจ⁽⁹⁾ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจการค้าประเวณี รวมทั้งผู้ขายบริการทางเพศ เด็กหญิงอายุน้อยที่ร่วมชะตากรรมในการประกอบอาชีพนี้ที่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับ HIV และโรคเอดส์ เป็นจำนวนถึง 5 แสนคนที่มีอายุระหว่าง 16-24 ที่อยู่ในธุรกิจดังกล่าว⁽¹⁰⁾ อย่างไรก็ตามถ้าการคาดประมาณรวมผู้ที่สมรสแล้วหรือผู้ที่กำลังศึกษา จำนวนจะเพิ่มมากขึ้น เป็นทุก 1 ใน 20 ของสตรีอายุระหว่าง 15-24 ที่มีอาชีพค้าประเวณีมีถึง 200,000 ราย (ดูตาราง 4)

ถึงแม้ว่าผู้ค้าประเวณีส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง จำนวนผู้ค้าประเวณีผู้ชายก็มีเพิ่มมากขึ้น ที่เรียกว่ากลุ่มเกย์⁽⁹⁾ โดยเฉพาะกลุ่มเกย์ในกรุงเทพมหานครซึ่งอาจใช้เป็นหัวหอกในการรณรงค์เพื่อการ "ร่วมเพศที่ปลอดภัย"⁽¹¹⁾ (safe sex) ได้ดี

อุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศ ในประเทศไทยนั้นมีหลายประเภท อาทิ นางทางโทรศัพท์ คลับมีระดับ อะโกโก้บาร์ คอฟฟี่ช็อป โรงน้ำชา ร้านอาหารที่บริการป้อนอาหารให้ลูกค้า สถานอาบอบนวด สถานค้าประเวณี ผู้ขายบริการข้างถนน หรือแม้แต่ผู้ค้าประเวณีเร่ไปตามงานวัดในต่างจังหวัด การให้บริการที่มีรูปแบบหลากหลายดังกล่าวนี้ส่งผลร้ายต่อการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ HIV⁽¹²⁾ การไม่ใช้ถุงยางอนามัย และสุขภาพของผู้ค้าประเวณีก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการกระพือของโรคร้ายนี้ นักเที่ยวที่มีระดับจะมีตระเวนตัวและกลัวการติดเชื้อ HIV หรือโรคอื่น ๆ ที่เกิดจากการร่วมประเวณีด้วยการใช้ถุงยางอนามัย แต่สำหรับนักเที่ยวที่นิยมเที่ยวในสถานค้าประเวณีไม่ได้มาตรฐาน (ราคา

ถูก) จะไม่มีการป้องกันอะไรมากนัก สาเหตุนี้สันนิษฐานได้ว่านักเที่ยวไทยนั้นมีความเข้าใจว่า HIV หรือโรคเอดส์ เป็นโรคของฝรั่งนักเที่ยวและอีกสาเหตุหนึ่ง ที่พบว่านักเที่ยวไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัยและโสเภณีจะถูกทำร้ายร่างกาย ถ้าขอร้องให้แขกใช้ถุงยางอนามัยนอกจากนี้นักเที่ยวยังเป็นกลุ่มที่ติดยาอีกด้วยซึ่งมีส่วนให้การติดเชื้อเป็นไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน นอกจากนี้ยังพบว่าโรคจากการร่วมประเวณีบางอย่าง⁽¹⁴⁾ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนต่อการแพร่กระจาย HIV และเอดส์ ซึ่งได้ประมาณไว้ว่า ร้อยละ 70 ของหญิงค้าประเวณีในประเทศไทย มีอาการของโรคเนื่องจากการร่วมประเวณี และซ้ำร้ายในกรณีผู้ค้าประเวณีในสถานบริการราคาถูกจะมีโอกาสติดโรค HIV สูง

การวิเคราะห์ปัญหาอันเนื่องมาจากความเปราะบางของอุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศมองจากองค์ประกอบทางเศรษฐกิจและสังคม (โดยมองย้อนอดีตไปถึงช่วงสงครามเวียดนามจนถึงการตื่นตัวทางธุรกิจการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ) ผู้ค้าประเวณีจะเป็นคนไทยเป็นส่วนใหญ่ ผาสุก พงษ์ไพจิตรเคยกล่าวอ้างไว้ในงานวิจัยว่าโสเภณีที่มีอยู่ในสังคมไทยนั้นเป็นเพราะว่า "สังคมไทยเป็นสังคมที่ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า การมีภรรยาได้หลายคนและการมีภรรยาลับ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนส่งเสริมการมีโสเภณี"⁽¹⁵⁾ ผาสุก พงษ์ไพจิตรวิเคราะห์ว่าจำนวนโสเภณีที่เพิ่มมากขึ้นนั้นเนื่องมาจากการที่ผู้ชายย้ายถิ่นเข้ามาหางานทำในเมืองใหญ่ ๆ นอกจากนี้อาจมีสาเหตุมาจากค่านิยมทางสังคมที่ยอมรับว่าผู้ชายสามารถทำในสิ่งที่ผู้หญิงจะไม่ได้รับการยอมรับทางสังคมให้ปฏิบัติเช่นชาย เช่น การมีสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงที่ไม่ภรรยาของตน หรือชายสามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรส ซึ่งเป็นการแยกให้เห็นเด่นชัดถึงสิทธิ และค่านิยมทางสังคม ที่ว่ากุลสตรีจะต้องไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน ผิดไปจากสังคมตะวันตกที่มีค่านิยมว่าหญิงชายอยู่ร่วมกันได้แม้มิได้แต่งงานกัน

ในยุคปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ จะพบว่าอิทธิพลจากความทันสมัย ส่งผลถึงแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของปัญหาการตั้งครรภ์และการทำแท้งในกลุ่มประชากรวัยรุ่นมากขึ้น เนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน ค่านิยมทางสังคมที่ว่าผู้ชายทำได้ กลับกลายมาเป็นผู้หญิงก็ทำได้มีมากขึ้น^(16, 17) แต่ก็มีได้หมายความว่า จะทำให้จำนวนโสเภณีลดน้อยลงแต่อย่างใด และถึงแม้ว่าในแง่ค่านิยมทางสังคมจะไม่นิยมชมชอบว่าการเที่ยวโสเภณีเป็นสิ่งดีงาม หรือการประกอบอาชีพค้าประเวณี จะมีสาเหตุมาจากปัญหาด้านการเงินก็ตาม

ปัญหาหึงค้าประเวณีในประเทศไทย อาจมองได้ 2 ระดับ ได้แก่ในระดับมหภาค คือ เกิดจากความเหลื่อมล้ำในฐานะทางเศรษฐกิจ และในระดับจุลภาค คือ โอกาสทางเศรษฐกิจ และความรับผิดชอบทางสังคม แม้ว่าเศรษฐกิจในประเทศไทยจะอยู่ในระดับที่น่าพอใจตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2523 แต่ประชากรส่วนใหญ่ (80%) ยังประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ในขณะที่กรุงเทพฯ เป็นแหล่งรวมความเจริญทางเศรษฐกิจและการเมือง และเป็นแหล่งรวมผู้อพยพย้ายถิ่นจากทั่วทุกภาคของประเทศ ในช่วง 2518-2523 ประมาณได้ว่ามีผู้อพยพย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานครถึงร้อยละ 90 ของการย้ายถิ่นระหว่างจังหวัดรวมทั้งประเทศ⁽¹⁹⁾ ในจำนวนนี้รวมถึงหึงค้าประเวณีซึ่งส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือซึ่งเป็นภาคที่ประชากรมีฐานะยากจน อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าประเทศไทยนั้นประชากรมีสภาพแห่งความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เห็นได้ชัดเจน⁽²⁰⁾ ซึ่งสภาพการณ์เช่นนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่องในช่วงอดีต 30 ปีที่ผ่านมา (ตัวเลขแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 1) แม้ว่าสภาพดังกล่าวจะกระตือรือร้นบ้างในแง่สภาพการณ์ทางสุขภาพอนามัย การศึกษา และภาวะโภชนาการ อย่างไรก็ตามถ้าหากเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศ NICS ด้วยกันแล้ว ประเทศไทยยังนับว่าล้าหลังในด้านความเจริญทางเศรษฐกิจ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ยังคงประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรม สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน และภาวะหนี้สินของครอบครัว อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ผลักดันให้ผู้หญิงเข้ามาเกี่ยวข้องกับธุรกิจการขายบริการทางเพศ อย่างไม่มีทางเลือกที่ดีกว่านี้ และถ้าหากจะพิจารณาไปถึงแก่นแท้ของปัญหาโสเภณีแล้วคงจะไม่ผิดอะไรนักที่จะมองในระดับจุลภาค ซึ่งหมายถึงค่านิยมพื้นฐานที่จะทำให้คนมีโอกาสนับฐานะทางเศรษฐกิจได้

เราต้องยอมรับอยู่ประการหนึ่งว่า แม้ว่าความยากไร้ขาดแคลนจะลดระดับลงไปบ้างแล้วในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา แต่ความเจริญทางวัตถุที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น กลายเป็นตัวเร่งให้เกิดความต้องการเงินมากขึ้น ชีวิตที่สะดวกสบาย แสงสี ความเจริญ และความพร้อมสรรพ ที่กรุงเทพมหานครจะบันดาลให้เป็นไป เป็นเสมือนตัวเร่งให้ผู้บริโภคมีความต้องการอย่างไม่หยุดยั้ง⁽²¹⁾ และปัจจัยเหล่านั้นเองที่กำหนดค่านิยม ความนึกคิด ของเด็กสาวจากชนบทกระโจนเข้าสู่จรัลค้าบริการทางเพศ ประมาณกันว่ารายได้จากอาชีพนี้มากเป็น 25 เท่า เมื่อเทียบกับรายได้จากอาชีพอื่น⁽¹⁰⁾ ที่มีชั่วโมงการทำงานที่นานกว่า และเป็นงานหนักเหน็ดเหนื่อย อาชีพค้าบริการทางเพศนี้มีระดับความแตกต่างกันไปตั้งแต่ที่มีรายได้สมน้ำสมเนื้อไปจนถึงการเอารัดเอาเปรียบกับผู้ค้าบริการ โดยเฉพาะในสถานบริการ

ราคาถูก สำหรับกลุ่มที่มีรายได้น้อยเห็นอย่กลับมองเห็นว่าอาชีพนี้เหมาะสมกับตนเพราะไม่ต้องทำงานหนักแต่มีรายได้อ่อนแทนที่สูง ผู้ค้าบริการบางคนพอใจที่จะประกอบอาชีพโสเภณีมากกว่าจะเป็นสาวใช้ตามบ้าน และไม่คิดจะเปลี่ยนอาชีพที่ให้ค่าตอบแทนต่ำกว่า เพราะเหตุคุ้นเคยกับการเคยได้รับค่าตอบแทนคราวละมาก ๆ⁽²²⁾ หญิงบริการนั้นมีเหตุผลว่าที่ต้องประกอบอาชีพผิดกฎหมายนี้ก็เพราะความยากจน และตนเองต้องการช่วยเหลือครอบครัวญาติพี่น้อง โดยการส่งเงินรายได้อกลับบ้าน ดังผลงานวิจัยของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร พบว่าหญิงค้าบริการหันมาประกอบอาชีพนี้เพราะมีความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ และต้องจนเหลือครอบครัวมากกว่าจะหารายได้เพื่อตนเอง⁽¹⁰⁾ แม้ว่าสังคมจะไม่ยอมรับและเป็นที่รังเกียจในกลุ่มเพื่อนร่วมหมู่บ้าน แต่จำนวนเงินที่ส่งกลับ ไปช่วยเหลือครอบครัวกลับทำให้อาชีพนี้เป็นสิ่งที่ยอมรับโดยเฉพาะในภาคเหนือ ซึ่งมีแนวโน้มหันมานิยมอาชีพดังกล่าว "อย่างชั่วคราว" เพียงเพื่อปลดหนี้สินให้ครอบครัว และมีโอกาสขยายฐานะทางเศรษฐกิจ⁽²³⁾ และยังอาจทำให้หญิงค้าบริการเป็นที่ต้องการของคนหนุ่มในหมู่บ้านเดียวกันด้วยเหตุว่ามีฐานะ ซึ่งเหตุจูงใจดังกล่าวนี้อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้จำนวนหญิงค้าบริการเพิ่มมากขึ้น

แม้ว่าการค้าประเวณีในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่แล้วมีไว้บริการคนในประเทศ แต่ยังคงพบว่าการบริการดังกล่าวมีไว้ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติอีกด้วย^(24, 25) การท่องเที่ยวไปมาหาสู่กันในปัจจุบันนี้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งของการแพร่ระบาดของโรคจากการค้าประเวณี⁽²⁶⁾ ในระหว่างปี พ.ศ. 2531 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21⁽²⁷⁾ ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าประเทศได้ถึง 84,267,000,000 บาท ซึ่งส่งผล ไปถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจ รัฐบาลเล็งเห็นว่าสิ่งที่สาธารณชนมีความคิดเห็นส่วนทางกันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวว่าน่าจะเป็นสาเหตุการแพร่ระบาดของโรคเอดส์อาจมีผลกระทบต่อการศึกษาตัวทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้⁽⁸⁾ ซึ่งก็เป็นการยากอีกเช่นกันที่จะประเมินว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์มากน้อยเพียงไร นักท่องเที่ยวชายที่เข้ามาในประเทศไทยเพื่อการค้าบริการทางเพศนั้นเป็นเพราะในช่วง 2503-2513 เกิดธุรกิจการค้าบริการทางเพศให้กับเจ้าหน้าที่และทหารอเมริกัน และจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศเป็นชายมากกว่าหญิง (ร้อยละ 65.8 เป็นนักท่องเที่ยวชาย)⁽²⁷⁾ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่านักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อกิจทางเพศเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่นและมาเลเซีย⁽²⁷⁾ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้พยายามที่จะลดภาพพจน์ธุรกิจการค้าประเวณีให้หมดไปจากประเทศไทยโดยการส่งเสริมสิ่งที่น่าสนใจดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

ในแง่มุมอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตื่นตัวกับปัญหาเชื้อ HIV และโรคเอดส์ จะมีผลที่สามารถจะจับธุรกิจการขายบริการได้ อย่างไรก็ดีจำนวนนักท่องเที่ยวชายที่เข้าประเทศก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 65.8% เป็น 71.7% ในช่วง 2528-2531 และบรรดานักเที่ยวต่างก็ต้องการจะได้สัมผัสกับสถานเริงโลก็ย่ย่านพักผ่อนร่วมกันเป็นที่ยิ่ง จนประเทศไทยได้รับฉายาว่า "เป็นดินแดนบ้านโคมแดง" โดยเฉพาะในช่วงปี 2533 ดังเช่นโคเฮิน⁽²⁵⁾ ได้วิเคราะห์ไว้ว่า ปัจจัยทางสังคมมีบทบาทอย่างสำคัญที่ทำให้ปัญหาโสเภณีกลายเป็น "มีไว้เพื่อนักท่องเที่ยว" ดังคำกล่าวอ้างของโคเฮินที่ว่า "เป็นการผสมผสานที่แปลกประหลาดระหว่างเพื่อเงินตราและอารมณ์ ซึ่งในบางครั้งก่อนที่จะหนีไปในทางอารมณ์มากกว่า" (25 อ้างจากหน้า 226) โคเฮินได้บรรยายอธิบายว่า การกล่าวอ้างของเขาหมายความว่า ความก้ำกึ่งระหว่างสิ่งที่เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นกับการสนองทางอารมณ์นั้นอาจมองในแง่ที่ว่าทัศนคติในเรื่องเพศในวัฒนธรรมไทยนั้นแบ่งแยกกันไม่ออกว่า เพื่อความรักหรือเพื่อเงินตราและถ้าจะมองในแง่สิ่งจูงใจที่ชักนำให้หญิงไทยค้าบริการโดยเฉพาะกับคนต่างชาตินั้นก็คือความคาดหวังว่าสักวันหนึ่งตนเอง จะมีชีวิตคู่กับชาวต่างชาติ

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศถ้ามองในแง่ปัจจัยทางสังคม จะเห็นได้ว่ามีรากฐานมาจากเหตุในอดีต และลักษณะบางประการทางวัฒนธรรมไทย ความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจที่มีให้เห็นในแต่ละภูมิภาคของประเทศ โอกาสเพื่อความอยู่รอดและค่านิยมทางสังคมและชุมชนที่มีต่อการเป็นโสเภณีอาจพูดได้ว่าประเทศไทยมีลักษณะเฉพาะตัวในด้านปัญหาธุรกิจการค้าบริการทางเพศ ที่นักท่องเที่ยวนำไปโฆษณากันในขณะเดียวกันในภาครัฐและองค์กรเอกชนก็พยายามที่จะรณรงค์เพื่อหาทางป้องกัน และให้ความช่วยเหลือหญิงค้าบริการ และนักท่องเที่ยวให้ปลอดภัยจากโรคภัยดังกล่าว ซึ่งผู้เขียนไม่อยู่ในวิสัยที่จะคาดประมาณได้ว่า ความพยายามของรัฐบาลไทยที่จะให้ความรู้ ข้อมูล ในเรื่องนี้โดยสอดคล้องไปกับเรื่องการวางแผนครอบครัว จะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงไร เพราะการวางแผนครอบครัวนั้น รัฐบาลมีนโยบายเน้นความสมัครใจ และเช่นเดียวกับการรณรงค์ ป้องกันโรค HIV และ เอดส์ กลวิธีที่จะนำมาใช้ก็ควรจะมีลักษณะเช่นเดียวกันนโยบายการวางแผนครอบครัวซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยทางสังคมเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา²⁸

กลุ่มผู้ติดยา

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมุ่งความสนใจการแพร่ระบาดของ HIV และเอดส์ไปที่กลุ่มหญิงค้าบริการ แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว อัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยที่ติดเชื้อยังพบในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้เชี่ยวชาญย้อนไปถึงเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับที่มาของการเสพติดในประเทศไทยพอเป็นสังเขปดังนี้ การเสพยาเสพติดโดยเฉพาะฝิ่นมีแพร่ระบาดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงมานานแล้ว ตัวอย่างเช่นในกรณีของประเทศไทยมีหลักฐานแสดงไว้ในกฎหมายอาญาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2043 เป็นต้นมา ที่กล่าวถึงการเสพยา และในช่วงปี พ.ศ. 2343 ฝิ่นเป็นสินค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายและรัฐสามารถเรียกเก็บภาษีได้ และทำเงินให้แผ่นดินได้ถึงร้อยละ 30 ของรายได้ ในช่วงปี พ.ศ. 2459-2460⁽³⁰⁾ เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่มีกิจการค้าขายฝิ่น ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่สอง มีการปราบปรามการค้าฝิ่นแต่ก็ไม่ได้ส่งผลให้ผู้เสพยาในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์มีจำนวนน้อยลงแต่อย่างใด⁽³¹⁾ เหตุการณ์ปฏิวัติทางการเมืองในมณฑลยูนนานประเทศจีนที่ลัทธิคอมมิวนิสต์มีอำนาจปกครองบ้านเมือง มีส่วนทำให้การผลิตฝิ่นหันเหมาสู่ดินแดนเอเชียอาคเนย์มากขึ้น จนกลายเป็นดินแดนที่มีสมญานามว่า "สามเหลี่ยมทองคำ" โดยมีชนกลุ่มน้อย ได้แก่ ม้ง กะเหรี่ยง อาข่า ลีซู และลาหู่⁽³²⁾ ทำไร่ฝิ่นกันอย่างกว้างขวาง ทั้งเพื่อใช้เป็นยารักษาโรค และเพื่อไว้เสพ รัฐบาลได้พยายามที่กำจัดการทำไร่ฝิ่น เนื่องจากมองเห็นพิษภัยที่มีต่อสังคมส่วนรวม โดยกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อรายได้จากการเก็บภาษี จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2501 รัฐบาลประกาศเลิกเก็บภาษีฝิ่นโดยสิ้นเชิงและปราบปรามการปลูกฝิ่น มีการจับกุมและเผาอุปกรณ์การเสพยาต่อสาธารณชน ในปี พ.ศ. 2502 ได้มีการแพร่ระบาดของเฮโรอีนเข้ามาแทนที่การเสพยา⁽³⁰⁾ และในช่วง 2503 การผลิตเฮโรอีนชนิดระดับ 3 ทำกันอย่างเป็นล่ำเป็นสันก่อนที่จะมีผู้ผลิตที่มีความชำนาญจากฮ่องกงเข้ามาทำการผลิตเฮโรอีนชนิดระดับ 4 (เฮโรอีนบริสุทธิ์ 90 - 99%)⁽³¹⁾ และทหารอเมริกันที่มาปฏิบัติการสงครามในเวียดนามก็เป็นลูกค้ารายใหญ่รับซื้อเฮโรอีนจากประเทศไทย⁽³³⁾ กล่าวกันว่าองค์กรสืบราชการลับ (CIA) เป็นตัวกลางลำเลียงสินค้านี้ เพื่อสร้างรายได้ให้กับหน่วยสืบราชการลับและกองโจรที่ทำงานให้กับฝ่ายรัฐบาลเวียดนาม^(31, 34) ได้มีการขนส่งเฮโรอีนไปยังสหรัฐอเมริกาก่อนหน้านี้จะมีการถล่มท่าส่งทหารออกจากเวียดนามเสียด้วยซ้ำ⁽³¹⁾ และประเทศไทยก็ได้กลายเป็นแหล่งผลิตและส่งออกรายใหญ่ จนกระทั่งมีการเรียกร้องจากนานาชาติให้เร่งการปราบปราม

กิจการค้าดังกล่าว บทความนี้ไม่สามารถจะอธิบายให้ผู้อ่านได้ทราบเกี่ยวกับที่มาของการปลูกฝิ่น และการผลิตเฮโรอีนในรายละเอียดได้ทั้งหมด ขอกล่าวแต่เพียงว่าการปลูกฝิ่นนั้นเริ่มมาจากชนกลุ่มน้อยที่ต้องการต่อสู้ทางการเมืองและจำเป็นต้องหารายได้มาสนับสนุนกองทัพอุดมการณ์ทางการเมือง แม้ว่าทางรัฐบาลไทยจะได้ใช้ความพยายามที่จะเข้าถึงชนกลุ่มน้อย และชักชวนให้เลิกทำไร่ฝิ่นด้วยการส่งเสริมการพัฒนากุฎรูปแบบ อย่างไรก็ตามการทำไร่ฝิ่นได้ลุกลามไปจนถึงพม่าและลาว ทนุสำผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลผู้ได้รับสมญานามว่าเป็นราชานผลิตฝิ่นรายใหญ่ของโลกเป็นผู้หนึ่งที่หารายได้จากการค้าฝิ่นมาบำรุงกองทัพเพื่อปลดแอกจากรัฐบาลกลางพม่า⁽³⁴⁾ ซึ่งทำให้การปราบปรามการทำไร่ฝิ่นกลายเป็นเรื่องการเมืองไปโดยสิ้นเชิง

ผลกระทบทางสังคมอันเนื่องมาจากการค้าเฮโรอีนในประเทศไทย ก็คือการเพิ่มจำนวนผู้ติดยามากขึ้น ซึ่งยังไม่มีตัวเลขที่แน่นอนแสดงเอาไว้ว่ามีจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด แม้ว่าตัวเลขของผู้เข้ารับการบำบัดจะมีมากถึง 61,000 รายในปี พ.ศ. 2531⁽⁷⁾ ผู้เสพยาส่วนใหญ่เป็นผู้ชายโดยเฉพาะผู้อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร ผู้ติดยาส่วนใหญ่มักจะเสพยา เพราะลอกเลียนแบบผู้ที่เคยติดยามาก่อน Sackman เคยกล่าวอ้างว่าผู้ติดยาเสพติดนั้นมีสาเหตุมาจากการทำงาน เมื่อแต่งงานชีวิตก็ไร้ความหวังและหันเข้าพึ่งยาเสพติด⁽³⁵⁾ และจะมั่วสุมกันเสพยา ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ซึ่งช่วยให้การแพร่กระจายเชื้อ HIV เป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น (ดูตารางที่ 3) และนำความหายนะมาสู่กลุ่มผู้ติดยาอย่างรุนแรงทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และส่วนอื่น ๆ ของประเทศเช่นในภาคเหนือพบว่าจำนวนผู้เปลี่ยนมาใช้วิธีฉีดยาเสพติดนั้นมีมากขึ้นอย่างรวดเร็ว⁽⁷⁾ และเป็นผลให้การแพร่ระบาดของ HIV รุนแรงขึ้น

ด้วยเหตุที่พบว่าผู้ติดยาเสพติดมีผลเล็ดลอดมากกว่าที่พบในกลุ่มหญิงบริการ เราควรจะตระหนักถึงปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนผลักดันให้เกิดวิกฤตนี้ แทนที่จะมุ่งให้ความสนใจเฉพาะกลุ่มหญิงค้าบริการ รัฐควรให้ความสนใจในในกลุ่มผู้เสพติดให้มากขึ้น ด้วยเหตุที่ประชากรกลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมิได้แยกตัวออกไป ดังนั้นการให้ความสนใจต่อปัญหาสุขภาพอนามัยจึงเป็นเรื่องสำคัญ และจะเป็นหนทางเดียวและเหมาะสมในการที่จะพยายามลดจำนวนผู้ติดยาและการแพร่กระจายเชื้อ HIV อย่างได้ผล

สรุป

บทความนี้ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอรายละเอียด ปัญหาการแพร่ระบาดของ HIV แต่ผู้เขียนมุ่งเน้นประเด็นเชิงสังคมบางแง่มุมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว เนื้อหาที่กล่าวถึงในบทความนี้ยังชี้ให้เห็นถึงข้อสังเกตว่าการเกิดขึ้นของปัญหาการแพร่ระบาดของ HIV นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมและเหตุการณ์ในอดีต การแพร่กระจายเชื้อเอชไอวีในประเทศไทย ในกลุ่มผู้มีความเสี่ยง (อาจเป็นตัวอย่าง) ที่จะนำมาอภิปรายเพื่อการวินิจฉัยปัญหาโดยมองประเด็นในแง่สังคมซึ่งมักจะถูกมองข้ามอยู่เสมอ

กลวิธีที่จะหยุดยั้ง หรือป้องกันการแพร่กระจายโรคเอดส์ อาจมองได้ทั้งในผลต่อเนื่องระยะยาวและระยะสั้น ผลระยะสั้นคือการให้ความรู้กับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ในกลุ่มผู้เสพยาเสพติด ผู้ขายบริการทางเพศ และผู้ใช้บริการทางเพศ งานวิจัยด้านสังคมอาจเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้การแก้ปัญหาหรือการรณรงค์ให้บังเกิดผลได้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องตระหนักไว้เป็นสิ่งสำคัญคือการแพร่กระจายของโรคเอดส์นั้นมิใช่สาเหตุซับซ้อน นอกเหนือไปจากการมองปัญหาที่สังคมและเหตุผลทางการเมืองแต่ลำพัง เพราะยังมีอีกหลายปัจจัยที่มีส่วนเอื้ออำนวยให้การแพร่กระจายของโรคดังกล่าวขยายตัวขึ้น นอกเหนือจากปัจจัยทางสังคมและนโยบายทางเศรษฐกิจ อาทิเช่น การออกกฎหมายรองรับธุรกิจบริการทางเพศ อาจมีส่วนช่วยให้การดูแลหรือการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยในกลุ่มผู้มีอาชีพพิเศษ รวมทั้งการให้ความรู้ด้านข่าวสารและการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึง และอาจจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาได้บ้างไม่มากนักน้อย สำหรับการแก้ปัญหาด้านการแพร่กระจายของ HIV ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติด อาจให้ความรู้ในด้านงดการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ตลอดจนการกำจัดแหล่งยาเสพติดให้ลดน้อยลง แม้ว่าความพยายามในประการหลังนี้จะเกี่ยวข้องกับการเมืองกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า โดยลำพังอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอาจจะไม่มีศักยภาพพอเพียงที่จะจัดการปัญหานี้เพื่อมุ่งปรับปรุงสุขภาพอนามัยและปัญหาทางสังคม ประเทศไทยจะต้องอาศัยความร่วมมือและการช่วยเหลือด้านการเงินจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นวิถีทางที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาการแพร่กระจายของ HIV ในระยะยาวได้เป็นอย่างดี

หมายเหตุท้ายบทความ

ในฐานะผู้เขียนบทความนี้ มีความเห็นว่าการแสดงความเห็นเพื่อการมองปัญหา ด้วยสายตาของคนภายนอกต่อสภาพปัญหาการแพร่ขยายของโรค HIV ในแง่วิจัยทางสังคม ค่านิยม และจริยธรรม อาจจะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมไทย ดังนั้นบทความนี้ จึงไม่มุ่งเน้นวิเคราะห์ปัญหาในแง่จริยธรรม อย่างไรก็ตามผู้เขียนใคร่ขอเน้นจุดสำคัญในแง่ การศึกษาวิจัย ที่อาจเทียบเคียงได้กับการศึกษาวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ในประเทศอังกฤษ กล่าวคือกลวิธีใด ๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันและรักษาพยาบาลผู้ป่วยควรเน้นการ ให้ความเห็นใจแก่ผู้ที่กำลังประสบปัญหาด้วยโรคร้ายนี้ กลวิธีดังกล่าวอาจแสดงออกในรูปแบบ ของการตรวจหาเชื้อที่ต้องเก็บเป็นความลับ หรือการควบคุมผู้เป็นพาหะของโรคด้วย มาตรการที่ละมุนละม่อม

References

1. Karel S.G. and Robey B. AIDS in Asia and the Pacific. Asian and Pacific Population Forum 2, 1-4, 18-29, 1988.
2. Wood' W.B. AIDS North and South: Diffusion patterns of a global epidemic and a research agenda for geographers. Prof Geogr 40, 226-279, 1988.
3. Nahmias A.J., Lee F. and Danielsson D. Epidemiological principles for understanding the prevalence of HIV infections and their possible control. In AIDS in Children, Adolescents and Heterosexual Adults (Edited by Schinazi, R. F. and Nahmias A.J.) p. 154. Elseveir Science Publishing, New York, 1988.
4. Anderson R.M. The Epidemiology of HIV infection: Variable incubation plus infectious periods and heterogeneity in sexual activity. J R Stat Soc 151,(1) 66-93, 1988.
5. Viravaidya M. A Thai perspective on the role of the private sector in Controlling AIDS. Paper presented to the V International Conference on AIDS, Montreal, Canada, 1989.
6. Cohen E. Tourism and AIDS in Thailand. Annals of Tourism Research 15, 467-488, 1988.
7. Poschyachinda V. Recent Changes in Needle Sharing Among Intravenous Injecting Heroin Abusers in Thailand. Drug Dependence Research Center, Institute of Health Research Chulalongkorn University, Bangkok, 1989.
8. Koetsawang S. (ed) Workshop: AIDS Prevention and Family Health, Siriraj Family Planning Research Centre, Bangkok, 1989.
9. Handley P. The lust frontier, Far East Econ R. 44-45, Nov 2nd, 1989.

10. Phongpaichit P. From Peasant Girls to Bangkok Masseuses. International Labour Organization, Geneva, 1982.
11. Timm M. Condom cabaret in Bangkok, New Int, November, 20-21, 1989.
12. The Economist. AIDS? What AIDS? ECSTA, 74, March 24, 1990.
13. Pepin J., Plummer F.A., Brunham R.C., Piot P., Cameron D.W. and Ronald A.R. The Interaction of HIV infection and other sexually transmitted diseases : an opportunity for intervention. AIDS, 3, 3-9, 1989.
14. Marchand D. Paying the price of prostitution. IDRC Rep, April 20-21, 1987.
15. Porapakham Y., Vorapongsathom T. and Pramanpol S. Review of Population/Family Planning Needs of Adolescents in Thailand. IPSR Publication No. 93, Bangkok, 1986.
16. Koetsawang S. Siriraj Adolescent Counselling Programme 1983-85 Report Theera Press, Bangkok, 1987.
17. Prasartkul P., Chamratrithirong A., Bennet A., Jitwatanapataya L. and Isarabhakdi P. Rural Adolescent Sexuality and Determinants of Provincial Urban Premarital Adolescent Sex, IPSR Publication No. 113, 1989.
18. Hewison K. National interests and economic downturn: Thailand. In South-East Asia in the 1980s: The Politics of Economic Crisis (Edited by Robinson P. et al) p. 52, Allen and Unwin, Sydney, 1987.
19. Sussangkarn C., Patamisiriwat D., Ashakul T. and Chinkul K. The Long-Term View on Growth and Income Distribution. Thailand Development Research institute, Bangkok, 1988.
20. Hutaserani S. and Jitsuchan S. Thailand's Income Distribution and Poverty Profile and Their Current-Situations. Thailand Development Research Institute, Bangkok, 1988.

21. Ford N.J. The nature and range of human needing. In Industrial Decline and Regeneration (Edited by Collin L.) 279-290, University of Edinburgh, Edinburgh, 1982.
22. McCleod E. Women Working: Prostitution Now. Croom Helm, London, 1982.
23. Tangwisutti N. Living off the wages of sin. The Nation November 26, 1989.
24. Wereld O. Sex tourism in Thailand. ISIS International Bulletin 13, 9-12, 1979.
25. Cohen, E. Sensuality and venality in Bangkok: The dynamics of cross-cultural mapping of prostitution. DEBEDF 8, 223-234, 1987.
26. De Schryver A. and Meheus A. International travel and sexually transmitted diseases. World Health Stat 0, 42, 90-99, 1989.
27. Tourism Authority of Thailand Annual Statistical Report on Tourism in Thailand 1988. Tourism Authority of Thailand, Bangkok, 1989.
28. Knodel J., Chamritrithirong A. and Debavalya N. Thailand's Reproductive Revolution, University of Wisconsin Press, London, 1987.
29. Poschyachinda V. Illegal Opiate Consumption in Thailand: Population and Pattern of Use. Drug Dependence Research center, Institute of Health Research, Chulalongkorn University, Bangkok, 1981.
30. Poschyachinda V. Heroin in Thailand. Drug Dependence research Center, Institute of Health Research, Chulalongkorn University, Bangkok, 1982.
31. McCoy A.W. The Politics of Heroin in South-East Asia. Harper and Row, Singapore, 1972.

32. McKinnon J. and Bhruksari W. (eds) Highlanders of Thailand. Oxford University Press, Oxford, 1986.
33. Robins L.N., Helzer J.E., and Davis D.H. Narcotic use in South-East Asia and afterward, ARch Gen Psychiatr 32, 955-961, 1975.
34. Belanger F.W. Drugs, the US and Khun Sa. Editions Duang Kamol, Bangkok, 1989.
35. Sackman B.S. Sackman M.M. and De Angelis, G.G. Heroin addiction as an occupation: Traditional addicts and heroin-addicted polydrug users. International Journal of the Addictions 13, 427-441, 1978.

ตาราง 1 จำนวนผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ จำแนกตามรายปี ตั้งแต่เดือนกันยายนถึงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2533

ปี พ.ศ.	ประเภทการเจ็บป่วย			
	AIDS	ARC	HIV	รวม
2527	1	-	-	1
2528	1	5	5	11
2529	-	8	10	18
2530	7	13	171	191
2531	5	22	5,048	5,075
2532	29	84	10,651	10,764
2533	27	69	7,985	8,061
รวม	70	201	23,870	24,141

แหล่งข้อมูล : กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 2 แสดงผลการสำรวจจำนวนผู้ป่วยด้วย HIV ในประเทศไทย ระหว่างเดือน
พฤษภาคม 2531

ประเภท	จำนวนผู้ได้รับการตรวจ	ร้อยละของผู้ติดเชื้อ
ผู้ติดยาเสพติด	7,615	4.48
ชายขายบริการทางเพศ	2,891	1.28
หญิงขายบริการทางเพศ	19,873	0.09
นักโทษชาย	30,335	0.67
ผู้ย้ายถิ่น	146,058	0.01
กลุ่มรักร่วมเพศ	659	0.00
กลุ่มผู้บริจาคโลหิต	147,830	0.00

แหล่งข้อมูล : Workshop : AIDS Prevention and Family Health (1989)

ตาราง 3 แสดงจำนวนผู้ติดเชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ติดเชื้อเอดส์ กรุงเทพมหานคร

ร้อยละ	กันยายน 2530	มีนาคม 2531	กันยายน 2531*
ร้อยละผู้ติดเชื้อเอดส์ และติดเชื้อ HIV	1%	16%	43%

* จำนวนตัวอย่าง 1,800 ราย สุ่มจากผู้มารับบริการที่หน่วยรักษาผู้ป่วยผู้ติดเชื้อเอดส์

แหล่งข้อมูล : Viravaidya. M. International Conference of AIDS, 1989.

ตาราง 4 การคาดประมาณจำนวนหญิงบริการ คำนวณจากการฉายภาพประชากร ใน ประเทศไทย

อายุ	ยอดรวม (พันคน)*	ร้อยละของ ผู้เป็นโสด	ยอดรวม (พันคน) ผู้เป็นโสด
15-19	3015	80	2414
20-24	2950	42	1239
25-29	2553	22	557

ประมาณว่า จำนวน 210,000 ราย ยังเรียนหนังสือ และหญิงบริการประมาณว่ามี 4 ล้าน รายในกลุ่มหญิงอายุ 15-29

	จำนวนผู้ให้บริการ	จำนวนที่คาดประมาณ	
		ร้อยละ 10	ร้อยละ 5
15 - 34	3,443,000	344,300	200,000
15 - 29	4,000,000	400,000	200,000

* แหล่งที่มา UN(1989) Global Estimates and Projections of Population by Sex and Age 1988 Revision UN : New York.

** แหล่งที่มา National Statistical Office (1984) Report on Population Characteristics : The 1984 Survey of Population Change : National Statistical Office : Bangkok

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงไม่ได้รวมหญิงโสดและผู้ที่ยังอยู่ในสถานศึกษาที่ขายบริการทางเพศ ซึ่งตัวเลขที่แสดงเป็นเพียงการคาดหมายเท่านั้น

14 พ.ย. 34
ครบรอบ **20** ปี

สํานักวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง NIC- เขตปลอดโสเภณี
9 มกราคม 2534 ณ ห้องประชุมกอง โรงแรมรอยัลริเวอร์

โสเภณีในประเทศไทย

โดย

Jenny Godley (ผู้เขียน)
กรมาศ วุฒิสุข (ผู้แปล)

* ความคิดเห็นในเอกสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องตรงกับความคิดเห็นของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

โสเภณีในประเทศไทย (Prostitution in Thailand)

Jenny Godley* (ผู้เขียน)

กรมาศ วุฒิสง* (ผู้แปล)

คำนำ

แม้ว่ามาตรการการกีดกันเสรีธุรกิจเกือบทั้งหมดจะทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างมาก และคาดกันว่าประเทศไทยจะเป็นเสรีธุรกิจตัวต่อไปในภาคนี้แบบบริติชนั้น ผู้หญิงไทยก็ได้รับผลกระทบในทางลบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเสรีธุรกิจในหลายกรณีด้วยกัน ทั้งนี้เพราะมีสถานะที่แตกต่างกันในการสร้างผลผลิตและผลตอบแทนที่ได้รับผลกระทบในทางลบของแผนพัฒนาที่มีต่อชีวิตผู้หญิงไทยที่เห็นได้เด่นชัดในขณะนี้คือการค้าประเวณีที่เพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านอุตสาหกรรมและการซื้อขายที่ดินได้ก่อให้เกิดผลในทางลบอย่างมากต่อพื้นที่ที่ยากจนของประเทศ รวมทั้งทำให้มีการอพยพเข้าสู่เมืองเป็นจำนวนมาก แรงงานหญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยเฉพาะในด้านการผลิตโดยผ่านบริษัทนานาชาติหรือในด้านการบริการด้วยการเป็นแม่บ้าน คนรับใช้ และพนักงานเสิร์ฟ และก็มีจำนวนมากที่หันมาขายตัวโสเภณี โสเภณีจึงมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจพร้อม ๆ กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล และกลายเป็นอาชีพที่นำเงินมาให้แก่หญิงที่ประกอบอาชีพนี้อย่างรวดเร็ว และโสเภณีก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ขัดแย้งกันระหว่างหญิงไทยที่ต้องทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัว และยังต้องอยู่ภายใต้กรอบของสังคม

* นักวิจัย (ชั่วคราว) ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

** เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

รายงานฉบับนี้เขียนขณะที่มาทำวิจัยที่สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี เมื่อ พ.ศ. 2532

ความเป็นมา

เป็นที่กล่าวขานกันว่าโสเภณีมีแพร่หลายในประเทศไทย อย่างไรก็ตามการค้าประเวณีได้เริ่มเฟื่องฟูขึ้นในช่วงที่ทหารอเมริกันเข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำเงินได้ในช่วงสงครามเวียดนาม

สงครามเวียดนามมักจะถูกยกเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดถึงความสัมพันธ์ระหว่างทหารและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และไม่ใช่เรื่องบังเอิญที่ทั้งสามประเทศ คือ ฟิลิปปินส์ เกาหลี และไทยได้ตกเป็นเป้าหมายของการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความสุขทางเพศในปัจจุบัน ซึ่งทั้งสามประเทศเคยเป็นที่ตั้งของฐานทัพอเมริกันมาก่อน ช่วงระยะเวลา 12 ปีที่ทหารอเมริกันเข้ามาในประเทศไทย (จากปี พ.ศ. 2507-2519) มีทหารประจำการมากกว่า 50,000 คน และอีกประมาณ 70,000 คน ที่บินเข้ามาเพื่อพักผ่อนและหาความบันเทิง (Hantrakul, 1983 : 33) มีการสร้างฐานทัพอากาศใหญ่ ๆ ถึง 7 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนืออันเป็นส่วนที่ยากจนที่สุดของประเทศ ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ได้มีการจ้างแรงงานจำนวนมากบริเวณฐานทัพสำหรับ "คนงานอาชีพพิเศษ" ได้แก่ คู่เต้นรำ หมอนวดและพวกที่ให้ความบันเทิง พวกทหารอเมริกันมีเงินมากกว่าที่ผู้หญิงชาวบ้านคาดถึง และในปลายปี พ.ศ. 2503 ประมาณว่าพวกทหารเหล่านี้ได้ใช้เงิน 4,000 ล้านบาทหรือสหรัฐต่อปี ผู้หญิงนับแสนเริ่มเข้ามามีอาชีพใหม่โดยการให้บริการแก่พวกจีไอก่อนสงครามเวียดนามไม่เคยมีโสเภณีให้บริการคนต่างชาติ แต่หลังจากพวกทหารอเมริกันเข้ามาอาชีพนี้เริ่มเป็นที่ยอมรับ

เมื่อทหารอเมริกันกลับประเทศในปี พ.ศ. 2519 ทำให้ผู้หญิงไทยตกงานและสังคมรังเกียจเป็นจำนวนมาก รวมทั้งผู้ชายไทยที่หันมาเรียนรู้การหาความสุขตามอย่างพวกจีไอดังนั้นโสเภณีได้กลายเป็นเรื่องธรรมดาไป แม้แต่ในหมู่บ้านที่เล็กที่สุด ผู้หญิงที่ตกงานส่วนใหญ่ได้อพยพเข้ามาในกรุงเทพฯ ซึ่งสามารถหาเงินกับลูกค้าต่างชาติหรือพวกนักท่องเที่ยวที่มาหาความสุขทางเพศ "สงครามเวียดนามได้สอนบทเรียนให้หลายอย่าง และคนไทยก็ไม่รอช้าที่จะเรียนรู้ เมื่อได้เห็นพวกจีไอเปลี่ยนประเทศให้กลายเป็นแหล่งบันเทิงขนาดใหญ่โดยแยกออกมาจากเขตสงคราม คนไทยได้เรียนรู้ที่จะให้บริการแก่พวกทหารอเมริกันเป็นบริการด้วย

รอยยิ้ม นวกจิโลกดัดประเทศในปี พ.ศ. 2519 แต่เรื่องนี้ได้ถูกเผยแพร่ออกไป ซึ่งตอนนี้ทุกคนอยากที่จะมาใช้บริการอย่างเดียวกันนี้" (Taylor, 1984)

สถานการณ์ในปัจจุบัน

เป็นการยากมากที่จะบอกถึงจำนวนที่แท้จริงของโสเภณีในประเทศไทย แต่คาดว่า มีผู้หญิงประมาณ 700,000 คนเกี่ยวข้องกับอาชีพนี้ (Omvedt, 1986 : 44 ; Matsui, 1989 : 63) ผู้เขียนเคยสัมภาษณ์นักข่าวหญิงคนหนึ่ง เธอเล่าว่า "ปัจจุบันคาดว่าจะมีโสเภณี ประมาณ 2,000,000 คน และประมาณ 800,000 คน นั้นอายุต่ำกว่า 16 ปี" (Prudatorn, จากการสัมภาษณ์) ตัวเลขที่สูงอย่างไม่น่าเชื่อนี้ทำให้เห็นว่า ลูกค้าชาวต่างประเทศจะนำเงินก้อนใหญ่ด้านการค้าประเวณีมาให้กับรัฐบาล แต่ผู้ชายไทยเองกลับใช้บริการผู้หญิงพวกนี้มากกว่า สิ่งนี้ยังสะท้อนให้เห็นระบบความคิดเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งไม่เพียงแต่จะใจกว้างกับอาชีพนี้ แต่ยังต้องพึ่งพาธุรกิจประเวณี โสเภณีพวกนี้ไม่ได้รวมตัวเป็นกลุ่มเดียวกัน แม้แต่สถานประกอบการที่พวกเขาทำอยู่มีอยู่หลายรูปแบบ ตั้งแต่ห้องชั้นต่ำที่สุดที่อยู่ตามซอกซอยเล็ก ๆ ซึ่งให้บริการแก่ชายไทยที่ใช้แรงงานจนกระทั่งถึงไนท์คลับบนถนนสีลมวงศ์ โดยเฉพาะสำหรับลูกค้าต่างชาติ โสเภณีไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดของการค้าประเวณี พวกนี้ต้องพบกับการบังคับขู่เข็ญและการแสวงหาผลประโยชน์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลจากรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้พวกเขาต้องทั้งขบถทนและไม่เปิดโอกาสให้พวกเขา มีทางเลือกอาชีพอื่น

กฎหมาย

ในประเทศไทยโสเภณีเป็นสิ่งผิดกฎหมายทั้ง 3 ประเภท ผลก็คือทำให้โสเภณีทุกวันนี้ไม่เพียงแต่ตกเป็นเบี้ยล่างของพวกแมงดาเท่านั้น ยังตกเป็นเบี้ยล่างของพวกตำรวจอีกด้วย เป็นที่ทราบกันดีว่าตำรวจได้ปกป้องเจ้าของสถานบริการทางเพศและสถานอาบอบนวดที่อยู่ ในท้องที่และ ได้สินบนเป็นสิ่งตอบแทน มีตำรวจหลายคนหลายเป็นแมงดาเสียเอง (Huntrakul, 1983 : 32) และยังพยายามวิ่งเต้นเพื่อที่จะได้ไปประจำสถานีตำรวจที่มีสถานประกอบการเช่นนี้มาก ๆ (เช่นจุดของนักท่องเที่ยวย่านสีลมวงศ์และนันทา) เพราะ

พวกเขาสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวจากเงินสินบนที่จะได้รับ (Foreign Bodies, 1987)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 รัฐบาลใช้ความพยายามถึงสองครั้งที่จะออกกฎหมายจดทะเบียนโสเภณีทั้งหมด แต่ก็ได้รับการต่อต้านจากสตรีกลุ่มต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นการทำร้ายผู้หญิงที่จริงแล้วเป็นเรื่องประหลาด หากรัฐบาลจะออกกฎหมายนี้จริง ๆ เนื่องจากรัฐบาลพยายามปฏิเสธว่าไม่มีโสเภณีในประเทศไทย สิ่งนี้เป็นการตอกย้ำความจริงที่น่าขันว่า รัฐบาลได้นำรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและทำให้โสเภณีไม่ปรากฏอย่างเป็นทางการ สตรีหลายกลุ่มต่อสู้เพื่อให้รัฐบาลเลิกหลอกลวงประชาชนเสียที

กฎหมายมีผลโดยตรงต่อหญิงโสเภณี แมงดาและเจ้าของสถานประกอบการจะไม่ต้องชดเชยหรือถูกลงโทษ กฎหมายมุ่งแต่จะลงโทษโสเภณีแม้ว่าจะถูกบังคับให้ค้าประเวณีก็ตาม หญิงโสเภณีที่ถูกจับก็จะถูกส่งไปยัง "สถานสงเคราะห์" เป็นเวลา 1 ปี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูทางสังคมและจิตใจของผู้หญิงด้วยโอกาสทางสังคม โดยเน้นที่จะพัฒนาด้านศีลธรรมและบุคลิกภาพ (Jayanwardee-จากการสัมภาษณ์) ไม่แปลกใจเลยที่ระบบนี้มีผลกระทบอย่างมากต่อปัญหาโสเภณี ข้าราชการในภาคเหนือคนหนึ่งเปิดเผยว่าผู้หญิง 7 ใน 10 คนที่ผ่านสถานสงเคราะห์ เมื่อถูกส่งกลับบ้านแล้ว ได้กลับไปเป็นโสเภณีอีกเพราะไม่มีงานทำ (Skrobanek, 1986 b : 52) ดังนั้นรัฐบาลไทยมักจะได้รับการร้องเรียนอยู่เสมอว่าไม่ได้ดำเนินการอย่างไรเลยในการกำจัดการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากผู้หญิง และยังคงให้การสนับสนุนสินค้าและความต้องการด้านการค้าประเวณี

สินค้า

เนื่องจากการค้าประเวณีจัดได้ว่าเป็นธุรกิจประเภทหนึ่ง สามารถพิจารณาได้ทั้งตัวสินค้าและความต้องการ ตัวสินค้านั้นมาจากแผนพัฒนาที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ของรัฐบาลและความยากจนในชนบทได้ชักนำให้หญิงชนบทอพยพเข้าสู่เมืองเพื่อแสวงหารายได้ที่ดีขึ้น สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดให้หญิงเหล่านี้ต้องหาเลี้ยงครอบครัวก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงเข้าสู่อาชีพโสเภณี

มีการศึกษาอย่างจริงจังเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย แต่การศึกษาของ ผาสุก พงศ์ไพจิตร (พ.ศ. 2525) และกิตติสาธิน (ชาวเวียดนาม) ในปี พ.ศ. 2523 และ 2526 เป็นงานที่มีชื่อเสียงที่สุดและได้รับการอ้างอิงอยู่เสมอ ๆ แต่เป็นที่น่าสนใจว่างานทั้งหมดนี้ ไม่ทันสมัยนัก เราได้แต่สันนิษฐานว่าสิ่งที่พวกเขาค้นพบเป็นความจริงในปัจจุบันหรืออาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบันอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลและสถานการณ์การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น

ความยากจน

จากการศึกษาหมอนวด 50 คน ในกรุงเทพฯ ของ ผาสุก พงศ์ไพจิตร (ปี พ.ศ. 2525) พบว่าหญิงที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพฯ มีอายุระหว่าง 18-23 ปี และทุกคนมีการศึกษาน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ร้อยละ 45 มาจากภาคเหนือ และร้อยละ 26 มาจากภาคอีสาน เมื่อถามถึงเหตุผลของการอพยพ ร้อยละ 85 ให้เหตุผลว่าเพราะความยากจน หญิงเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชนบทที่มีลูกมาก ซึ่งอพยพเข้ามาด้วยตั้งใจว่าจะไปทำงานในสถานบริการอาบอบนวดโดยตรง และบางคนก็เปลี่ยนจากอาชีพอื่นมาเป็นหมอนวดเพียงเพื่อจะได้มีโอกาสมีรายได้เพิ่มขึ้น

เป็นการยากที่จะประเมินรายได้เฉลี่ยของโสเภณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่มีสถานประกอบการหลายรูปแบบแตกต่างกันไป ในปี พ.ศ. 2525 ดร.ภาวดี ทองอุไทย ได้ทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อการอพยพของผู้หญิง จากการศึกษาพบว่า หญิงที่ทำงานในไนท์คลับและสถานบริการอาบอบนวดระดับดีมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 5,000 บาท ในขณะที่อาชีพอื่น ๆ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 840 บาท (Hantrakul, 1983 : 28) การศึกษาของ ผาสุก พงศ์ไพจิตรในปี พ.ศ. 2525 พบรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของหญิงดังนี้

อาชีพ	บาท/เดือน
ทำงานบ้าน	150 - 450
พนักงานต้อนรับ	200 - 500
ทำงานในโรงงาน	200 - 500
ทำงานในร้านเสริมสวย	400 - 600
เสมียน	600 - 1,000
งานบริการ (สถานบริการทางเพศระดับต่ำ)	800 - 1,500
โสเภณี/หมอนวดระดับสูง	10,000+

(Phongpaichit, 1982 : 8)

ภาระหน้าที่ของบุตรสาว

สิ่งที่น่าแปลกใจที่ ผาสุก พงศ์ไพจิตร พบก็คือ ความคิดของเด็กสาวที่ว่าพวกเธอคือ ผู้ที่หาเลี้ยงครอบครัวและมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับครอบครัว และจะกลับไปเยี่ยมครอบครัวอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ส่วนใหญ่แล้วจะส่งเงินกลับบ้านเกือบครึ่งหนึ่งของรายได้เพื่อค่าจุนครอบครัว โดยจ่ายค่าเล่าเรียนให้หนึ่ง ๆ ด้วยความหวังที่จะให้หนึ่ง ๆ ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน เพื่อจะได้งานที่ดีทำในอนาคต และส่วนใหญ่พวกเธอจะพยายามเก็บเงินเพื่อให้หลุดพ้นจากอาชีพโสเภณีและเพื่อหาทางเข้าศึกษาอบรมเพื่อตัวเองต่อไป (ISIS, 1983 : 210) ฝ่ายพ่อแม่ผู้ตระหนักถึงเงินก้อนใหญ่ที่จะได้รับต่างก็สนับสนุนให้ลูกสาวอพยพมากรุงเทพฯ เพื่อหางานทำ และพวกเขาจะทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นว่าลูกสาวทำงานอะไร เพราะพวกเขารู้ดีว่าจะได้เงินก้อนใหญ่ "หญิงสาวเหล่านี้ไม่ได้หลบหนีความอึดอัดของครอบครัวและกรอบสังคมในหมู่บ้าน แต่พวกเธอไปเพื่อหาเงินค่าจุนครอบครัว พวกเธอเป็นโสเภณีเพื่อตอบสนองบุญคุณตามความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีที่ได้รับการปลูกฝังมา" (Phongpaichit, 1982 : 71) จากการศึกษาโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่ของทิตสาติน พบว่า โสเภณีได้ช่วยยกระดับฐานะทางวัตถุของครอบครัวโดยการสร้างบ้านใหม่ ชุดบ่อและจ้างแรงงานในฤดูเก็บเกี่ยวข้าว และสรุปไว้ว่า "ผู้หญิงเป็นผู้จุนจุนครอบครัวเป็นบุคคลที่มีค่ายิ่ง" (Khin, 1983 : 38)

การบังคับ

เด็กสาวหลายคนต้องตกเป็นโสเภณีเพราะถูกบังคับ หรือไม่ก็ถูกพ่อแม่ขายให้กับแมงดา หลายครั้งที่ถูกหลอกว่าจะได้งานเป็นคนรับใช้ในบ้านหรือเป็นพนักงานบริการในร้านอาหาร แต่เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ พวกเธอกลับถูกส่งตัวให้แมงดา บางครั้งจะมีนายหน้าเดินทางเข้าไปในหมู่บ้านที่ยากจนเอาเงินให้กับพ่อแม่ของหญิงเหล่านั้นกู้ยืม และหญิงเหล่านั้นถูกบังคับให้เป็นโสเภณีโดยต้องจ่ายเงินค้ำอย่างน้อยสองเท่าของเงินที่กู้ยืมมา การหาเด็กสาวบริสุทธิ์ยิ่งเพิ่มมากขึ้นตามปริมาณความต้องการของนายหน้า ชาวบ้านคนหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชี้ให้เห็นถึงทัศนคติของชาวบ้านแถบนั้น เมื่อเขากล่าวว่า "ไม่ใช่เรื่องผิดปกติแต่อย่างใดในการส่งลูกไปเป็นโสเภณี ฉันพอใจที่ลูกสาวส่งเงินมาให้ถึงเดือนละ 2,000 - 4,000 บาท ซึ่งช่วยให้ฉันซื้อทีวี ตู้เย็น และเครื่องไฟฟ้าอื่น ๆ นั่นเป็นการแสดงความกตัญญูของลูกสาวต่อพ่อแม่" (จากธุรกิจค้าเนื้อสด 2515/86)

ความต้องการ

มาตรฐานความต้องการทางเพศของหญิงชายในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ทำให้ความต้องการโสเภณียังมีอยู่ และเมื่อเร็ว ๆ นี้ยังมีเพิ่มขึ้น เมื่อรัฐบาลส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ชายไทยใช้บริการหญิงโสเภณีบ่อยครั้งขึ้น เนื่องจากเห็นแบบอย่างจากทหารอเมริกันเมื่อครั้งสงครามเวียดนาม "วัฒนธรรมประเพณีสังคมไทยยอมรับในการที่ผู้ชายสำส่อนทางเพศ..... นิติสารผู้หญิงแนะนำให้ผู้หญิงอดทนและทำตัวให้เคยชินกับสภาพนี้" (Hantrakul, 1983: 27) จนถึงขณะนี้ธุรกิจโสเภณีได้ทำรายได้มากที่สุด และนี่คือเหตุผลสำคัญที่รัฐบาลไม่ได้มีความพยายามอย่างจริงจังที่จะหยุดยั้งการเจริญเติบโตของธุรกิจนี้

ดินแดนแห่งรอยยิ้ม

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 การท่องเที่ยวทำให้รายรับจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมาเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เมื่อรายได้จากการท่องเที่ยวได้แซงชั้นหน้า

รายได้จากการส่งข้าวออก "(Destination Asia, 23/10/89) รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 983 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2524 เป็น 1,171 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2528 (UN, 1988 : 406) จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 จากสถิติขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) แสดงให้เห็นตัวเลขหลักล้านของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในประเทศไทย ดังนี้

พ.ศ. 2527	2.35	ล้านคน
พ.ศ. 2528	2.44	ล้านคน
พ.ศ. 2529	2.82	ล้านคน
พ.ศ. 2530	4.23	ล้านคน

(Handley, 30/3/89)

เป็นการยากที่จะประมาณจำนวนชาวต่างประเทศที่มุ่งหน้าสู่กรุงเทพฯ พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต และเกาะสมุยโดยมีความมุ่งหวังที่จะมาหาความสุขทางเพศแต่เพียงอย่างเดียว และที่ยากยิ่งไปกว่านั้นคือการประมาณจำนวนผู้ที่เข้ามาด้วยเหตุผลอื่น ๆ แต่ใช้บริการโสเภณีขณะที่อยู่ในประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้จำแนกงานบริการโดยผู้หญิง โดยรวมถึงงานประชาสัมพันธ์ แคชเชียร์ พนักงานบริการในร้านอาหาร หมอนวด และผู้สร้างสรรคความบันเทิง บางคนเพียงแต่เห็นรอยยิ้มอันแสนหวานพร้อมศีรษะที่โค้งต่ำในภพขณต์โหมกของบริษัทรักบินไทย ก็คิดว่ามันเป็นภาพพจน์ที่แสดงถึงความขยันขันแข็ง ความอ่อนน้อมในการให้บริการ หญิงงามที่ดูเหมือนจะเต็มใจให้บริการอยู่เสมอ

รัฐบาลไม่ได้มีมาตรการอย่างจริงจังในการกระตุ้นเตือนให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาเที่ยวโดยไม่ได้มุ่งหวังเพียงเพื่อแสวงหาความสุขทางเพศอย่างเดียว องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประกาศให้ปี พ.ศ. 2523 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยว และในการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศในเดือนตุลาคม นายบุญชู โรจนเสถียร รองนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวว่า "เรายังมีความต้องการเงินอีกมากมายในอีก 10 ปีข้างหน้า ดังนั้นผมจึงใคร่ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกท่านได้พิจารณาถึงความงามของธรรมชาติที่มีในจังหวัดของท่าน พร้อมทั้งรูปแบบความบันเทิงต่าง ๆ ที่บางท่านอาจจะคิดว่าเป็นสิ่งไม่เหมาะสมเพราะเป็นรูปแบบของความบันเทิงทางเพศที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ รูปแบบดังกล่าวไม่ควรถูกมองข้ามเพียงเพราะท่านเป็นคนที่มีคุณธรรมประจำใจ เราต้องช่วยกันคิดหาหนทางให้คนของเรา" (Hantarakul, 1983 : 34) คำปราศรัยดังกล่าวสื่อให้เห็นถึงการ

ให้อิสระในอุตสาหกรรมการค้าเนื้อสัตว์ของรัฐบาลอย่างชัดเจน และยังเน้นให้เห็นถึงความ หลอกลวงของรัฐในคำปฏิเสขออย่างเป็นทางการเรื่องที่ยังมีโสเภณีอยู่ ในปี พ.ศ. 2530 องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่ง นายมีชัย วีระไวทยะ โฆษกรัฐบาลในสมัยนั้นได้กล่าวในบางตอนว่า "ขอให้เรา หันมามองและยอมรับความจริงว่าถ้าไม่มีบริการขายความสุขทางเพศ ก็คงไม่มีนักท่องเที่ยว มากมายเช่นนี้" (Foreign Bodies, 1987) จำนวนบาร์ที่เห็นเป็นร้อย ๆ แห่งบนถนน พัฒพงษ์และถนนดาวบอยในกรุงเทพฯ และตามชายหาดพักตากอากาศที่ระดับป่าไผ่นีออนแสงสีมี ทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษ เยอรมัน และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงความจริงที่ว่า การท่องเที่ยว และโสเภณีในประเทศไทย มีความเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก แม้ในปัจจุบันหนังสือ นำเที่ยวหลายเล่มโฆษณาเชิญชวนว่า "กรุงเทพฯ นั้นเป็นเสมือนห้องของโลก" (Daniels, 1987 : 44)

เสวยสุขอย่างราชา

ความสัมพันธ์ที่เด่นชัดระหว่างการท่องเที่ยวทั่วโลกและโสเภณี จนได้รับสมญานาม ว่า "เซ็กซ์ทัวร์" จากประเทศเยอรมัน ฮอลแลนด์ ญี่ปุ่น และอังกฤษ ความสัมพันธ์เหล่านี้ ทำให้เกิดการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวทั่วทุกมุมโลก ซึ่งได้ขยายตัว ไปพร้อมกับการเคลื่อนย้ายที่เพิ่มขึ้น ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แฟ้มเกิดทัวร์แบบใหม่ได้ รวมบริการโสเภณีเข้าไว้ด้วย (Thanh-Dam, 1983 : 545) ผู้ชายสามารถซื้อทัวร์มา ประเทศไทยโดยรวมบริการโสเภณีและบริการอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้จัดการโดยไกด์ในประเทศ ตะวันตกติดต่อกับเอเจนต์ในประเทศไทย การโฆษณาด้านเซ็กซ์ทัวร์นั้นเกี่ยวข้องกับ ความเขี้ยววนใจในการดึงดูดชาวต่างชาติ อย่างเช่นคำโฆษณาที่ว่า "ผู้หญิงร่างเล็กที่คุณเห็นแล้ว อดใจไว้ไม่ได้คอยรับใช้คุณประดุจทาสด้วยบรรยากาศที่บรรยายไม่ถูก" โฆษณาชิ้นหนึ่งมีรูป หญิงไทยสองคนกำลังนวดชายยุโรปผิวแดงมีข้อความว่า "เสวยสุขอย่างราชาในกรุงเทพฯ กับสาวสวยแนบข้าง เธอเหล่านั้นจะทำให้คุณรู้สึกเสมือนหนึ่งว่าคุณเป็นพระราช" (ISIS, 1983 : 6)

ความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับโสเภณีระหว่างสงครามเวียดนามยังคงมีหลักฐานอยู่ ที่พุกา เมืองชายทะเลทางตะวันออกของกรุงเทพฯ และที่นั่นเองเป็นที่ที่เรือรบ 4-5 ลำ

นำทหารเรืออเมริกันประมาณ 9,000 คนมาเทียบท่าเพื่อ "อิสระเสรี" ครั้งละประมาณ 1 สัปดาห์

เจ้าสาวทางไปรษณีย์

การแต่งงานกับชาวต่างชาติ เป็นจุดมุ่งหมายของโสเภณีจำนวนมาก มีบริษัทจัดหา คู่ทางไปรษณีย์จำนวนมากในเยอรมัน ฮอลแลนด์ และอเมริกาที่อนุญาตให้ผู้ชายซื้อภรรยา ไทยได้โดยการดูจากแคตตาล็อกสีและวิดีโอ หรือบางทีชาวต่างชาติเหล่านั้นจะเดินทางมา กรุงเทพฯ เพื่อดูลักษณะเฉพาะและเลือกหญิงเพียงคนเดียวเพื่อแต่งงาน หรือแม้ว่าผู้ชายบางคนไม่ได้ตั้งใจจะมาเพื่อหาภรรยา แต่จะดูได้จาก Bangkok This Week ที่มีข้อความโฆษณาว่า "คุณต้องการภรรยาไทยที่น่ารักและมีการศึกษาใช่ไหม? วิดีโอของเรามีหญิงไทยเป็นร้อย ๆ พร้อมที่จะเลือกดูความงาม การศึกษา และความมีเสน่ห์ของหญิงไทย (Bangkok This Week, 1989 : 38)

ผู้หญิงที่พูดภาษาต่างชาติไม่ได้เมื่อแต่งงานไปอยู่ต่างประเทศจึงรู้สึกเหงา และ ว่างเปล่า และพบว่าบนถนนไม่ได้โรยไปด้วยทองและอยู่กับสามีอย่างไม่มีความสุขไม่เหมือนที่ เคยจับจ่ายใช้สอยคล่องมือเหมือนตอนที่เข้ามาเที่ยวเมืองไทย อย่างไรก็ตามมีหญิงจำนวนมากที่มาต่างประเทศแล้วขายตัวในสถานบริการทางเพศ ไนท์คลับ หรือโรงแรม บทความในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ปี พ.ศ. 2527 ประมาณว่าหญิงไทยอย่างน้อย 19,000 คน มี อาชีพโสเภณีในยุโรป ตะวันออกกลาง ญี่ปุ่น และฮ่องกง ตามสถิติข้างล่างนี้

เยอรมันตะวันตก	3,000 คน
กรีซ	2,000 คน
ตะวันออกกลาง	500-600 คน
ญี่ปุ่น	5,000 คน
ฮ่องกง	4,000-5,000 คน

("Thais Export..." 17/2/84)

สถานการณ์ของหญิงเหล่านี้มีคณพหุหมายเมื่อดูจากวีร่าและไบอนุญาติประกอบอาชีพ ซึ่งทำให้พวกเธอรู้สึกเกิดความไม่มั่นคงด้านอาชีพ โสภณพยามค้นรณหาการทำงานทำในต่างประเทศเพราะรายได้ที่สูงกว่า และก็ได้นพบว่าเธอติดกับดักต่างชาติในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากผู้หญิง

เอดส์

เมื่อไม่กี่ปีมานี้โสภณไทยได้เริ่มตระหนักถึงความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคเอดส์ แม้ว่าโรคเอดส์จะเป็นที่ทราบกันดีในพวกที่ทำงานเกี่ยวกับด้านนี้มามากกว่า 3 ปี รัฐบาลยังคงเก็บเงืบเกี่ยวกับเรื่องนี้ ด้วยเกรงว่าจะทำความเสียหายให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้มีการรับคนไข้ที่ติดเชื้อ HIV จำนวน 3,000 คนเข้ารักษา ("AIDS..." 22/1/89) สภานประเทศไทยที่ส่งงอมสำหรับการแพร่กระจายเชื้อโรคเอดส์ และความไม่ร่วมมือสาเหตุเนื่องมาจากการขาดการเผยแพร่ข่าวสารนั้นสามารถนำความเสียหายมาได้

ข้อมูลจากกรมควบคุมโรคติดต่อ (Center for Disease Control CDC) กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2533 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ และผู้ติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการดังนี้คือ

	รวม	ยังมีชีวิตอยู่
ผู้ป่วยโรคเอดส์	51 ราย	10 ราย
ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์	182 ราย	154 ราย
ผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ	21,337 ราย	21,183 ราย
รวม	21,570 ราย	21,347 ราย

กรมควบคุมโรคติดต่อรายงานว่าจำนวนผู้ที่ติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการ (HIV+) มีประมาณ 60,000-100,000 คน แต่จากแหล่งที่ไม่เป็นทางการใช้วิธีคำนวณโดยบัญญัติไตรยางค์ (Extrapolations) จากข้อมูลงานวิจัยนี้มีจำนวนมากกว่า 200,000-300,000 คน

จากการศึกษาตัวอย่างของโสเภณีพบว่า 10-40% ติดเชื้อโรคเอดส์ (Ungthakorn, 29/9/33) จากการศึกษายังไม่เป็นทางการพบว่า นักเที่ยวจำนวนมากไม่เต็มใจใช้เครื่องมือช่วยให้ปลอดภัยทั้ง ๆ ที่รัฐบาลได้ณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัย โสเภณีจะถูกสั่งให้พักรับแขก และได้รับคำแนะนำบ้างหรือบางคนก็ไม่ได้รับเลยหลังจากตรวจพบว่ามีเชื้อบวก ถ้าผู้หญิงเหล่านี้ถูกส่งกลับบ้านและชาวบ้านรู้ว่าเธอเหล่านั้นมีเชื้อ HIV+ คนในชุมชนนั้นจะไม่ยอมรับเธอ (บางทีเธออาจจะกลับเข้าเมืองและประกอบอาชีพโสเภณีต่อไป)

อุปสรรคหลักในการต่อต้านโรคเอดส์ ก็คือ ความละเลยไม่เอาใจใส่ของพวกโสเภณี ซึ่งรัฐบาลนำมาเป็นหลักฐานในการเสนอนโยบาย รัฐบาลวางแผนที่จะจัดตั้งสถานกักกันโรคติดต่อสำหรับพวกที่ตรวจพบว่าติดเชื้อ HIV แต่การที่ทําแบบนี้จะทำให้เกิดผลเสียและเพิ่มความละเลยมากขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้ประชาชนไม่ยอมมาตรวจขึ้นแรก และจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้

บทสรุป

โสเภณีมักไม่ได้ถูกรวมไว้ในประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิงกับการพัฒนาในประเทศไทย ซึ่งมักพูดถึงการไร้การศึกษาและด้อยโอกาสในการทำงานของผู้หญิง บทบาทที่พบบ่อยที่สุดคือ การเป็นผู้นำเลี้ยงครอบครัวเพียงผู้เดียว และการกีดกันทางเพศ อันเนื่องจากความเป็นเพศที่อ่อนแอในสังคม ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้หญิงต้องเปลี่ยนแปลงจากการทำงานในไวน์แต่เดิม เพราะสภาวะของการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นี่เป็นเพียงตัวอย่างคำปฏิเสธของรัฐบาลต่อบทบาทและการขาดทางเลือกในการดำรงชีวิตของผู้หญิง ผู้หญิงยังต้องอดทนต่อผลของการพัฒนาอย่างรวดเร็วของประเทศไทย รัฐบาลกำลังทำให้อนาคตของประเทศตกอยู่ในอันตราย เพราะการขาดความระมัดระวังในการวางแผนการพัฒนา

Bibliography

- "AIDS in the Land of Sabai sabai." Bangkok Post. 22 Jan. 1989.
Bangkok This Week. 27 Aug. - 2 Sept. 1989.
- Barry, K.ed. International Feminism : Network Against Female Sexual Slavery. Netherlands : Global Feminist Workshop, 1983.
- Buvinic, M., M. Lycette and W. McGreevy. Women and Poverty in the Third World. Baltimore : John Hopkins University Press, 1983.
- CDC, AIDS Division. Sentinal Surveillance Figures - monthly update. August 1990.
- Chakravarty, Uma. "The Rise of Buddhism as Experienced by Women". Manushi. 8 1981 : 6-10.
- Cohen, Erik. "Marginal Paradises : Bungalow Tourism on the Islands of Southern Thailand." Annals of tourism Research. 9 1982 : 189-228.
- . "Thai Girls and Farang Men : The Edge of Ambiguity." Annals of Tourism Research. 9 1982 : 403-428.
- Daniels, Lee. Bangkok By Night. Hong Kong : CFW Guidebooks, 1987.
- "Destination Asia." Time. 23 Oct. 1989 : 36-40.
- Foreign Bodies. BBC. 1987.
- Foundation For Women. Khamla. Bangkok : Foundation For Women, 1988.
- . Prostitution : Thai - European Connection. Bangkok : Foundation For Women, 1983.
- . Voices of Thai Women. Sept. 1988, June 1989.

- Guyot, James F. and Chira Hongladarom. The Changing Role of Women in the Political Economy of Thailand. Bangkok : Thammasat University, 1983.
- Handley, Paul. "Seeding the South." Far Eastern Economic Review. 30 March 1989 : 56.
- Hantrakul, Sukanya. "The Spirit of a Fighter - women and Prostitution in Thailand." Manushi. 3 Oct.- Nov. 1983: 27-35.
- Heyzer, Noeleen. "Asian Women Wage-Earners : Their Situation and Possibilities for Donor Intervention." World Development. 17.7 July 1989 : 1109-1123.
- . Working Women in Southeast Asia : Development, Subordination and Emancipation. Milton Keynes : Open University Press, 1986.
- International Labour Office. Bulletin of Labour Statistics. Geneva : ILO, 1989. 12, 23, 35, 58.
- ISIS. International Bulletin 13: Tourism and Prostitution. Geneva : International Women's Information and Communication Service, 1979.
- . Women in Development : A Resource Guide for Organisation and Action. Geneva : International Women's Information and Communication Service, 1983.
- James, William E. "Thailand Better NIC Material." Far Eastern Economic Review. 5 Oct. 1989: 6-8.
- Jamnarnwej, Wimolsiri. Women and the Law in Thailand. Bangkok: Women's Lawyers' Association, 1984.
- Jayanwardee, Somchai. Personal interview. 25 Aug. 1989.

- Kabilsingh, Chatsumarn. Buddhism and the Status of Women.
Bangkok : Friends of Women, 1981.
- . A New Look at the Traditional Position of Women in Buddhism. Bangkok : Thammasat University. n.d.
- Keyes, Charles F. "Ambiguous Gender, Male Initiation in a Buddhist Society." Gender and religion : On the Complexity of Symbols. Ed. Bynum, C.W., S. Harrell and P. Richman. Boston : Beacon Press, 1984.
- . "Mother or Mistress but Never a Monk : Buddhist Nations of Female Gender in Rural Thailand." American Ethnologist. 11.2 1984 : 223-241.
- . Thailand : Buddhist Kingdom as Modern Nation State. Bangkok : Editions Duang Kamol, 1989.
- Khin, Thitsa. "Nuns, Mediums and Prostitutes in Chiangmai. A Study of Marginal Categories of Women." Women and Development in Southeast Asia : Occasional Paper no.1. Centre of Southeast Asian Studies. Canterbury: University of Kent, 1983.
- . Providence and Prostitution. London : Change International Reports, 1980.
- Kirsch, A. Thomas, "Complexity in the Thai Religious System: An Interpretation." Journal of Asian Studies. 36.2 Feb. 1977 : 241-266.
- . "Economy Polity and Religion in Thailand." Change and Persistence in Thai Society. Ed. Skinner, G.W. and A Thomas Kirsch. Ithaca : Cornell University Press, 1975. 172-196.

- Kirsch, A. Thomas, "Text and Context : Buddhist Sex Roles/Culture of Gender Revisited." American Ethnologist. 12.2 May 1985 : 302-320.
- "Lack of Jobs Blamed for Mass Migration to Cities." Nation. 17 Sept. 1989.
- Latza, Berit. A Psychological Analysis on the Motivation of Sextourists. Bangkok : Foundation For Women, n.d.
- Matsui, Yayori. Women's Asia. London : Zed Books, 1989.
- Meesok, Kanita M. "The Economic Role of Thai Women." Aspects of Thai Women Today. Ed. Thailand National Commission on Women's Affairs. Copenhagen : United Nations, 1980. 7-28.
- Moreau, Ron. "Thailand's War on AIDS." Newsweek. 18 Sept. 1989 : 37.
- National Statistics Office. AIDS Report. Bangkok : NSO, 1989.
- . Statistical Yearbook - Thailand 1987-1988. Bangkok : NSO, 1988.
- Omvedt, Gail. Participation. Women in Popular Movements: India and Thailand during the Decade for Women. Geneva : UN Research Institute for Social Development, 1986.
- Phongpaichit, Pasuk. From Peasant Girls to Bangkok Masseuses. Geneva : ILO, 1982.
- . "Two Roads to the Factory : Industrialisation Strategies and Women's Employment in Southeast Asia." Structures of Patriarchy : The State, the Community, and the Household in Modernising Asia. Ed. Agarwal, Bina. London : Zed Books, 1988. 151-164.

- Pongsapich, Amara. Cultural Dimension of Women's Political Participation in Thailand. Bangkok : Chulalongkorn University, n.d.
- Porpora, Douglas, Mah Hui Lim and Usanee Prommas. "The Role of Women in the International Division of Labour : The Case of Thailand." Development and Change. 20.2 April 1989 : 269-294.
- Prudatorn, Niramorn. Personal interview. 7 Sept. 1989.
- Sereewat-Srisang, Sudarat. Migration, Tourism and Women. Bangkok : Foundation For Women, 1987.
- Skrobanek, Siriporn. In Pursuit of an Illusion : Thai Women in Europe. Bangkok : Foundation For Women, 1986.
- . Strategies Against Prostitution : The Case of Thailand. Bangkok : Foundation For Women, 1986.
- Taylor, Debbie. "Cheap Thrills." New Internationalist. 142 Dec. 1984 : 14.
- "Thailand Becoming Asia's Fifth Tiger." Arab News. 21 Nov. 1989 : 7.
- "Thailand's Rude Awakening." Asiaweek. 18 Aug. 1989.
- "Thais Export 19,000 Prostitutes." Bangkok Post. 17 Feb. 1984.
- Thanh-Dam, Truong. "The Dynamics of Sex Tourism : The Case of Southeast Asia." Development and Change. 14 1983: 533-553.
- "They Trade in Flesh Goods in Koh Sai." Nation. 27 May 1986.
- Thorbek, Susanne. Voices From the City : Women of Bangkok. London : Zed Books, 1987.
- Ungphakorn, Jon. "Repression in the Health Care Arena." Bangkok Post. 29 Aug. 1990 : 27.

United Nations. Statistical Yearbook for Asia and the Pacific.

Bangkok : UN Publications, 1988. 399-415.

Vallely, Paul. "The Deadly Cost of Tourist Sex." Sunday

Correspondant. 1 Oct. 1989.

Wahnschafft, Ralph. "Formal and Informal Tourism Sectors :

A Case Study in Pattaya, Thailand." Annals of Tourism Research. 9 1982 : 429-452.

Warwick, Neville. "Economic Development and the Labour Force in Thailand." Contemporary Southeast Asia. 8.2 Sept.

1986 : 131-150.

Wehner, Wolfgang. "American Involvement in Thailand."

Journal of Contemporary Asia. 3.3 1973 : 292-305

World Bank. World Development Report. Washington : World

Bank, July 1989.

สํานักวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง NIC- เขตปลอดโสเภณี
9 มกราคม 2534 ณ ห้องประชุม กอง เภรณรยัลลวอร์

ประมวลผล สถานการณ์ ความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศ

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

นักศึกษาศาขามนุษยวิทยาประยุกต์ รุ่นที่ 1

* ความคึกเหินในเอกสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องตรงกับความคิดเหินของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

เค้าโครงรายงาน

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	
	ความเป็นมาเกี่ยวกับปัญหาไส้เหนียวในประเทศไทย	102-106
	ความหมายของไส้เหนียว	
	ขอบเขตเนื้อหาที่เสนอ	
บทที่ 2	สถานการณ์เกี่ยวกับไส้เหนียวในประเทศไทย	107-117
	อดีต-รัชกาลที่ 6	
	รัชกาลที่ 6-ปัจจุบัน-อนาคต	
บทที่ 3	ความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับไส้เหนียวในประเทศไทย	118-128
	สภาพชีวิตและทัศนคติของไส้เหนียว	
	มูลเหตุที่ทำให้มีอาชีวะเป็นไส้เหนียว	
	ความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคและโรคเอดส์	
	ไส้เหนียวข้ามชาติ	
บทที่ 4	ประมวลปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข	129-137
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก	รายชื่องานวิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาเกี่ยวกับปัญหาโสเภณีในประเทศไทย

ปัญหาหญิงโสเภณีเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งทางสังคมมาตั้งแต่โบราณกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ปัญหาการเพิ่มขึ้นของหญิงโสเภณีตลอดจนการค้าทางผู้หญิงและเด็ก ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดในช่องโสเภณีและความรุนแรงของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกประเทศกำลังเผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบันนี้ ปัญหาโสเภณีนับได้ว่าเป็นปัญหาสังคม ที่มีผลสะท้อนไปยังปัญหาอื่นๆ ทางเศรษฐกิจสังคมและค่านิยมของบุคคลที่ควรได้รับการเอาใจใส่จากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง (บุญส่ง เฝ้าพงศ์ มปป:1)

ประเทศไทยนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีการค้าประเวณีมากประเทศหนึ่งในโลก ซึ่งนับวันยังจะมีการค้าประเวณีที่แผ่ขยายออกไปทั้งต่างประเทศและในประเทศไทยซึ่งอาจจะทุกจังหวัดก็เป็นได้ ในการประมาณการณ์จำนวนหญิงโสเภณีของประเทศไทยนั้นเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เนื่องจากการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย จึงไม่สามารถจัดทำข้อมูลยืนยันจำนวนที่แน่นอนลงไปได้ ซึ่งจากการประมาณการณ์ของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็กในการประชุมเรื่อง "ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาโสเภณีและพ่อแม่ขายลูกเป็นโสเภณี" เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2532 ได้ให้ข้อมูลไว้ว่ามีโสเภณีทุกประเภททั่วประเทศ ประมาณ 2,820,000 คน เป็นโสเภณีชายประมาณ 20,000 คน โสเภณีเด็กอายุไม่เกิน 16 ปี ประมาณ 800,000 คนและโสเภณีหญิงประมาณ 2,000,000 คน (คณะกรรมการการแก้ไขปัญหาโสเภณี 2532:2)

H Benjamin กล่าวไว้ว่า ความกดดันทางด้านเศรษฐกิจ ภูมิหลังของหญิงที่มาจากสภาพครอบครัวแตกแยก (Broken home) การถูกล่วงลวงถูกข่มขืนจากแม่เลี้ยงแมงดา ซึ่งถือเป็นปัจจัยผลักดันให้หญิงเข้าสู่อาชีพค้าประเวณี ส่วนปัจจัยดึงดูดให้หญิงเข้าสู่อาชีพค้าประเวณีคือความสับสนหรือคิดว่าเป็นอาชีพที่สุขสบาย ทำรายได้ดีหรือเพราะขาด

หวังที่จะได้รับความสุขจากการร่วมเพศ (H. Benjamin 1980 : 9 อ้างถึงใน สุวรีย์ ณ ระนอง 2526 : 2)

จากการวิเคราะห์หญิงโสเภณีในประเทศไทย ที่เข้าสู่อาชีพค้าประเวณีนั้น มีเหตุเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจเป็นหลัก ในรายงานของกรมประชาสัมพันธ์ เก็บข้อมูลจากสถานสงเคราะห์หญิงบางประเภทจำนวน 3 แห่ง สรุปมูลเหตุตรงกันว่า มาจากปัญหาเศรษฐกิจเป็นอันดับหนึ่งซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจาก ภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ทรุดต่ำลงในขณะที่ประชาชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น ปริมาณความต้องการด้านอุปโภค บริโภคเพิ่มขึ้น แต่ทรัพยากรมีอยู่จำกัด ผลจากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานและความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องการกระจายรายได้ที่ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทมากยิ่งขึ้น และเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ความเป็นนิคมสัณฐาน ทำให้มีแรงงานจากภาคเกษตรกรรมในชนบทย้ายถิ่นเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรมในเมืองมากยิ่งขึ้น และกว่าร้อยละ 70 ของผู้ย้ายถิ่นเป็นสตรีอายุ 15-19 ปี (แน่งน้อย ปัญพวรรณ์ 2524 : 39 อ้างถึงใน สุวรีย์ ณ ระนอง 2526 : 1-2) ซึ่งสาเหตุการเข้าสู่การค้าประเวณีของหญิงเหล่านี้ต้องการหาเงินไปเลี้ยงครอบครัวที่ยากจน และต้องการยกฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น โดยที่ขาดความรู้และไม่รู้ลู่ทางที่ดีกว่าในการที่จะหาเงินมาจำนวนมาก ผู้หญิงเหล่านี้จึงต้องขายตัว นอกจากนี้แล้วค่านิยมทางสังคมที่ยอมรับให้ชายมีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงใดๆ ก็ได้ หรือมีการขายได้หลายคนก็เป็นการส่งเสริมให้เกิดพื้นฐานความคิดที่ว่า โสเภณีเป็นเรื่องความต้องการทางธรรมชาติทำให้ค่านิยมเกี่ยวกับการค้าประเวณีนั้นเป็นเรื่องไม่เสียหาย จึงทำให้ไม่สามารถจัดค่านิยมเรื่องการกดขี่ทางเพศได้ ตลอดจนนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ยังก่อให้เกิดธุรกิจแบบ Sex tour เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศให้เข้ามา จึงมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการจัดหา และการล่อลวงหญิงเพื่อทำการค้าประเวณีเพิ่มมากยิ่งขึ้น (แน่งน้อย ปัญพวรรณ์และคณะ (สำเนา) : 4)

แต่การมีโสเภณีไม่ได้เป็นเครื่องชี้วัดถึงลักษณะของสังคมว่า สังคมนั้นด้อยพัฒนาหรือไม่ แต่การที่รัฐไม่ยอมรับอาชีพค้าประเวณีให้เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายเนื่องจากการค้าประเวณีจะส่งผลกระทบต่อปัญหาเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ในทางเศรษฐกิจ การค้าประเวณีทำให้รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่อยู่ในวัยแรงงานจำนวนไม่น้อย ในอันที่จะเป็นพลังก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศนอกเหนือไปจากการสูญเสียรายได้ด้านภาษีอากรจากสถานค้าประเวณี นอกจากนี้สถานค้าประเวณียังเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค AIDS และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ อีก ซึ่งจะก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งกำลังทรัพย์และกำลังคนในการบำบัดรักษา

ในทางสังคมการค้าประเวณีก่อให้เกิดการลักพา การล่อลวง การซื้อขายสตรีวัยรุ่นมากขึ้น เพื่อมาหักขัง บังคับให้ทำการค้าประเวณีซึ่งถือว่าเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ สถานค้าประเวณียังเป็นแหล่งมั่วสุมของก้นการพนัน ผู้เสพยาเสพติด เป็นแหล่งอิทธิพลของบุคคลบางกลุ่ม ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหาอาชญากรรมที่เป็นภัยต่อสวัสดิภาพของสังคมส่วนรวม เป็นแหล่งชักจูงให้เยาวชนของชาติประพฤติผิดทางเพศก่อนวัยอันสมควร ตลอดจนเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดการแสวงหาประโยชน์จากการค้าสตรีของแม่เล้าแมงดา และเจ้าหน้าที่ของรัฐบางกลุ่ม เด็กที่มีมารดาหย่าร้างที่ค้าประเวณีจะมีแนวโน้มกลายเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาของสังคม เนื่องจากขาดการดูแลเอาใจใส่จากสถาบันครอบครัวที่ดี บิดามารดาละทิ้งหน้าที่ของตน โสเภณีที่มีอายุมากขึ้นจะกลายเป็นคนว่างงานหรือกลายเป็นโสเภณีชั้นต่ำ มีสุขภาพทรุดโรจนไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ จะต้องตกเป็นภาระในการเลี้ยงดูของรัฐต่อไป

จากสาเหตุที่กล่าวมานั้น ไม่สามารถหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาโสเภณีให้หมดไปจากสังคมหรือลดจำนวนลงได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาวิธีที่ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาเหล่านี้ควรที่จะร่วมมือกันที่จะลดปัญหาด้านอื่นที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาโสเภณีให้กับสังคมและประเทศชาติลงไปได้ด้วย ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศได้ก้าวไปสู่ความเป็นนิคส์ได้โดยที่มีทรัพยากรทางปัญญา และทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ

ความหมายของโสเภณี

โสเภณีเป็นคำที่ข้อมาจากภาษาบาลีว่า "นครโสณิณี" ตามความหมายของศัพท์ แปลว่า งาม (กรมศิลปากร 2505 : 303) แต่ความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่ว ๆ ไป หมายถึงหญิงที่ทำการค้าประเวณี

ในวรรณคดีสันสกฤตมีคำที่หมายถึงโสเภณีย่อยหลายคำ แต่ละคำมีรูปศัพท์ที่แปลว่า "หญิงสาวที่เป็นสินค้า" เช่น อาปนณาวี อาปนโยชา ปณสตรี ปณางคณา ปณโยชิตา ปณยวนิตา (อุคม สมพร 2525 : 5) ส่วนคำอื่น ๆ เช่น คณิกา (นางผู้เกี่ยวข้องกับชุมชน) เวศยา (นางผู้นำเข้าถึง) ปุศงลี (นางผู้วิ่งตามชาย) มหานคินี (นางผู้เปลือยกาย) วารกนยา (หญิงชั่วคราว) คำเหล่านี้ต่างก็มีความหมายว่าโสเภณีเช่นกัน

สำหรับคำในภาษาไทยที่นิยมเรียกกันมีหลายคำด้วยกัน เช่น หญิงสำเพ็ง หญิงดอกทอง นางโลม หญิงคนชั่ว หญิงสัญจร หญิงเถื่อน คำเหล่านี้ล้วนแต่หมายถึงหญิงที่ทำการค้าประเวณีทั้งสิ้น

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 กล่าวว่าโสเภณี ข้อมาจาก นครโสเภณี แปลว่าหญิงงามเมือง ปทานุกรมกฎหมายของ Wharton (1957) บัญญัติว่าหญิงนครโสเภณีคือหญิงที่ยอมให้ชายร่วมประเวณีโดยไม่เลือกหน้าเพื่อหวังทรัพย์สินสมบัติ

ปทานุกรมกฎหมายของ James A. Ballentine (1948) บัญญัติว่าหญิงนครโสเภณี คือหญิงที่หาเงินในทางร่วมประเวณีโดยไม่เลือกหน้า

ตามพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค รศ. 127 มาตรา 4 ระบุว่าคำว่าหญิงนครโสเภณีหมายความว่า หญิงที่รับจ้างทำชำเราสำหรับสอนโดยได้รับเงินผลประโยชน์เป็นค่าจ้าง

ส่วนคำว่าการค้าประเวณีนั้นตามพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 หมายความว่า การขอมรับการกระทำชำเรา หรือการขอมรับการกระทำอื่นใด หรือการ

กระทำอันใด เพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้างนั้น ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำหรือผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด อาจสรุปได้ว่า โสเภณีหมายถึงผู้ทำการค้าประณีไม่ว่าหญิงหรือชาย ซึ่งประกอบอาชีพเพื่อให้ความอภิรมย์แก่บุคคลทั้งที่เป็นเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้าม

ขอบเขตเนื้อหาที่เสนอ

เนื้อหาในรายงานนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ส่วนที่ 1 คือบทนำ ส่วนที่สองจะกล่าวถึงสถานะการณ์โสเภณีในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงอนาคต โดยจะแบ่งการศึกษาเกี่ยวกับสถานะการณ์ของโสเภณีไทยออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ตั้งแต่อดีตจนถึงก่อนรัชกาลที่ 6 ตอนที่ 2 จากรัชกาลที่ 6 จนถึงปัจจุบัน และตอนที่ 3 จะเป็นสถานะการณ์ของโสเภณีไทยในขณะที่ประเทศก้าวไปสู่ความเป็น NICS เนื้อหารายละเอียดทั้ง 3 ตอนจะครอบคลุมทั้งผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และแหล่งบริการ ส่วนที่สามจะเป็นความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย จุดเริ่มต้นของการศึกษาวิจัย การศึกษาวิจัยในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีไทยข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับสภาพชีวิต ทัศนคติของโสเภณีอาชีวะมูลเหตุที่ทำให้มีอาชีพเป็นโสเภณี ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์และกามโรค และเกี่ยวกับโสเภณีข้ามชาติ ในส่วนสุดท้ายจะเป็นการประมวลปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาโสเภณี และภาคผนวกจะเป็นรายชื่องานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีสำหรับผู้สนใจจะได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

บทที่ 2

สถานการณ์เกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย

สถานการณ์เกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทยตั้งแต่อดีต-รัชกาลที่ 6

โสเภณีในประเทศไทย เริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใดยังไม่มีความหลักฐานที่เขียนไว้โดยเด่นชัด แต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาอมให้มีการค้าประเวณีได้ แต่จะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ ส่วนแหล่งโสเภณีในสมัยอยุธยา นั้น ปรากฏว่าในย่านชุมชนชาวจีนเป็นเขตที่อยู่ใกล้เคียงกับท่าเรือใกล้ตลาด ลักษณะทำเลที่ตั้งนี้เหมาะสมสำหรับบริการ ลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาค้าขายในสมัยนั้น

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกขึ้นครองราชย์ทรงตัดสินพระทัยจะใช้ที่เดิมของชาวจีนเป็นที่ตั้งพระบรมมหาราชวัง จึงโปรดเกล้าฯ ให้ชาวจีนย้ายไปอยู่ที่สำเพ็ง ปรากฏว่ามีชาวจีนจำนวนมากได้เข้ามาอยู่ในสำเพ็งและมีจำนวนทวีมากขึ้นเรื่อย ๆ และในช่วงปลายรัชกาลที่ 4 ชาวจีนอพยพที่เข้ามาในประเทศไทยนั้นเกือบทั้งหมดเป็นเพศชายและไม่ได้นำครอบครัวเข้ามาอยู่ด้วย จึงเป็นเหตุให้ต้องการบริการทางเพศจากหญิงโสเภณี ดังนั้นตั้งแต่ต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จนถึงต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สำเพ็งจึงเป็นแหล่งโสเภณีที่สำคัญและมีชื่อ เนื่องจากสำเพ็งเป็นเขตชุมชนของชาวจีนหลายกลุ่ม รูปแบบของหญิงโสเภณีที่ปรากฏจึงมีลักษณะเป็นการตอบสนองชุมชนของคนในยุคนั้นโดยเฉพาะ นับตั้งแต่ตัวหญิงโสเภณี ซึ่งส่วนมากแล้วหญิงโสเภณีในสำเพ็งและโรงหญิงโสเภณีจะมีเชื้อสายจีนถ้าเป็นโรงหญิงโสเภณีของคนไทย หรือหญิงโสเภณีที่มีเชื้อสายไทยแล้วมีบางโรงถึงขนาดยอมเปลี่ยนชื่อให้ลูกโรงที่เป็นหญิงโสเภณีไทยให้เป็นชื่อจีนเช่น กิมเนย กิมเฮียง เป็นต้น

นอกจากนี้สำเพ็งยังเป็นแหล่งการค้าภายในประเทศที่เจริญมากและใหญ่ที่สุดอีกด้วย จึงทำให้รายได้ของประชาชนในแถบนี้ดีขึ้นด้วย ฉะนั้นการค้าและรายได้ที่ดีของประชาชนในสำเพ็งจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โสเภณีในสำเพ็งหนาแน่นโดดเด่นมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง กิจการค้าประเวณีจึงขยายตัวอย่างกว้างขวางทั้งในเขตสำเพ็งเอง และรอบนอกสำเพ็ง ตลอดจนเริ่มขยายตัวไปสู่ส่วนภูมิภาคด้วย อันเนื่องมาจากการเข้ามาในประเทศไทยของ

ชาวต่างชาติซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุนในกิจการค้าประเวณีเจริญเติบโต และขยายตัวไปที่ต่างๆ อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเพิ่มเขตโสเภณีในกรุงเทพฯ จะมีเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ดูเหมือนว่าแต่ละเขตที่โรงหญิงโสเภณิดังขึ้นมานั้นมุ่งตอบสนองความต้องการของชุมชนของตน เช่น เขตบางรักซึ่งเป็นชุมชนของชาติตะวันตกและเอเชีย สถานบริการทางเพศโรงหญิงโสเภณีในเขตบางรักก็เกิดขึ้น มักเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักท่องเที่ยวว่า "คลับ" (club) และ "บาร์" (Bar) การตั้งชื่อโรงหญิงโสเภณีและตัวหญิงโสเภณีเองก็ใช้ตั้งชื่อเป็นภาษาต่างประเทศเช่นเดียวกับที่สำเพ็ง

ส่วนโสเภณีในภูมิภาคนั้น จากหลักฐานที่พบได้ปรากฏว่ามีการเก็บภาษีในเมืองจันทบุรี เมืองตราด เมืองนครชัยศรี เมืองสมุทรสาคร เมืองชลบุรี เมืองฉะเชิงเทรา มาเป็นภาษีบำรุงถนน การเก็บภาษีโสเภณีในเมืองดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ตอนกลางรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ว่าเมืองดังกล่าวนี้ได้มีการตั้งโรงหญิงโสเภณีแล้ว จึงได้มีการประกาศให้เก็บภาษีในเมืองดังกล่าวนี้มาเป็นภาษีบำรุงถนน (दारार्त्तน์ เมตตาริกานนท์, 2526) นอกจากนี้เมืองดังกล่าวแล้ว ที่เมืองภูเก็ตเริ่มมีการขยายตัวในการทำเหมืองแร่ โดยเริ่มตั้งแต่ในปลายรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา กิจการเหมืองแร่ขยายตัวมากขึ้นส่งผลให้มีความต้องการแรงงานชาวจีนเพื่อเป็นกสิในการทำเหมืองแร่เป็นจำนวนมาก จึงมีชาวจีนอพยพเข้ามาเพื่อทำงานในเหมืองแร่เพิ่มขึ้น การที่มีคนงานเหมืองแร่มากมายประกอบกับกับเศรษฐกิจในเมืองภูเก็ตดี จึงมีส่วนทำให้กิจการค้าประเวณีเกิดขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของคนงานชายและแหล่งการเงินที่แพร่สะพัด (दारार्त्तน์ เมตตาริกานนท์, 2526) นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางด้านคมนาคมขนส่งจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้กิจการค้าประเวณีขยายสู่ส่วนภูมิภาค จึงเริ่มมีการหลอกลวงหญิงจากภูมิภาคต่าง ๆ เข้ามาขายในกรุงเทพฯ ในระยะเวลาต่อมา

ในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รูปแบบที่เด่นที่สุดของกิจการค้าประเวณี คือ "นางประจำสำนัก" หญิงเหล่านี้อยู่ในรูปของหญิงทาสโดยมีนายเงินเป็นเจ้าของสิทธิขาด กฎหมายไทยในสมัยนั้นถือว่าทาสเป็นทั้งวัตถุและเป็นทั้งบุคคลตามกฎหมาย ในฐานะที่เป็นวัตถุตามกฎหมายทาสถูกนำมาขายได้ การซื้อขายหญิงโสเภณีทาสนี้จะมีนายเงินหลายคนด้วยกันที่รับทอดต่อกันมา ซึ่งเป็นลักษณะของการซื้อขายทาสทั่วไป การซื้อขายโสเภณีทาสจากนายเงินผู้หนึ่ง

ไปสู่ นายเงินอีกผู้หนึ่งนั้นราคาอาจจะสูงหรือต่ำกว่าราคาเดิมก็ได้ โดยพิจารณาจากความสวยงามใหม่ของตัวหญิงโสเภณีที่านั้น รูปแบบของกิจการค้าประเวณีแบบนางประจำสำนักนี้จะมีนายโรงหรือเจ้าสำนักโสเภณีคอยดูแลควบคุมความประพฤติของหญิงโสเภณีให้ปฏิบัติต่อชายที่มาเที่ยวอย่างเรียบร้อย ไม่มีการลักเล็กขโมยน้อยแม้ชายจะหลงลืมของไว้ก็ไม่หาย เพราะนายโรงจะคอยเอาใจใส่เป็นธุระรวมทั้งการให้บริการแขกที่มาเที่ยว ไม่ให้เกิดการบาดหมางใจ เพื่อต้องการให้แขกติดใจมาก ๆ นั่นเอง สถานที่ตั้งของโรงหญิงโสเภณีในช่วงนี้มักจะตั้งเป็นหย่อม ๆ ตามบ่อนเบี้ย โรงหวยและตามตรอกทั่ว ๆ ไป (หนังสือพิมพ์ไทย "หญิงนครโสเภณี", 2505 อ้างใน คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

สำหรับการตกแต่งสำนักโสเภณีที่เห็นได้ชัดในช่วงนี้มีอยู่ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 การตกแต่งสำนักแบบไทย ในห้องของหญิงโสเภณีทุก ๆ ห้องจะประดับด้วยเครื่องตกแต่งอย่างสวยงามมาก โดยเฉพาะห้องชั้นหนึ่งนั้นสวยงามราวกับเป็นห้องของลูกสาวคหบดี เช่นมีผ้าหรือโต๊ะกระຈกตั้งพานเครื่องแป้งถม โถถมปรักทอง ชันน้ำถม กระโถนเงิน มั่ง แพร แต่ถ้าเป็นห้องธรรมดาก็เป็นเครื่องเงินธรรมดาเท่านั้น (ส.พลาชน้อย, อ้างในคารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526) มีบางสำนักซึ่งเป็นสำนักชั้นดีเช่นกันจะจัดห้องไม่ต่างจากแบบแรกมากนัก คือมีเตียงเหล็ก ที่นอน หมอนมุ้ง มีผ้า เครื่องแป้ง มีตุ๊กตาสีเสื้อ ผ้า กระโถน ชันน้ำ กระถางพวงมาลัยดอกมะลิหรือพุทธรักษาติดแขวนผาดอยู่กับกระຈกคันฉ่องหอมฟุ้ง พื้นปูพรมน้ำมันสะอาดยาวเรียบร้อย (สง่า กาญจนาคพันธุ์, อ้างในคารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

แบบที่ 2 สำนักที่ตกแต่งแบบจีน ภายในสำนักจะตกแต่งแบบจีน บางโรงเอาใจแขกที่เป็นชาวจีนมาก ถึงขนาดลงทุนตกแต่งผาผนัง โดยมีภาพจิตรกรรมผาผนังแบบจีน (ส.พลาชน้อย, อ้างใน คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

อนึ่งโรงโสเภณีที่มีชื่อในช่วงสมัยนี้คือโรงหญิงที่ตั้งอยู่ใน ต.สำเพ็ง คือ สำนักยายแพง ซึ่งเป็นหญิงคนชั่วมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 มีชื่อมาจนถึงต้นรัชกาลที่ 5 เป็นเหตุให้มีเงินมากจึงเอาเงินที่ได้มาจากการตั้งโรงหญิงคนชื่อนี้ไปสร้างวัดที่ตรอกวัดโคกชื่อ วัดใหม่ยายแพง หรือคณิกาผล หมายถึงผลที่ได้จากนางคณิกา คือ โสเภณี (เพชู้ กับทอง, 2518)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2448 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประกาศให้มีการเลิกทาสขึ้นในปีนั้น ทำให้ทางทาสส่วนหนึ่งสมัครใจเป็นไพร่พลหาเลี้ยงชีพ จึงมีสำนักไพร่พลเกิดขึ้นทั่วไป จนกระทั่งมีการออกพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 ขึ้นในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ เพื่อจดทะเบียนสำนักไพร่พล และควบคุมความสงบเรียบร้อย เนื่องจากโรงไพร่พลทำให้เกิดวิวาทกันอยู่บ่อย ๆ และตามพระราชบัญญัตินี้จะบังคับให้โรงไพร่พลทุกโรงทุกสำนักจะต้องแขวน "โคมเขียว" ไว้หน้าบ้านเพื่อบอกให้รู้ว่าเป็นโรงไพร่พล และเจ้าหน้าที่จะได้ดูแลตรวจตราอย่างทั่วถึง โดยในพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้บังคับว่าจะต้องเป็นโคมสีอะไร แต่ที่ใช้โคมเขียวคงเป็นในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ คือ ทำโคมตัวอย่างโคมสีใช้กระจกสีเขียวจากตัวอย่างโคมสีเขียวที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้น โคมที่แขวนหน้าโรงจึงเป็นสีเขียวเหมือนกันหมด ด้วยเหตุนี้โรงหญิงนครไพร่พลในสมัยนั้นชาวบ้านจึงเรียกว่า "โรงโคมเขียว" และเรียกหญิงนครไพร่พลว่า "หญิงโคมเขียว" ตามลักษณะโคมที่แขวนดังกล่าวด้วยและโรงไพร่พลที่แขวนโคมเขียวไว้หน้าโรงจะต้องเสียภาษีให้แก่ทางรัฐบาล (दारार्त्तน์ เมตตาริกานนท์, 2526) หญิงไพร่พลในยุคนั้นจึงเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่า ได้เกิดมีรูปแบบของการค้าประเวณีแบบที่ไม่สังกัดสำนักเรียกว่า "เถื่อน" กล่าวคือ หญิงไพร่พลจะไม่มี การสังกัดโรงหรือสำนัก เพื่อหลีกเลี่ยงการขูดรีดของนายโรงและการเสียภาษีให้แก่รัฐบาล หญิงไพร่พลแบบเถื่อนนี้จะไม่มีนายโรงคอยควบคุมยกเว้นสามีของหญิงเหล่านั้นเอง การประกอบอาชีพของหญิงเถื่อนนี้ส่วนมากจะคอยดักลูกค้าตามโรงบ่อน โรงหวย โรงละคร โรงภาพยนตร์ ฯลฯ หญิงไพร่พลแบบนี้จะอาศัยอยู่ตามถนนวรจักร์ ปากคลองตลาด ถนนช้าง คลองวัดสุทัศน์ ถนนราชวงศ์ ถนนสุรวงศ์ ถนนสีพระยา (หนังสือพิมพ์กรุงเทพเดลิเมล์, "ทำให้เสียคน", 2502 อ้างใน ดาราร์त्तน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

การแบ่งประเภทของหญิงไพร่พลในช่วงระยะเวลานี้แบ่งแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. หญิงหาเงินจร ก็คือหญิงค้าประเวณีแบบเถื่อน ต้องการหลีกเลี่ยงภาษีและการกดขี่จากนายโรง หญิงหาเงินจรจะไม่มีสำนักอยู่แน่นอน เมื่อจะคบชายใดก็ไปเข้าห้องชั่วคราวคบชาย

2. หญิงที่เรียกว่า "สมัครใจ" หญิงประเภทนี้จะอยู่กับนายโรงหญิงโสเภณี และรับจ้างกระทำชำเรา หาเงินได้มาน้อยเท่าใด เดือนหนึ่งจะแบ่งปันกับเจ้าของโรงคนละครึ่ง แต่เจ้าของโรง จะต้องเสียค่าใช้จ่ายและค่าภาษีให้แก่รัฐบาลแทน

3. หญิงทาส หญิงประเภทนี้จะขายตัวลงเป็นทาสรับใช้นายเงินแล้ว แต่นายเงินจะออกคำสั่ง การค้นคว้าตัวก็ขึ้นอยู่กับสัญญาที่ทำไว้กับนายเงิน หญิงทาสนี้จะได้รับการกดขี่มากกว่าประเภทอื่น ๆ

4. หญิงหาเงินที่เรียกว่า "ลูกจ้าง" กล่าวคือหญิงจะทำหนังสือเป็นลูกจ้างรับเงินล่วงหน้าจากนายโรง แต่ตัวหญิงจะต้องรับจ้างกระทำชำเราหาเงินให้แก่นายโรง หญิงประเภทนี้จะเกิดขึ้นมากภายหลังจากรัฐบาลได้ยกเลิกระบบทาส

5. หญิงหาเงินที่มี "หัวหน้า" หัวหน้านี้จะเที่ยวชักชวนเพื่อนหญิงที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามไว้ โดยให้แต่งกายเป็นผู้ดี หญิงประเภทนี้ จะเที่ยวหาเงินตามห้างฝรั่ง ถึงจะคบกับชายไทย และเงินก็จะเลือกแต่ชั้นสูง หญิงที่มีชื่อที่สุดของหญิงประเภทนี้ คือ อำแดงทิม บ้านถนนสี่พระยา อาจเรียกหญิงประเภทนี้ได้ว่า "ชั้นสูง" (दारार्दन मेतदारिगान्, 2526)

- สถานการณ์โสเภณีไทย ยุค พ.ศ. 2503 - ปัจจุบัน

จากการที่กิจการค้าประเวณีเฟื่องฟูขึ้นทั้งในและต่างประเทศ มีกระแสความคิดที่มองว่าการค้าประเวณีเป็นการค้าทาสแบบใหม่จึงได้มีการรณรงค์ต่อต้านการค้าหญิงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ นับจากปี พ.ศ. 2407 ได้มีการจัดประชุมที่เจนีวา ได้มีการยกเรื่องปัญหาการค้าประเวณีมาพูดกัน และในปี พ.ศ. 2420 ที่ประชุมได้มีการยกเลิกการจดทะเบียนโสเภณี

กระแสการต่อต้านการค้าหญิงและเด็กได้ดำเนินมาจนกระทั่งสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 องค์การสหประชาชาติได้มีการตราปฏิญญาสากลว่าด้วยการสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 จากกระแสดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลไทยได้มีนโยบายที่ปรับเปลี่ยนกระแส

- พ.ศ. 2470 ได้มีการออกพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง
- พ.ศ. 2471 ได้มีการออกพระราชบัญญัติการค้าหญิงและเด็ก
- พ.ศ. 2478 ได้มีการออกพระราชบัญญัติโรงแรม
- พ.ศ. 2503 ได้มีการออกพระราชบัญญัติการปรามการค้าประเวณี

ผลของการออกพระราชบัญญัติการปรามการค้าประเวณีทำให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ผู้ที่อยู่ในข่ายของความผิดตามกฎหมาย ได้แก่ หญิงโสเภณี, ผู้จัดการหญิง, เจ้าของสำนัก, ผู้ดูแลสถานประกอบการค้าประเวณี เป็นที่น่าสังเกตว่าชายผู้เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นบุคคลสำคัญที่เกี่ยวพันกระบวนการค้าประเวณีไม่ได้อยู่ในข่ายของความผิดนี้

สถานการณ์ค้าประเวณี ภายหลังจากออกกฎหมายดังกล่าว มิได้ทำให้จำนวนโสเภณีลดน้อยลงไป กรมตำรวจประเมินว่าจำนวนโสเภณีในปี 2507 ประมาณ 400,000 คน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐ ขณะนั้นมุ่งเน้นการพัฒนาด้าน Infrastructure ประกอบกับการเข้ามาของอเมริกา ตั้งแต่การมีสนธิสัญญาความร่วมมือกัน และจนกระทั่งการจัดตั้งฐานทัพอเมริกา มีส่วนทำให้การเติบโตของธุรกิจการค้าประเวณีไม่ว่าจะเปิดเผยหรือแอบแฝงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของชายผู้เกี่ยวข้อง เห็นได้จากการขยายตัวของธุรกิจบันเทิงยามค่ำคืน แยกถนนเพชรบุรีและสุขุมวิท

การค้าประเวณีได้เปลี่ยนรูปแบบจากเดิมจากหญิงนวดในโรงยาเส้น สู่อานอบอบ นวด และโรงน้ำชา มีพาร์ทเนอร์ประจำไนท์คลับ ในระยะนี้ลักษณะของไนท์คลับจะมี นักร้อง นักดนตรี โดยมีหญิงประจำคลับที่เรียกว่า พาร์ทเนอร์เป็นเพื่อนดื่ม และนั่งคุยกับเกดตลอดจนสามารถเต้นรำ และค้าประเวณีในลักษณะแอบแฝง

แถบชานเมืองที่มีชาวต่างชาติจะเกิดบาร์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายไนท์คลับที่สำคัญจะมีหญิงประจำบาร์ ซึ่งที่จริงแล้วจะค้าประเวณีไปด้วย แต่ราคาจะต่ำกว่าพาร์ทเนอร์ในไนท์คลับ

นอกจากนี้รูปแบบการค้าประเวณี ที่ยังสืบทอดจากช่วงเวลาก่อน ได้แก่

นางประจำโรงแรม ยังได้รับการสืบทอดจากช่างก่อนจนกระทั่งปัจจุบัน ระดับราคาของโสเภณีประจำโรงแรมนั้นขึ้นอยู่กับระดับของโรงแรม ถ้าเป็นโรงแรมเกรดชั้นดีก็จะราคาสูงกว่า และอยู่ในย่านที่มีชาวต่างชาติพักอยู่ ส่วนอีกระดับจะได้แก่โรงแรมชั้นสองและโรงแรมม่านรูด หรือโรงแรมที่มีชื่อเป็นตัวเลข ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในย่านบางขุนพรหม และเสาชิงช้า รวมไปถึงโรงแรมบางแห่งย่านสะพานควาย

โสเภณีเรื่อเร่ ช่วงหลังปี พ.ศ.2488 จนกระทั่งหลังปี พ.ศ.2503 จะพบว่ามีโสเภณีเรื่อเร่อยู่ประจำย่านประตูน้ำ บริเวณคลองแสนแสบ ว่ากันว่าหญิงประจำเรื่อนี้ลดระดับมาจากย่านหัวลำโพงและสามแยก

โสเภณีประจำสำนัก แม้ว่าจากการที่รัฐออกกฎหมายปรามการค้าประเวณี และกฎหมายคนเข้าเมืองในช่วงนั้นจะทำให้โสเภณีชาวจีนลดลง แต่จำนวนโสเภณีกลับเพิ่มขึ้นในรูปแบบการแอบแฝง และมีการล่อลวงหญิงสาวจากชนบทมา บังคับให้เป็นโสเภณี ดังกรณีตัวอย่างการพบศพหญิงสาวถูกโซ่ล่ามหลังจากไฟไหม้ที่ห้องโกเหล้ง จังหวัดภูเก็ตเมื่อเร็ว ๆ นี้

รูปแบบการค้าประเวณีพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตลอดควบคู่กับเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ยุคหลัง พ.ศ.2503 ก็ได้เกิดแนวทางโทรทัศน์ ซึ่งย่านที่หญิงประเภทนี้อยู่ได้แก่ย่านหัวขวง สุกสีสาร ช่วงของการเข้ามาของฐานทัพอเมริกา จะพบว่ากิจการบันเทิงที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี เช่น บาร์ ไนต์คลับ ออบ ออบ นวด ได้มีการขยายตัวอย่างมาก ธุรกิจที่เฟื่องฟูอีกอย่างคือ การเป็นเมียเช่า ครั้นเมื่อฐานทัพอเมริกาต้องถอนออกไป กิจการประเวณีก็มีได้ซบเซาลงแต่อย่างใด ยังสามารถดำรงอยู่ได้ ภายใต้นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐ ดังคำกล่าวของนายบุญชู โรจนเสถียร (รองนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น) ที่กล่าวต่อผู้ว่าฯ ทั่วประเทศ โดยเสนอแนะให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งเสริมสนับสนุน กิจการบันเทิงทางเพศ (มติชน 18 ต.ค. 2523) ซึ่งเป็นเรื่องยืนยันถึงการให้หญิงเพื่อดึงดูดทางเพศได้อย่างดี

หลังจากการเข้ามาของชาวต่างชาติ ได้มีกระบวนการค้าหญิงข้ามชาติ หญิงไทยได้เริ่มเดินทางไปค้าประเวณีในญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย ยุโรป และเยอรมัน

ประมาณกันว่าหญิงไทยเดินทางไปค้าประเวณีเป็นจำนวนกว่า 200,000 คน ถึงแม้ว่าบางส่วนของหญิงเหล่านี้อาจจะเต็มใจเดินทางอันเนื่องจากรายได้ดี แต่หญิงเหล่านั้นต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของแมงดา

นอกจากการเดินทางไปค้าประเวณียังต่างประเทศโดยตรงแล้ว ยังมีกิจการจัดส่งเมียส่งทางไปรษณีย์ ชักพาหญิงไทยไปแต่งงานกับชาวตะวันตก หญิงที่ไม่ประสบความสำเร็จในการแต่งงาน จะถูกขายหรือบังคับให้กลายเป็นโสเภณีต่อไป จนถึงปัจจุบันรูปแบบการค้าประเวณีจะไม่แตกต่างจากช่วงเวลาที่ผ่านมานัก นอกจากสาเหตุจากเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการหันมาแบบไม่สมดุลแล้ว ยังเกิดทัศนคติ และค่านิยมที่ผิด ๆ ที่เน้นความสำคัญทางวัตถุ ทำให้คนไทยเป็นทาสของวัตถุ พ่อ แม่ สามารถขายลูกสาวได้เพื่อเงิน โดยที่หญิงสาวบางส่วนก็เต็มใจที่จะก้าวสู่อาชีพนี้ด้วย แรงจูงใจจากการตอบแทนของรายได้ นอกจากนี้การล่อลวง กักขังเด็กสาวจากชนบทมาค้าประเวณี ก็ยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมไปถึงหญิงสาวชาวไทยภูเขาไทยใหญ่ ตลอดจนสาวพม่า สถานที่การค้าประเวณีจะมีการเพิ่มลักษณะของการแอบแฝง ในสถานที่ต่าง ๆ ระดับราคา ขึ้นอยู่กับรูปแบบ และสถานที่ กล่าวโดยสรุปในช่วงเวลานี้ สถานที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีได้แก่

- ช่างหรือสำนักการค้าประเวณีที่ยังคงอยู่
- โรงแรมที่มีชื่อเป็นหมายเลข และโรงแรมม่านรูด
- โรงน้ำชา
- สถานอาบน้ำ อบ นวด
- สำนักงานทางโทรศัพท์ และสำนักบริการเพื่อนเที่ยว
- บาร์ ไนต์คลับ อะโกโก้ ค็อกเทลลาจน์
- ส่วนอาหารที่มีหญิงบริการ
- ที่สาธารณะ
- อื่น ๆ

จะเห็นได้ว่า ระยะเวลาที่ผ่านมาขบวนการค้าประเวณี ก็ยังดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง นับตั้งแต่การจัดหา ชื่อ ล่อลวง กักขัง หน่วงเหนี่ยวหญิงเมื่อธุรกิจการมณีในสถานค้าประเวณี ทั้งรูปแบบเปิดเผยนับตั้งแต่สำนักค้าประเวณีต่าง ๆ จนถึงรูปแบบที่แอบแฝงมากับสถานบริการอื่น ๆ ตลอดจนได้ขยายเครือข่ายเป็นขบวนการค้าหญิงข้ามชาติ และในช่วงระยะเวลานี้เองก็ได้เริ่มมีการตระหนักถึงปัญหาโสเภณี รัฐบาลได้ออกนโยบายเพื่อแก้ปัญหา ขณะเดียวกันก็เกิดองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับสตรีขึ้นมาศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข แต่เนื่องจากปัญหาโสเภณีสืบสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ และเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายทำให้การแก้ไขปัญหานั้นไปอย่างเชื่องช้า ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

แนวโน้มปัญหาโสเภณีในอนาคต

จากการที่สาเหตุของปัญหาโสเภณียังไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาโสเภณียังจะดำเนินต่อไป ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพอจะประมวลได้ว่าปัญหาที่ก่อให้เกิดการค้าประเวณีเกิดจากความยากจน หรือปัญหาเศรษฐกิจ การศึกษา และปัญหาค่านิยม ตลอดจนความเป็นอยู่ของคนในสังคมปัจจุบัน ประกอบกับนโยบายของรัฐเองที่เอื้อให้กระบวนการค้าประเวณีดำเนินต่อไป ไม่ว่าจะเป็นนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือการพัฒนาประเทศที่ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างบุคคล จะเห็นได้ว่าสถิติจำนวนโสเภณียังเพิ่มขึ้นทุกปี

จากข้อมูลของมูลนิธิผู้หญิง เปิดเผยโดย ศิริพร สโคโรบาเนค ว่าในปี 2500 ประเทศไทยมีโสเภณี 20,000 คน ในปี 2527 เพิ่มขึ้นเป็น 700,000 คน และในปี 2531 คงไม่น้อยกว่า 1 ล้านคน ในจำนวนให้บริการชาวต่างชาติ 20% (อ้างในวิทยากร เชียงกูล : 2532)

การที่กิจการโสเภณีเติบโตส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีความต้องการจากตลาดมาก เมืองไทยได้ชื่อว่า เป็นเมืองที่สามารถหาผู้หญิงโสเภณีสวย ๆ และโสเภณีเด็กได้ง่าย ๆ ค่าบริการต่ำ จึงจูงใจให้นักท่องเที่ยว นิยมมาเที่ยวโสเภณีกินในประเทศไทย นอกจากนี้ผู้หญิงไทยยังได้ออกไปทำงานเป็นโสเภณีในต่างประเทศทั้งโดยการหลอกลวงและสมัครใจมากขึ้น ทำให้ชาวต่างประเทศ รู้จักประเทศไทยในฐานะส่งออกโสเภณี (วิทยากร เชียงกูล : 2532) นอกจากจำนวนโสเภณีเพิ่มขึ้น แนวโน้มที่ตามมาโสเภณีจะมีอายุน้อยลง โดยดึง

เด็กเข้ามาในการค้าประเวณีมากขึ้น ผู้ประสานงานโครงการค้าหล้า ซึ่งโครงการของมูลนิธิเอกชนเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่อลวงให้สัมภาษณ์ว่า โสเภณีเด็กจะมีอายุน้อยลงเรื่อยๆ พบที่พัทธยา อายุ 9 ปี โดยทั่วไปจะอยู่ในช่วงอายุ 11-12 ปี ค่าตัวของโสเภณีเด็กที่ซื้อขายกันอยู่ในราว 2000 - 3000 บาท พื้นที่ที่มีการซื้อขายมากได้แก่ พะเยา เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง ซึ่งเป็นเขตชายแดนของทางเหนือ และเป็นภาคที่ผู้หญิงมีหน้าตา ผิวพรรณดี เหมาะเป็นสินค้ามากกว่าภาคอื่น (อ้างในวิทยากรเชิงกุล : 2532) จากการให้ทัศนะของศิริพร สโครบาเนค หัวหน้าศูนย์ผู้หญิง ซึ่งติดตามเรื่องโสเภณีเด็กมาโดยตลอด กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดโสเภณีเด็กมากขึ้นเป็นเพราะการโฆษณาในเรื่องโสเภณีเด็กไทยในต่างประเทศมากขึ้น ทำให้ชาวต่างชาติต้องการมาเที่ยวและผู้ที่ทำการค้าด้านนี้ได้พยายามหาเด็กมาให้เพียงพอับความต้องการของนักท่องเที่ยว และที่สำคัญความเชื่อของชายบางกลุ่มที่ว่าหากได้นอนกับเด็กสาว จะทำให้อายุยืนยาว หรือมีสมรรถภาพทางเพศมากขึ้น (อ้างในวิทยากรเชิงกุล : 2532)

สิ่งที่สำคัญที่ทำให้ธุรกิจโสเภณีเติบโต คือ พ่อเล้า แม่เล้า ได้กำไรในการประกอบธุรกิจในอัตราที่สูงมากและผู้มีอำนาจเกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น นายหน้า เจ้าของโรงแรมก็ได้ประโยชน์เช่นกัน พ่อ แม่ ก็อยากใหลูกช่วยหารายได้ บุคคลเหล่านี้ ช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจเหล่านี้เฟื่องฟูมากขึ้น ในจำนวนโสเภณี นอกจากเด็กและผู้หญิงแล้ว ปัญหาเด็กและเยาวชนชายได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อนักเที่ยวมีความต้องการและนิยมการเสฟสุขทางเพศกับเพศเดียวกัน ประกอบกับกับสังคมไทยในระยะหลังมีพวกลักเพศมากขึ้น เป็นเหตุให้เด็กชายยากจนมาประกอบอาชีพนี้มากขึ้น ทำให้เสี่ยงต่อโรค เช่น กามโรค และโรคเอดส์

จะเห็นได้ว่าลักษณะของโสเภณีในปัจจุบันมีการแอบแฝงในรูปแบบต่าง ๆ จากการตั้งสำนักโสเภณี (ช่อง) มีการเปลี่ยนรูปแบบในลักษณะสถานบริการและแหล่งบันเทิงเรีง-รมย์ต่าง ๆ เช่น สถานบริการอาบ อบ นวด ค็อกเทลเล้าจ้ ธุรกิจเพื่อนเที่ยว สวนอาหารที่มีหญิงบริการเสิร์ฟ โรงแรมม่านรูด สถานดิสโก้เทค ผับต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสถานบริการต่าง ๆ เหล่านี้จะมีการค้าประเวณีแอบแฝงอยู่ด้วย ลักษณะการค้าประเวณีที่แอบแฝงนี้ นับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมีขบวนการค้าหญิงข้ามชาติเกิดขึ้น มีหญิงไทยเดินทางไปค้าประเวณีในต่างแดนกันอย่างแพร่หลาย การจะแก้ไขปัญหาโสเภณีให้หมดไปจากสังคมไทยเป็นสิ่งที่ไม่าจะคาดการณ์ได้ว่าจะสำเร็จลุล่วงเมื่อใดและที่สำคัญปัญหาโสเภณีเด็ก

ได้กลายเป็นปัญหาใหม่ของสังคมไทย ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาโสเภณีในปัจจุบัน ได้ยกฐานะขึ้นเป็นปัญหาระดับชาติที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการยกระดับสถานภาพสตรีจากการถูกกดขี่ทางเพศและภาพพจน์ที่ดีของประเทศไทยต่อไป

ความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับไส้เหนียวในประเทศไทย

ปัญหาไส้เหนียวเป็นปัญหาระหว่างสัตว์กับสังคมที่มีมานานแล้ว จำนวนไส้เหนียวมีเพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางระบบสังคม เศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคซึ่งเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์คือกามโรค และโรคเอดส์ด้วย โดยเฉพาะโรคเอดส์นั้นเป็นโรคที่ร้ายแรง ผู้ใดได้รับเชื้อเข้าไปมักจะต้องเสียชีวิตทุกราย รัฐบาลไทยก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาไส้เหนียวเป็นอย่างมาก โดยได้เริ่มเข้ามาควบคุมและจัดการแก้ไขปัญหาไส้เหนียวเพื่อมุ่งหวังในการจัดระบบสังคมให้ดีขึ้น โดยการตราพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ขึ้น เพื่อควบคุมมิให้มีการค้าประเวณีโดยเปิดเผย (บุญส่ง เผ่าทรง, 2503) และทางรัฐบาลยังได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์สำหรับช่วยปรับสภาพของหญิงไส้เหนียวที่ถูกนิพากษาลงโทษตามพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 มีการฝึกอบรมอาชีพให้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเพื่อดำเนินการต่อต้านเกี่ยวกับหญิงไส้เหนียว ภาคเอกชนที่ดำเนินการต่อต้านเกี่ยวกับเรื่องไส้เหนียว คือ "มูลนิธิสงเคราะห์สตรีบางจำพวก (ไส้เหนียว)" ก่อตั้งโดยคุณเพียร เวชบุลย์ (สุณี มัลลิกะมาลย์และคณะ, 2525) โดยให้การสงเคราะห์ในด้านการศึกษาวิธีการรักษาการโรค และกระตุ้นให้เลิกอาชีพค้าประเวณี ฝึกอบรมด้านอาชีพและค้นคว้าเกี่ยวกับสาเหตุของการเป็นไส้เหนียว วิธีป้องกันและรักษาการโรค การควบคุมให้คำแนะนำประชาชนให้ช่วยเหลือหญิงไส้เหนียว แนะนำบุคคลที่มีปัญหาทางเพศ รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับองค์การอื่นซึ่งมีจุดมุ่งหมายเดียวกันทั้งในและนอกประเทศ ส่วนภาครัฐบาลได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์หญิงขึ้นเป็นงานหนึ่งในงานสงเคราะห์อาชีพ สังกัดกองสัมมาอาชีวะสงเคราะห์กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนเก็บรวบรวมสถิติผลการปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการวิเคราะห์แก้ไขปัญหามุ่งสู่การปฏิบัติงานป้องกันมิให้หญิงต้องตกไปเป็นไส้เหนียว และแก้ไขปัญหายุติกันที่ตกไปเป็นไส้เหนียว ตลอดจนให้คำแนะนำในด้านวิชาการกับติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิไปทำการอบรมเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิทยาการแผนใหม่ และติดต่อประสานงานกับจังหวัดต่าง ๆ ที่ส่งตัวหญิงผู้พ้นโทษพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 มารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์หญิงซึ่งได้จัดสร้างขึ้น 3 แห่ง คือ สถานสงเคราะห์หญิงบ้านปากเกร็ด

สถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดตระการและสถานสงเคราะห์หญิงบ้านนาวิสัย (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ, 2525)

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจต่อปัญหาโสเภณีมากมาย โดยพยายามศึกษาและวิจัยถึงปัญหาและสภาพปัญหาโสเภณีในด้านต่าง ๆ เพื่อหาทางเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปหรือให้บรรเทาเบาบางลง ผลการศึกษาวิจัยที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับโสเภณีในประเทศไทยมีดังต่อไปนี้

- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตและทัศนคติของโสเภณี

อัญชัย กาญจนพญ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของหญิงบางประเภทต่อการสงเคราะห์ของรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2517 พบว่าผู้เข้ารับการปรับสภาพส่วนมากเห็นว่าไม่ควรมีการจดทะเบียนโสเภณี และอาชีพค้าประเวณีก็ไม่ควรเป็นอาชีพที่เปิดเผย ดังนั้นจึงควรที่จะปราบการค้าประเวณีอย่างในปัจจุบันนี้เป็นการดีแล้ว ส่วนทัศนคติที่เกี่ยวกับการปรับสภาพของสถานสงเคราะห์เห็นว่ามีคุณสมบัติข้อหนึ่งที่จะทำให้ผู้เข้ารับการปรับสภาพมีอาชีพติดตัว แต่การฝึกอาชีพบางอย่างไม่อาจนำไปเป็นอาชีพได้อย่างจริงจัง ควรขยายเวลาการปรับสภาพออกไปเป็น 1 ปี 6 เดือน อีกทั้งต้องการให้สถานสงเคราะห์จัดบริการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น คือ การสอนหลังระดับ 2 (ป.3 - ป.4) โดยให้พาออกไปฝึกเทศน์หรือมีโอกาสทำบุญที่วัดเป็นครั้งคราว จัดหนังสือประเภทต่าง ๆ ไว้ให้อ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือธรรมะ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือการช่างและหนังสือศิลปะ และหลังจากปรับสภาพแล้วต้องการให้ส่งกลับภูมิลำเนาเดิม

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมสำหรับปัญหาโสเภณีในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2525 พบว่าสาเหตุที่ทำให้หญิงค้าประเวณีทั้งประเภทสมัครใจและไม่สมัครใจนั้น ถ้าเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจ ในกลุ่มหญิงโสเภณีประเภทสมัครใจมีจำนวนร้อยละ 73.4 และในกลุ่มหญิงโสเภณีไม่สมัครใจมีจำนวนร้อยละ 45.3 ส่วนสาเหตุจากการถูกสามีทอดทิ้งแล้วหันมาประกอบอาชีพโสเภณี ในกลุ่มหญิงโสเภณีประเภทสมัครใจมีร้อยละ 20.7 และเนื่องจากถูกหลอกลวงมามีในกลุ่มหญิงโสเภณีประเภทไม่สมัครใจ มีร้อยละ 50.3

กอบกุล ราชนครและคณะ ได้ศึกษาสภาพชีวิตโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่ของกลุ่มสตรีภาคเหนือ ในปี พ.ศ. 2528 พบว่าโสเภณีหรือหญิงอาชีพพิเศษมาจากสถานที่ประกอบอาชีพ คือ

1. บ้านหรือสำนักค้าประเวณีหรือช่อง แบ่งเป็นบ้านที่มีหญิงอยู่ประจำและบ้านที่มีหญิงไป ๆ มา ๆ แบบบริการทั้งกลางวันกลางคืน
2. บังกาโล เป็นบ้านพักสำหรับค้าประเวณีที่หญิงไม่อยู่ประจำ ฝ่ายชายจะเป็นผู้นำหญิงมาพักอยู่ตามห้องพักหรือบ้านเช่า และค้าประเวณีที่บังกาโล
3. คาเฟ่ ดำเนินการธุรกิจขายเครื่องดื่มต่าง ๆ แต่มีหญิงบริการซึ่งจัดสรรโดยฝ่ายเชียร์แขก แขกจะเลือกหญิงที่ตนพอใจไปนอน โดยใช้ห้องของหญิงภายในสถานที่นั้น ส่วนใหญ่เปิดบริการเฉพาะกลางคืน
4. ร้านอาหาร ขายอาหารโดยมีหญิงเป็นพนักงานเสิร์ฟหญิง หญิงเสิร์ฟจะตกลงกับแขกและทำการค้าประเวณีที่อื่นโดยเจ้าของร้านให้อิสระเต็มที่

สำเริง แสงชื้อ และสมชัย จิรโรจน์วัฒน์ ได้ศึกษารูปแบบการทำงานของหญิงอาชีพพิเศษในปัจจุบัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการควบคุมกามโรคในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2527 โดยศึกษาในกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษทั่วประเทศ จำนวน 1600 ราย พบว่า ในปัจจุบันมีรูปแบบและวิธีการค้าประเวณีอยู่ 3 แบบ คือ แบบพื้นฐาน เป็นพวกเตร็ดเตร่ตามสถานที่สาธารณะ อยู่ตามโรงแรม บังกะโลและสำนักโสเภณี แบบที่สองเป็นพวกที่แอบแฝงตามสถานบริการต่าง ๆ เป็น บาร์ ไนท์คลับ สถานอาบ อบ นวด โรงน้ำชา ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย และบัสโฮสเตส เป็นต้น ส่วนแบบที่สามเป็นแบบอิสระหรือแบบพิเศษ เช่น เมียเช่า นางทางโทรศัพท์ นักเรียน นักศึกษา และพวกที่เดินทางไปประกอบอาชีพพิเศษยังต่างประเทศ และเนื่องจากการค้าประเวณีมีหลายรูปแบบ จึงทำให้เกิดปัญหาในการควบคุม เพราะหน่วยงานกามโรคสามารถควบคุมหญิงอาชีพพิเศษให้มาตรวจรักษาได้เพียงร้อยละ 12.35 ของจำนวนหญิงอาชีพพิเศษที่สำรวจได้

- งานวิจัยเกี่ยวกับมูลเหตุที่ทำให้มีอาชีพเป็นโสเภณี

บุญส่ง เผ่าทรง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาหญิงโสเภณีในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2504 พบว่าการแก้ปัญหาด้วยกฎหมายไม่อาจทำให้โสเภณีหมดไปได้ แต่ยับยั้งไม่ให้ขยายตัวออกไปมากเท่านั้น และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 รายละเอียดของพระราชบัญญัติไม่ได้เอาผิดแก่ผู้หญิงโสเภณีโดยตรง แต่เอาผิดแก่ผู้แสวงหาประโยชน์จากโสเภณี

เฉลิมพล สัตถาภรณ์ ทำการวิจัยเรื่องปัญหาโสเภณีในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2508 สรุปได้ว่าหญิงที่มาเป็นโสเภณีนั้นเกือบครึ่งหนึ่งถูกล่อลวงมาและถูกบังคับให้ประกอบอาชีพนี้ ซึ่งหญิงเหล่านี้เดิมมีอาชีพกสิกรรม รายได้น้อย มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท การเดินทางเข้ามาหางานทำในเมืองหลวงจึงเป็นโอกาสให้ถูกล่อลวงมาเป็นโสเภณีได้ง่าย นอกจากนี้ก็เป็นสาเหตุอันสลับซับซ้อนและเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ทั้งทางส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ การล่อลวงการค้าสตรี และการบังคับขู่เข็ญให้หญิงทำการค้าประเวณี นับว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่งและนับเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญ ควรจะได้รับการกวาดล้างปราบปรามและลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง

กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน ได้ศึกษาเรื่องสภาพชีวิตและปัญหาของหญิงค้าประเวณี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2516 ปรากฏว่าโสเภณีส่วนใหญ่ อายุ 15-19 ปี หญิงเหล่านี้มาจากครอบครัวที่แตกแยก และครอบครัวที่มีมาตรฐานการครองชีพต่ำรายได้ไม่พอใช้ จึงสมัครใจมาเป็นโสเภณีเพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ แต่มีบางส่วนที่ถูกบังคับหรือถูกหลอกลวงมา ถึงแม้จะยอมรับว่าเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี แต่เกือบครึ่งหนึ่งแสดงความไม่พอใจและอับอายที่ต้องมีอาชีพนี้

สมคิด พลศรี ได้ทำการศึกษาในปี พ.ศ. 2518 เรื่องการใช้แรงงานสตรีในสถานบริการกับการพัฒนากำลังคน (ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานอาบ อบ นวด ในสถานบริการ) ผลการศึกษพบว่าสตรีที่ทำงานในสถานบริการกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 18-26 ปี และกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ผ่านการสมรสมาแล้ว แต่ในปัจจุบันได้แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง และส่วนมากมีบุตรที่จะ

ต้องอุปการะเลี้ยงดูอยู่ด้วย สตรีเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัววิถีกรรมและได้รับการศึกษาน้อย ถึงแม้ว่าจะเคยทำงานอื่นมาก่อน แต่ก็มีรายได้ต่ำ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้หันมาทำงานในสถานบริการ และยังมีหญิงอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำงานเพราะภาวะการบางอย่างบังคับหรือถูกล่อลวง ซึ่งถือได้ว่าเป็นพวกที่ต้องสูญเสียประโยชน์หรือถูกริดรอนสิทธิมนุษยชน

สมศรี สอาดเอี่ยม ได้ศึกษาเรื่องสภาพชีวิต และปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.2521 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงบริการจากสถานบริการที่จดทะเบียนในปี 2516 ทั้งหมด 11 แห่ง พบว่าหญิงบริการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมต้น ส่วนมากมีสามีแล้วและเกิดปัญหาหย่าร้าง มูลเหตุที่มาเป็นหญิงบริการเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและได้รับอิทธิพลชักจูงจากเพื่อนบ้าน สำหรับค่าตอบแทนที่ได้รับจากการค้าประเวณีนั้น ส่วนมากได้ 100-500 บาท ต่อครั้ง และลดลงเรื่อย ๆ ตามอายุ ทักษะติดต่ออาชีพระหว่างผู้ที่อยากเลิกและไม่อยากเลิกมีจำนวนไม่ต่างกัน โดยให้เหตุผลว่าการที่ไม่อยากเลิกอาชีพนี้เพราะต้องการเงินเป็นส่วนใหญ่

- งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคและโรคเอดส์

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ในหญิงโสเภณีหรือหญิงอาชีพพิเศษ มีดังนี้

เทพม เมืองแมน และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง "ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติการด้านการวางแผนครอบครัว การตั้งครรภ์ การทำแท้ง กามโรคและการติดยาเสพติดของหญิงบริการอาบ อบ นวด ในเขต กทม. 1000 คน" ในปี พ.ศ.2503 พบว่าหญิงบริการอาบ อบ นวด ในกรุงเทพมหานครมีความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคดีกว่าหญิงอาชีพพิเศษที่อยู่ตามโรงแรมชั้นสองและช่องโสเภณี เพราะหญิงบริการอาบ อบ นวด ป่วยเป็นกามโรคน้อยกว่า แสดงให้เห็นว่าหญิงบริการอาบ อบ นวด จะมีความรู้และการปฏิบัติตนในการป้องกันกามโรคมากกว่าหญิงอาชีพพิเศษที่อยู่ตามโรงแรมชั้นสอง และช่องโสเภณี

ปาริฉัตร รัตนศิริ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยในปี พ.ศ.2526 เปรียบเทียบ การปฏิบัติงานของหญิงอาชีพพิเศษในตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี และหญิงอาชีพพิเศษที่มารับบริการที่ฝ่ายระบาดวิทยากรมโรค กองกรมโรค พบว่าระดับการศึกษาของ หญิงอาชีพพิเศษในตำบลสตึกและหญิงอาชีพพิเศษที่มารับบริการที่ฝ่ายระบาดวิทยากรมโรค ไม่แตกต่างกัน ด้านอายุหญิงอาชีพพิเศษในตำบลสตึกจะมีอายุน้อยกว่า ส่วนทางด้านการ ป้องกันกรมโรค หญิงอาชีพพิเศษบางส่วนมีการปฏิบัติตนผิด ๆ โดยไม่ยอมไปพบแพทย์เพื่อ ตรวจรักษา แต่ใช้วิธีป้องกันกรมโรคโดยไม่ยอมมารับประทาน และยาสำหรับสอดช่อง คลอดเอง นอกจากนี้ยังใช้วิธีล้างช่องคลอดก่อนหรือหลังการร่วมเพศ รวมทั้งการควบคุม ไม่ให้ถึงจุดสุดยอดในการร่วมเพศ โดยคิดว่าสามารถป้องกันกรมโรคได้ มีหญิงอาชีพพิเศษ เพียงร้อยละ 50 เท่านั้น ที่ไปรับคำแนะนำและรับการตรวจรักษาจากสถานบริการของรัฐ และเอกชนอย่างสม่ำเสมอ หญิงอาชีพพิเศษพยายามให้แขกใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกัน การแพร่เชื้อกรมโรค แต่ไม่เป็นที่นิยมในหมู่นักเที่ยว

สำเร็จ แสงชื่อ และสมชัย จิโรจน์วัฒน์ ได้ศึกษาภาวะความวิตกกังวลและ พฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในปี พ.ศ. 2530 พบว่าภาวะความวิตกกังวลและพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์นั้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปกติ หญิงอาชีพพิเศษจะมีความวิตกกังวลมากกว่าชายอาชีพพิเศษ และชายที่เกี่ยวสาส์อน สำหรับพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์นั้น ชายอาชีพ พิเศษจะปฏิบัติได้ดีกว่าชายที่เกี่ยวสาส์อน และหญิงอาชีพพิเศษที่มีความวิตกกังวลสูงจะมี พฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ดีขึ้น รวมทั้งมีความต้องการที่จะให้มาตรวจ เลือดโรคเอดส์มากกว่าผู้ที่มีความวิตกกังวลปกติ และผู้ที่ได้รับการตรวจเลือดหาโรคเอดส์ ส่วนใหญ่จะเป็นชายอาชีพพิเศษ

วิทยา คุณานุการกุลและคณะ ได้ศึกษาในปี พ.ศ.2531 เรื่องผลของการให้ สุขศึกษาแบบกลุ่ม เกี่ยวกับความรู้เรื่องวิธีคุมกำเนิดและการป้องกันโรคเอดส์แก่หญิงอาชีพ พิเศษในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าหญิงอาชีพพิเศษส่วนใหญ่รู้จักโรคเอดส์ โดยได้รับความรู้จากเพื่อนร่วมอาชีพและจากโทรทัศน์ ทางด้านพฤติกรรมในการป้องกันโรค เอดส์ โดยใช้ถุงยางอนามัยพบว่าหญิงอาชีพพิเศษส่วนใหญ่ต้องการให้คู่นอนสวมถุงยาง อนามัยก่อนมีเพศสัมพันธ์ แต่มักได้คู่นอนที่ไม่ยอมสวมถุงยางอนามัย และผลของการให้

สุขศึกษาแบบกลุ่ม หญิงอาชีพพิเศษมีพฤติกรรมการคุมกำเนิดและการป้องกันโรคเอดส์สูงขึ้น

มานพ คณะโต และเอราวัณ บ่อคำ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในหญิงบริการ : ศึกษาเฉพาะกรณี หญิงบริการ อาบ อบ นวด ในจังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2531 พบว่าหลังการให้ความรู้และสุขศึกษาแล้ว กลุ่มหญิงบริการมีความรู้เรื่องโรคเอดส์เพิ่มขึ้น แต่พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในกรณีใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้า ไม่มีหญิงบริการอาบ อบ นวด คนใดที่มีความตั้งใจอย่างแท้จริงที่จะใช้ถุงยางอนามัยกับลูกค้า

โยธิน แสงดี และนิมลวรรณ อิศรภักดี ได้ทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยในสำนักโสเภณีเพื่อป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ ในปี พ.ศ. 2533 ผลการศึกษาพบว่า หญิงบริการที่ศึกษาเกือบทุกคนรู้จักกามโรคเฉพาะอาการเท่านั้น แหล่งความรู้เกี่ยวกับกามโรคส่วนใหญ่จะทราบด้วยตนเองจากการเคยเป็นและเพื่อน ๆ เล่าให้ฟัง รวมทั้งทราบจากเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยตรวจรักษากามโรค สำหรับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ หญิงบริการที่ศึกษาทุกคนเข้าใจว่าเป็นโรคร้ายแรง ไม่สามารถรักษาให้หายได้ แต่ยังไม่ทราบอาการของผู้ป่วยโรคเอดส์ บางรายไม่ทราบวิธีการรับ การแพร่ ตลอดจนการป้องกันอย่างถูกต้อง ทางด้านการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ หญิงบริการทุกคนจะพยายามให้แขกใช้ โดยจะอ้างกับแขกว่าตัวเองเป็นกามโรค และบางรายจะเสนอข้อแลกเปลี่ยนว่าจะให้บริการเป็นพิเศษถ้ายอมใช้ถุงยางอนามัย บริการพิเศษ เช่น เล่นพลิกแพลงท่า หรือให้บริการ 2 ครั้ง งานวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าการให้ความรู้เรื่องกามโรค และโรคเอดส์ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศ นักเที่ยวหรือเจ้าของสถานบริการรวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาสนับสนุนในการให้ความรู้ และควรมีระบบ "ครูสอน" ต่อ คือการเลือกบุคคลในสถานบริการทางเพศไปอบรมและเรียนรู้ เพื่อทราบแนวทางป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ ครูสอนต่อที่เหมาะสมที่สุดตามทัศนะของงานวิจัยครั้งนี้ คือ "ภรรยาเจ้าของสถานบริการ" เพื่อเป็นผู้สอนให้หญิงบริการทางเพศได้ทราบแนวทางป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ได้ เพราะภรรยาเจ้าของสถานบริการเป็นบุคคลที่ผูกพันและใกล้ชิดกับหญิงบริการ รวมทั้งเป็นสมาชิกประจำของแหล่งบริการตลอดไป

- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีข้ามชาติ

บทความหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีข้ามชาติ คาดว่าเริ่มมีปรากฏขึ้นในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2505 เนื่องจากการค้าประเวณีกับคนต่างชาติและการค้าประเวณีในต่างประเทศเริ่มแพร่หลายมากในช่วงปี พ.ศ. 2505 - 2512 จากงานวิจัยของแน่งน้อย ปัญจพรรคและคณะ (2524) เรื่องหญิงบริการบางประการ ได้ระบุถึงการแพร่หลายในช่วงนั้นว่า เนื่องจากเกิดสงครามเวียดนามขึ้น อเมริกาได้ส่งทหารมาประจำฐานทัพอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งประเทศไทย และได้มีนโยบายให้ทหารอเมริกันจากเวียดนามมาพักผ่อนในไทย ปีละ 3-7 หมื่นคน ดังนั้นจึงเกิดปัญหาธุรกิจการค้าประเวณีในไทยขยายตัวขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของทหารต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีการจัดบริการทางเพศจากหญิงไทยไปยังต่างประเทศ ที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุดคือ ยุโรป ได้แก่ เยอรมันตะวันตก สแกนดิเนเวีย ส่วนในเอเชียก็ไปญี่ปุ่น ฮองกง รวมทั้งสิงคโปร์ จะปรากฏว่าหญิงไทยไปมีสุขุมชายตัวกันนับพันคนหรือออกไปทำมาหากินและโอบล้อมชาติไปอยู่ประเทศนั้นเลย และต่อมาก็ทำหน้าที่เป็นเอเย่นต์หาหญิงสาว ไปต่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตามขบวนการค้าหญิงข้ามประเทศได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากค่าตอบแทนซึ่งได้ผลกำไรสูง

ในระหว่างปี พ.ศ. 2527-2529 ได้มีการสรุปรายงานการดำเนินงานของกรมตำรวจเกี่ยวกับการลักลอบค้าหญิงในต่างประเทศ (อ้างใน ชูพา วงศ์ไชย และคณะ 2531) โดยศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงาน สถานที่ที่ทำงาน รายได้ สภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนกรรมวิธีในการจัดส่ง ติดต่อชักชวนหญิงไทยให้เดินทางไปทำงานในต่างประเทศนั้นแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะเฉพาะของแหล่งต่าง ๆ ซึ่งยากแก่การที่จะสืบสวนหรือยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามผลการสรุปรายงานระบุไว้ว่า ญี่ปุ่นเป็นตลาดที่ทำรายได้ให้กับผู้ดำเนินการจัดส่งหญิงไทยที่ดีที่สุด ขั้นตอนการเดินทางเข้าไปทำงานและค้าประเวณีที่ทั้งสมัครใจ ถูกล่อลวง และผิดข้อตกลงที่ทำไว้ก่อนเดินทาง ส่วนใหญ่มักปลอมแปลงเอกสารหรือมีอุปายตบตาเจ้าหน้าที่ของไทยและญี่ปุ่น เช่น การจัดส่งชาวญี่ปุ่นเดินทางเข้ามาดูตัวหญิงไทยแล้วจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการแต่งงานหรือเดินทางไปศึกษาต่อ หรือแม้กระทั่งติดต่อไปดูงานที่ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

นอกจากนี้ตลาดแรงงานในการค้าประเวณีที่สำคัญอีกแห่งคือฮ่องกง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหญิงไทยที่สมัครใจทั้งสิ้น โดยมีระยะเวลาการทำงานระหว่าง 6 เดือน - 1 ปี ส่วนประเทศมาเลเซียแหล่งการค้าประเวณีอยู่ที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนมักจะขับรถยนต์เข้ามาทางชายแดนในวันศุกร์และค้างคืนจนกระทั่งวันอาทิตย์ ภายหลังทางการมาเลเซียเข้มงวดต่อผู้ที่จะต้องเที่ยวในประเทศไทย ส่งผลให้มีการเริ่มจัดส่งหญิงไทยไปค้าประเวณีในภัตตาคารเปอร์มากขึ้น สำหรับการค้าประเวณีในสิงคโปร์ของหญิงไทยนั้นจะไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรับคนงานหญิงไปทำงานแม่บ้านและก่อสร้างบังหน้า หรือพนักงานตามสถานบริการต่าง ๆ ซึ่งต่างจากประเทศบรูไน ที่จะรับสมัครหญิงไทยที่มีรูปร่างหน้าตาดี ความรู้สูง เป็นกลุ่มเล็กประมาณ 8-12 คน มักเป็นกลุ่มดารา นักแสดง นักร้อง นางแบบหรือนักศึกษา เมื่อเดินทางไปถึงก็จะไปประกอบการค้าประเวณี ส่วนในไต้หวันรูปแบบการค้าประเวณีจะเป็นการติดต่อหญิงไทยเพื่อส่งไปแต่งงานเป็นแม่บ้านให้ชาวจีน โดยได้ค่าสินสอดทองหมั้นระหว่างจำนวนเงิน 5,000 - 10,000 บาท ซึ่งนายหน้าที่จัดหาผู้หญิงไปให้จะได้ค่านายหน้าหัวละ 20,000 - 30,000 บาท และในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย อิรัก ตุรกี จะแอบแฝงในลักษณะการจัดนักแสดง นาฏศิลป์เข้าไปทำงานในสถานบริการ เช่น บาร์ คาร์บาเร่ โดยนายหน้าจะจัดทำหนังสือเดินทางปลอมแปลงให้และเมื่อไปถึงประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะประกอบการค้าประเวณี

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้หญิงไทยเข้าสู่ตลาดการค้าประเวณีในปี พ.ศ. 2529 โดยศิริพร สโครบาเนต เรื่องจากท่อนาสู่ตลาดกามรมย์ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่หญิงไทยต้องค้าประเวณีไว้ 5 ประการ คือ ปัญหาความไม่รู้เท่าทันเป็นกลุ่มที่ถูกหลอกลวงจากแก๊งค้าหญิงข้ามชาติ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาชีวิตในครอบครัว ความต้องการอยากเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตต่างแดนและกลุ่มที่คาดหวังว่าจะได้มีโอกาสแต่งงานกับชาวต่างชาติ และการจากการศึกษาพบว่า หญิงไทยน้อยคนนักที่จะเดินทางไปต่างประเทศได้ด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จะถูกชักชวนหรือการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะในรูปแบบบริษัทท่องเที่ยว บริษัทจัดหาคู่ เอเยนต์จัดส่งหญิง หรือพวกเครือข่ายของมาเฟียที่ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เช่น พวกยาสูบ เพื่อล่อลวงคนรู้จักที่เคยเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ วิธีการปลอมเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งเป็นการจัดหาเด็กออกไปค้าประเวณีนั่นเอง

ปัญหาของหญิงไทยที่ขายบริการทางเพศในต่างประเทศที่พอสรุปได้ คือ ปัญหา ภาษา วัฒนธรรมและการปรับตัว หญิงไทยที่เดินทางไปค้าประเวณีต่างแดนเมื่อเกิดปัญหาก็จริงช่วยตัวเองไม่ได้ ปัญหาค่าตอบแทนที่ไม่เป็นธรรมและสภาพการทำงานที่ถูกเอาเปรียบจากนายหน้าปัญหาการถูกทารุณกรรม การถูกคุมขังเหยียดหยามและการแข่งขันกันเองท้ายสุดการถูกจับในข้อหาเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายและถูกส่งตัวกลับในสภาพสิ้นเนื้อประดาตัวเนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งรัฐต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือหญิงไทยที่ยังทำการค้าประเวณีอยู่ในต่างแดนอย่างรีบด่วนต่อไป

จากงานวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีข้างต้นจะพบว่า อาชีพโสเภณีตามทัศนคติของหญิงโสเภณีนั้น โสเภณีส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการจดทะเบียนโสเภณี และอาชีพค้าประเวณีไม่ควรเป็นที่เปิดเผย รวมทั้งเห็นด้วยกับการปราบค้าประเวณีในปัจจุบัน เพราะมีความคิดว่าเป็นอาชีพที่น่ารังเกียจ ต้องการเลิกและเปลี่ยนไปประกอบอาชีพแบบอื่น สำหรับมูลเหตุที่ทำให้มาประกอบอาชีพโสเภณีนั้น ปัจจัยที่สำคัญคือสภาพเศรษฐกิจและการถูกล่อลวงมา ซึ่งหญิงโสเภณีส่วนใหญ่ก็มีสภาพเศรษฐกิจที่มีรายได้ต่ำ แรงกดดันทางด้านนี้จึงเป็นผลให้หญิงสาวเหล่านั้นหันมาประกอบอาชีพโสเภณี และในกรณีถูกล่อลวงมา สมคิด พลศรี (2518) เสนอแนะว่าเป็นพวกที่สูญเสียประโยชน์และถูกรีดรอนสิทธิมนุษยชน

สำหรับเรื่องของความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ ซึ่งทั้ง 2 โรคนี้จัดได้ว่าเป็นโรคติดต่อที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ และอาจกล่าวได้ว่าหญิงโสเภณีมีส่วนในการแพร่เชื้อของกามโรคและโรคเอดส์ หญิงโสเภณีส่วนใหญ่ให้ความสนใจเรื่องของทั้ง 2 โรค และมีความรู้ว่าจะใช้อนามัยช่วยป้องกันการแพร่กระจายของโรคทั้ง 2 ประเภทได้ โดยพยายามให้แขกที่มาเที่ยวใช้ แต่ส่วนใหญ่แขกที่มาเที่ยวไม่ค่อยนิยมใช้กัน บางครั้งหญิงโสเภณีต้องใช้กลอุบายเพื่อโน้มน้าวให้แขกที่มาเที่ยวยอมใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งปัญหานี้จะเห็นว่าอยู่ที่แขกที่มาเที่ยวไม่ใช่ตัวหญิงโสเภณี สำหรับในเรื่องความรู้อาการแสดงของโรค การแพร่กระจายของโรค รวมทั้งวิธีป้องกันโรค หญิงโสเภณีบางคนยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้อง เพราะหญิงโสเภณีที่แขกไม่ยอมใช้ถุงยางอนามัยมักใช้วิธีป้องกันโรคที่ไม่ถูกต้อง เช่น การล้างช่องคลอดหลังการมีเพศสัมพันธ์หรือสอดขาใส่ไว้ในช่องคลอด ฯลฯ โดยคิดว่าสามารถป้องกันโรคเอดส์และกามโรคได้ การให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ให้ถูกวิธีนั้น ควรมีการให้ความรู้ทั้งหญิงโสเภณีและนักเที่ยว

สำหรับเรื่องโสเภณีข้ามชาตินั้น ในขณะที่คิดว่าเอกสารฉบับนี้ยังไม่ค้นพบงานวิจัยที่ตรงประเด็น จึงได้เสนอเฉพาะเหตุการณ์ซึ่งสามารถประมวลได้จากงานวิจัยการเขียนรายงานและบทความ ซึ่งพอสรุปได้ว่าในปัจจุบันหญิงไทยจำนวนไม่น้อยนิยมประกอบอาชีพโสเภณีข้ามชาติกัน วิธีการไปประกอบอาชีพเป็นโสเภณีข้ามชาติมีทั้งโดยสมัครใจและถูกล่อลวงไป โดยมีนายหน้าเป็นผู้ดำเนินการให้หญิงไทยที่เดินทางไปประกอบอาชีพโสเภณีในต่างแดนนั้นบางคนจะไปในลักษณะแอบแฝงในรูปของนักท่องเที่ยว บางรายถูกล่อลวงโดยการจดทะเบียนสมรสกับชาวต่างชาติ พอไปถึงประเทศของฝ่ายชายแล้ว หญิงไทยบางคนก็ถูกบังคับให้ไปเป็นหญิงโสเภณี การเป็นโสเภณีข้ามชาติของหญิงไทยมีกระจายไปหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เยอรมัน กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ฮองกง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาโสเภณีของประเทศไทยในปัจจุบันไม่ได้มีแต่เฉพาะในประเทศเท่านั้น ยังมีการแพร่กระจายอาชีพนี้ไปยังต่างประเทศด้วย การจะแก้ไขปัญหาให้หมดไปหรือบรรเทาเบาบางลงคงจะต้องร่วมมือกันในหลาย ๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐบาลและเอกชน สำหรับปัญหาและแนวทางแก้ไขจะนำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 4

ประมวลปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีการค้าประเวณีมากประเทศหนึ่งในโลก และนับวันการค้าประเวณีจะแผ่ขยายไปยังต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้สถานะของหญิงไทยในสายตาชาวต่างประเทศถูกมองไปในแง่ลบ มีการดูถูกเหยียดหยาม ซึ่งมักเป็นข่าวอยู่เสมอ กระทั่งปัจจุบันกล่าวกันว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการค้าหญิงไปแล้ว

การค้าประเวณีในประเทศไทย มีอยู่ทั่วไปทุกจังหวัดและทุกอำเภอก็เป็นได้ ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งการเกิดปัญหาหลายอย่างติดตามมา เช่น ทำให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาศีลธรรมจรรยา ตลอดจนปัญหาละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล หญิงโสเภณีส่วนใหญ่เป็นหญิงจากชนบทโดยเฉพาะจากภาคเหนือและอีสาน (ประพจน์ ศรีเทศ, มปป.)

ก. ปัญหาพื้นฐานที่หญิงต้องมีอาชีพโสเภณี

1. เกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ

1.1 ความยากจนอันเนื่องจากระบบเศรษฐกิจ มีการพัฒนาแบบไม่สมดุล คนรวย รวยที่สุด คนจน จนที่สุด การกระจายรายได้มีน้อย คนส่วนใหญ่ของประเทศมีสภาพยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีน้อยผลผลิตไม่เพียงพอ มีหนี้สินมาก รายได้ไม่พอกับรายจ่าย

1.2 การประกอบอาชีพไม่ได้ผล ประสพภัยธรรมชาติ เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วมซ้ำ

1.3 ตกงาน เลือกลงงาน ว่างงานนาน

1.4 เป็นแรงงานที่ไม่มีทักษะ ขาดความรับผิดชอบ จึงหางานทำได้ยาก และมักถูกเอารัดเอาเปรียบ กดค่าจ้างแรงงาน

1.5 ไม่รู้จักใช้เงิน ไม่ประหยัดอดออม

1.6 เกิดความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องใช้เงิน แต่หาทางออกไม่ได้และมีผู้ชักชวน เช่น ในกรณีความเจ็บป่วยของบิดา มารดา ญาติ

ดังนั้น การที่ครอบครัวของหญิงสาวผลักดันลูกสาวให้เข้ามาสู่การค้าประเวณีจึงเป็นทางออกเพื่อความอยู่รอด ตัวอย่างที่เห็นได้จากการนี้ของนักศึกษาห้าคน (นามสมมุติ) จาก อ.ปาง จ. เชียงใหม่ เล่าว่า ตนเองไม่ยอมมาค้าประเวณีเลย เพราะพ่อแม่ยากจนไม่มีเงินชำระหนี้ที่กู้ยืมมาทำนาและเมื่อถึงกำหนดใช้ ไม่มีเงินคืน ประกอบกับไปยืมข้าวของนาของนายนอกคนหนึ่งมากเกินไปและไม่มีปัญญาใช้คืน เพราะที่นายน้อย ทำนาไม่พอกินในรอบปี เมื่อมีเอเยนต์มาเสนอให้หนี้แทน ตนเองจึงมาขายตัวในกรุงเทพฯ ปัญหาความยากจนของผู้หญิงชนบทที่ต้องเข้ามาหางานทำในเมืองหลวงเพื่อช่วยเหลือครอบครัว ปรากฏว่าอาชีพที่ทำรายได้เลี้ยงตนเองและส่งเงินกลับไปยังครอบครัวก็คือ การทำงานบริการ ซึ่งสามารถส่งเงินไปให้ครอบครัว ได้มากกว่าอาชีพอื่น

2. เกิดจากปัญหาด้านครอบครัวและค่านิยมของพ่อแม่

2.1 ครอบครัวแตกแยก บิดา มารดาหย่าร้างกัน เลิกกับสามี

2.2 บิดามารดาและผู้ปกครอง ขายลูกให้มาค้าประเวณี

2.3 ในบางพื้นที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการค้าประเวณีว่า ไม่เป็นเรื่องเสียหาย ทำให้ครอบครัวของผู้ค้าประเวณีไม่มีความกระดากอาย เพราะถือว่ามีรายได้ดี ทำให้มีฐานะดีขึ้น ดังนั้นพ่อแม่จึงยินยอมขายลูกสาวตนเองเข้าสู่สถานการค้าประเวณี หญิงสาวจำนวนหนึ่งได้รับการติดต่อจากเอเยนต์เพื่อไปค้าประเวณี โดยได้รับค่าตอบแทนจำนวนหนึ่งเป็น "ค่าตัว" ในสมัยก่อนค่าตัวอาจเป็นค่าตัวที่พ่อแม่ขายขาดให้เอเยนต์ แต่ปัจจุบันการซึ่งขายขาดกันแบบเดิมทำให้ยาก ค่าตัวของหญิงสาวมักเป็นไปในรูปสัญญาทางธุรกิจ คือเป็น "เงินกู้" ที่พ่อแม่รับไว้โดยยินยอมให้ลูกสาวออกไปทำงานใช้หนี้ เมื่อใช้หนี้จนครบแล้วจึงจะเป็นอิสระ "ค่าตัว" นี้มีจำนวนมากขึ้นแตกต่างกันแล้วแต่กรณี

2.4 ในส่วนของทัศนคติของโสเภณีเองคิดว่า การกระทำเหล่านี้เป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ ดังกรณีตัวอย่าง : หญิงสาวไทยวัย 25 ปี จากจังหวัดเชียงใหม่เล่าว่า เธอเคยอยากจะเรียนครู แต่โชคร้ายพ่อประสบอุบัติเหตุพิการ เลยต้องหันเหอาชีพไปยึดอาชีพขายตัวและขณะนี้เต็มใจไปอยู่ทั่วประเทศเยอรมัน เธอบอกว่า ภูมิใจมากที่สามารถส่งเงินกลับบ้านได้จำนวนมาก ขยับเตรไปตามบาร์ ตามไนท์คลับต่าง ๆ ในเยอรมันถึง 2 ปีแล้ว และขณะนี้เธอยังใช้ชีวิตเช่นนี้

สาวไทยอีกคนหนึ่ง "อำนวย" หวังจะสร้างฐานะตนเองจากการค้าประเวณี โดยเธอบอกว่าตั้งใจจะเก็บเงินสักก้อนแล้วกลับไปเปิดโรงบิลเลียดที่กรุงเทพฯ เลี้ยงชีพต่อไป

โสภณบางกลุ่มยืนยันว่า แม้ว่าอาชีพโสภณเป็นอาชีพที่มาร้างเกียจแต่เป็นอาชีพที่ดีที่สุดของหญิงยากจน เป็นอาชีพที่สบายไม่ต้องทำงานหนัก ได้แต่งตัวสวยงาม สามารถสร้างฐานะที่มั่นคงให้แก่ครอบครัวของตนเอง มีโอกาสตั้งต้นชีวิตใหม่โดยการแต่งงานและเลิกอาชีพนี้

จากปัญหาที่กล่าวมา ประชुर มณีโชติ ให้ทัศนะที่ขัดแย้งว่า เปอร์เซนต์ของพ่อแม่วัยหนุ่มสาวลูกสาวน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ และเชื่อว่าการที่ต้องทำไปเช่นนี้ก็เพราะความจำเป็นด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

3. เกิดจากปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

- 3.1 ปัจจุบันผู้ชายส่วนหนึ่งยังนิยมเที่ยวผู้หญิง จึงทำให้ปัญหาการค้าประเวณียังคงอยู่และเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง
- 3.2 ถูกล่อลวงหรือถูกบังคับให้ค้าประเวณี
- 3.3 ถูกชักชวนขึ้นให้ค้าประเวณี
- 3.4 ติดยาเสพติดหรือสารเสพติดประเภทต่าง ๆ
- 3.5 มั่วสุมอยู่ในแหล่งอบายมุขและสถานบริการเร่ร่อน
- 3.6 มีนิสัยไม่เพียร เกียจคร้านและหยิ่งโหยง
- 3.7 อิทธิพลจากสื่อมวลชน และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่ชี้นำและยั่วยุ
- 3.8 เนื่องจากธุรกิจที่เกี่ยวกับการค้าประเวณีให้ผลกำไรสูง ทำให้การขยายตัวทั้งในด้านปริมาณและการอำนวยความสะดวกมากยิ่งขึ้น
- 3.9 อิทธิพลของวัตถุนิยม ทำให้เป็นสิ่งที่ล่อใจให้สตรีหลงใหลในด้านวัตถุ และนำไปสู่ความต้องการเงินฐานะทางการเงิน
- 3.10 เด็กวัยรุ่นในเขตเมือง นิยมเที่ยวในสถานบริการประเภทที่มีการละเล่นที่ยั่วยุ เช่น สถานบริการด้านดิสโก้เทค ลานสเก็ต ผับ และคอกเทลเล่านัจ เป็นต้น
- 3.11 การประกวดความงามที่ขัดกับความเป็นกุลสตรีไทย และมีลักษณะยังอยู่ทางกามารมณ์

3.12 อิทธิพลทางวัฒนธรรมตะวันตกที่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย กรณีตัวอย่างของปัญหานี้ มีดังนี้

: นางสาวไก่อ่ (นามสมมติ) หญิงสาวจากอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งถูกเพื่อนบ้านเดียวกัน ชื่อ "สี" หลอกมาเที่ยวกรุงเทพฯ จึงได้เดินทางมาด้วยและถูกหลอกไปขายตัวที่ห้องในจังหวัดสระบุรี เมื่อไม่ยอมขายตัวก็ถูกข่มขืนและอีกกรณีหนึ่ง น.ส. ประนอม และ น.ส. เครือวัลย์ (นามสมมติ) หญิงสาวจากอำเภอแม่แตง และ น.ส. คำเอ๋ย (นามสมมติ) จาก อ.พาน จ. เชียงราย ต่างก็ถูกเพื่อนหญิงในท้องถิ่นเดียวกันชักชวนให้มาเที่ยวกรุงเทพฯ และถูกหลอกมากักขังเอาไว้เพื่อให้ขายตัวที่ญาไท กรุงเทพฯ แต่โชคดีหลบหนีเอาชีวิตรอดออกมาได้

: จากทัศนะของสื่อมวลชนที่ได้ให้ความสนใจติดตามผลงานวิจัยและการอภิปรายโดยบุคคลในวงการต่าง ๆ พบว่า ปัญหาโสเภณีขึ้นกับปัญหาทางเศรษฐกิจและค่านิยมทางเพศของสังคมไทย มิได้ขึ้นกับ "ระดับทางศีลธรรม" ของหญิงเป็นรายบุคคล

: จากรายงานพิเศษของทวี เต็งรัง กล่าวว่า ผู้หญิงขายบริการที่ยึดอาชีพเสคอร์ตก็เพราะต้องการเข้าสังคมและต้องการหารายได้พิเศษเป็นสำคัญ ดังนั้นชีวิตของสาวเสคอร์ตจึงมักกรีดกรายอยู่ในระดับเฟิร์สคลาส

4. เกิดจากปัญหาด้านการศึกษา

4.1 ไม่ได้รับการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อยเป็นเหตุให้ถูกล่อลวงได้ง่าย

4.2 ไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพ

4.3 หลักสูตรการศึกษาคาดบังคับ ยังไม่สนองต่อการดำรงชีวิตที่เหมาะสมและถูกต้องในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้กลุ่มผู้แสวงหาหญิงสาวให้มาค้าประเวณีมีกลวิธีและเล่ห์เหลี่ยมมากมายในการชักจูง เช่น การชักชวนให้มาทำงานในกรุงเทพฯ โดยให้เงินเดือนสูง หญิงเหล่านั้นก็จะเชื่อและเดินทางมาด้วย ในที่สุดก็ถูกบังคับให้ขายตัว กรณีตัวอย่าง เช่น : นางสาวพจันและนางสาวน้อย (นามสมมติ) หญิงสาวจากอำเภอยางชุมน้อย จังหวัด

เชียงใหม่ ถูกเอเชนต์ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกันหลอกไปทำงานร้านอาหารที่จังหวัดภูเก็ต และถูกบังคับให้ขายตัวในที่สุด

5. เกิดจากความบกพร่องด้านสุขภาพจิต

5.1 ปัญญาอ่อน

5.2 สุขภาพจิตผิดปกติ

6. เกิดจากปัญหาด้านนโยบายของรัฐ

6.1 จากการพัฒนาประเทศสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีการสร้างระบบคมนาคมในประเทศ เช่น ทางรถไฟ ได้ส่งผลให้หญิงถูกล่อลวงตามภูมิภาคต่าง ๆ เข้ามาขายตัวในกรุงเทพฯ เช่น "นางสงวนบ้านอยู่ถนนจักรเพ็ชร พระนคร ได้ขึ้นไปเชียงใหม่ใช้อุบายล่อลวงนางสาวกำนัน นางสาวรักแก้ว นางแดง ชาวจังหวัดเชียงใหม่ บ้านส้มช้อย ลงมากรุงเทพฯ"

6.2 การส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวมีส่วนทำให้การค้าประเวณีเพิ่มมากขึ้น เพราะนโยบายนี้มุ่งเน้น infrastructure เช่น ถนนหนทางมากกว่าการพัฒนาคนโดยเฉพาะผู้หญิงให้มีประสิทธิภาพหรือมีฝีมือสำหรับตลาดแรงงานอุตสาหกรรม

ในช่วงปี พ.ศ. 2519 รัฐบาลได้อนุญาตให้อเมริกันเข้ามาตั้งฐานทัพทำให้เกิดการพัฒนาธุรกิจการค้าประเวณีเพื่อให้บริการแก่ทหารอเมริกัน ทำให้เกิดอาชีพ "โสเภณี" หรือ "เมียเช่า" ของหญิงไทยในชนบท และเมื่อฐานทัพอเมริกันต้องถอนออกไปจากประเทศไทย ธุรกิจหรืออาชีพโสเภณียังคงดำเนินการต่อไปเพื่อสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยว ดังคำปราศรัยของรองนายกรัฐมนตรี บุญชู โรจนเสถียร ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2523 ที่เสนอแนะให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทนบำรุงส่งเสริมแหล่งบันเทิงใจทางเพศ (มติชน 18 ต.ค. 2533) ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันนโยบายการใช้หญิงเป็นเครื่องมือดึงดูดการท่องเที่ยวได้ดี

6.3 องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องนี้ ขาดการสนับสนุนและประสานงานที่เป็นระบบอย่างจริงจัง

ข. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับหญิงในขณะมีอาชีพโสเภณี

1. ปัญหาเรื่องการทำงานและค่าตอบแทนที่ได้รับ

1.1 เวลาในการทำงาน ในการทำงานโดยทั่วไปจะเริ่มตั้งแต่เปิดบริการจนกระทั่งปิดบริการ โดยเริ่มตั้งแต่ 9.00 - 24.00 น. ถ้าช่วงต้นเดือนหรือเทศกาลก็ขยายเวลาออกไปอีก 1 - 2 ชั่วโมง ส่วนการหยุดงานนั้นจะได้หยุดเฉพาะเวลาที่มีประจำเดือนเท่านั้น แต่มีน้อยรายมากที่จะจัดให้หยุดมีวันหยุด ถ้าเป็นห้องจะบังคับให้ค้าประเวณีตลอดและไม่มีวันหยุด แม้เธอจะมีประจำเดือนก็ตาม กรณีตัวอย่าง เช่น นางสาวมะลิ (นามสมมติ) ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าอีเก้อ จังหวัดเชียงราย บอกว่าเธอมีประจำเดือน แต่ก็ถูกเจ้าของห้องมหาชัยบังคับและทุบตีเธอเพื่อให้ค้าประเวณี ถ้าในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทางเจ้าของสถานการค้าจะบังคับให้ค้าประเวณี ไม่ว่าเธอจะร้องขอว่าไม่สบายก็จะถูกทุบตี ถ้าวันไหนรับแขกมาราย ร้องขอให้หยุดสัก ก็จะไม่ให้พัก ถ้าขัดขืนก็จะถูกทุบตี

1.2 รายได้ที่ได้รับ ค่าตอบแทนของหญิงแต่ละคนจะไม่แตกต่างกันมาก ส่วนใหญ่จะได้ค่าตอบแทนคนละ 5-15 บาท ได้เบี้ยเลี้ยงแต่ละครั้งโดยคิดจากการบริการแขก ซึ่งจะได้คนละ 3-5 บาท ราคาที่บริการแขกจะมีอัตราแตกต่างกันไปตามสภาพท้องที่ เช่น ในกรุงเทพฯ ราคาตั้งแต่ 50, 70, 100, 120 บาท ถ้าในเขตชนบทราคาต่ำมากประมาณ 20-50 บาท สำหรับราคาของนางทางโทรศัพท์นั้นจะมีรายได้สูงพอควร เพราะรับบริการแขกเฉพาะต่างประเทศ กรณีหญิงที่บริการค้าประเวณีในโรงแรมโดยทั่วไปจะมีรายได้เพิ่มขึ้นต่อเมื่อไปนอนกับแขกหลังเวลาเลิกงาน : "แดงต้อย" แห่ง "พะเนียงทอง" มีค่าตัวครั้งละ 120 บาท ต้องจ่ายให้เจ้าของโรงแรมและที่พัก 50% จ่ายให้ "โก" 25% อีก 25% จึงเป็นของเธอ ในย่านถนนเพชรบุรี เด็กสาวคนหนึ่งขายตัวได้ค่าแรงวันละ 400 บาท และเมื่ออายุมากขึ้นได้ค่าแรงวันละ 300 บาท หลังจากหักให้เจ้าแก่ ให้โก ให้เจ้าของโรงแรมแล้วเธอจะเหลือเงินวันละไม่ถึงร้อยบาท นอกจากนี้เด็กสาวคนหนึ่งเล่าว่าเธอออกขายตัวครั้งแรก ลูกค้าจ่ายให้ 4,000 บาท โดยที่เธอไม่มีส่วนได้เงินนั้นแม้แต่หนึ่งบาท เจ้าแก่เก็บเงินนั้นไว้โดยอ้างว่าเป็นค่า "อั้งเปา"

นอกจากการขูดรีดในขณะค้าประเวณีแล้ว หากว่าถูกตำรวจจับโสเภณีก็จะต้องถูกปรับหรือถูกดำเนินคดี และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสู้คดีมาก หากเจ้าของห้องหรือสถานการค้าประเวณีเป็นผู้จ่ายเงินให้ก็จะมาหักจากค่าแรงในการค้าประเวณีของหญิงผู้นั้นในเวลาต่อมา

2. ความเจ็บป่วย ผู้หญิงที่ทำงานอาชีพโสเภณีส่วนใหญ่ต้องประสบกับการเป็นโรคและความเจ็บป่วยเนื่องจากต้องทำงานกันอย่างหนัก และขาดการออกกำลังกายและการพักผ่อนอย่างเพียงพอ หญิงสาวบางคนมีความเครียดและถูกกดดันทางจิตใจมาก หญิงที่เป็นโรคส่วนใหญ่ทางเจ้าของจะฉีดยาเข้าเส้นเอง แต่ถ้าเป็นมากก็จะให้แมงดาหรือแม่เฒ่าคุมไปที่สาธารณสุข หญิงสาวบางคนต้องเจ็บป่วยอย่างน่าเวทนาในกรณีที่ทางเจ้าของสถานการค้าไม่มีความชำนาญในการฉีดยาเข้าเส้น เช่น รายของนางสาวหนึ่ง (นามสมมติ) ซึ่งเป็นนางทางโทรศัพท์ที่ย่านสุทธิสาร ถูกฉีดยาเข้าเส้นผิด ทำให้แขนของเธอต้องบวมใหญ่ และกรณีของนางสาวหมี และนางสาวแดง (นามสมมติ) ต้องนอนทรมานด้วยความไม่สบายปวดท้องน้อยในโรงน้ำชาเตียมเขียมฮวด ซึ่งทางเจ้าของสถานการค้ากักขังเธอไว้ชั้นล่าง จนกระทั่งมีการช่วยเหลือออกมาและงานวิจัยของซูสิทธี วิริยา พบว่ากลุ่มหญิงโสเภณี มีสภาวะสุขภาพไม่ดีเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ โสเภณีส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในโรคมารโรค ทำให้โสเภณีร้อยละ 37 ป่วยเป็นกามโรคมากกว่า 1 ชนิด

3. การควบคุม กักขัง ลงโทษ ทบตี และข่มขู่ โดยส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด หญิงสาวที่ถูกหลอกมาหรือซื้อมา จะโดนทารุณและทบตีเสมอ สำหรับหญิงสาวที่ขัดขืนคำสั่งหรือคิดจะหลบหนี การลงโทษหนักเบาขึ้นอยู่กับความโหดร้ายของแมงดา นับตั้งแต่ ตบ ข้อม และกักขังอย่างทารุณ และการกระทำดังกล่าวสำหรับหญิงสาวที่คิดหลบหนีก็จะเป็นการเตือนให้หญิงคนอื่น ๆ ได้เห็นเพื่อมิให้เอาเยี่ยงอย่าง กรณีตัวอย่างจากที่ได้รับการบอกเล่าให้ช่วยเหลือและหลบหนีออกมา เช่น กรณี นางสาวไก่ (นามสมมติ) เมื่อถูกเอเย่นต์หลอกมาขายตัวที่ห้องในเมืองสระบุรีซึ่งห้องแห่งนี้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเจ้าของ เมื่อเธอไม่ยอมที่จะขายตัวก็ถูกแมงดาข่มขู่จนสลบและเมื่อฟื้นขึ้นมาพบว่าตัวเองเปียกไปด้วยน้ำที่โดนสาด หลังจากนั้นเธอจึงต้องยอมขายตัว และที่ห้องแห่งนี้ก่อนถูกกองปราบเข้าทำลาย ก็มีหญิงสาวผู้หนึ่งโดยทุบตีจนตาของเธอเกือบถลนออกมา และอีกกรณีหนึ่งของการกักขัง เช่น หญิงสาวในช่องโกะเหลงที่ถูกกัก นางสาวทองสุข (นามสมมติ) บอกว่าเมื่อใครคิดจะหลบหนีก็จะโดยแมงดาชื่อ "วิ" ซึ่งเป็นคนจากจังหวัดเชียงราย ทบตีจนสลบบางครั้งจนทานข้าวต้มไป 3-4 วัน และอีกรายหนึ่งเด็กหญิงลบ (นามสมมติ) อายุ 14 ปี จากจังหวัดพะเยา บอกว่าตลอดระยะเวลาที่ถูกนำไปขายตัวที่โรงน้ำชาเตียมเขียมฮวด บางนา เธอไม่ได้ออกไปไหนเลย น้ำท่วมกรุงฯ โดยเฉพาะน้ำท่วมที่บางนาไม่มีโอกาสได้เห็นน้ำท่วมเลย

ค. ปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเลิกอาชีพโสเภณีแล้ว

1. คนที่เคยมีอดีตเป็นโสเภณีแล้ว เจ็บไข้ทางสังคมยังติดกัน รังเกียจคนเหล่านี้
2. จะกลายเป็นคนว่างงาน เพราะเมื่อถูกสอบประวัติจะถูกปฏิเสธการรับเข้า

ทำงาน

แนวทางการแก้ไข

1. ต้องมีแผนแม่บทและให้ปฏิบัติตามนโยบายอย่างแน่วแน่ โดยเฉพาะโสเภณีเด็กต้องขจัดให้หมดสิ้นไปโดยเด็ดขาด
2. กฎหมายพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ควรแก้ไขใหม่ เพราะกฎหมายนี้ไม่รัดกุม มีข้อบกพร่องมาก ควรแก้ไขกฎหมายให้มีบทลงโทษผู้ซื้อ ผู้ขาย และเจ้าของสำนัก เช่น นายหน้าหาผู้หญิง แมงดา โดยการดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจังให้เกิดผลในทางปฏิบัติและกำหนดโทษให้ชัดเจน
3. ควรให้การศึกษาแก่หญิงในชนบท
4. ควรรณรงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางเพศของชาย
5. ควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเลี้ยงดูที่เน้นคุณค่าของผู้หญิงมากขึ้น ในด้านผู้บริการและผู้ผลิตเคียงบ่าเคียงไหล่ผู้ชาย
6. ควรส่งเสริมให้ผู้หญิงตระหนักถึงปัญหาการค้าหญิงในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกัน
7. ด้านนโยบายพัฒนาสตรีจะต้องมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและช่วยให้หญิงชนบทได้มีโอกาสแก้ไขปัญหาคาความยากจนด้วยการทำงานที่ใช้แรงงานฝีมือมีใช้ขายเพศของตน
8. จัดตั้งหน่วยงานพิเศษอันประกอบด้วยตัวแทนของรัฐและเอกชนที่เข้าใจปัญหาผู้หญิงได้ร่วมกันจัดสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือร่วมกันรณรงค์รักษาทัศนคติและค่านิยมดั้งเดิมของคนไทยที่มีคุณธรรมทางด้านจิตใจสูง หยิ่ง และภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของตน สร้างเอกลักษณ์ใหม่เน้นการทำงานหนัก มีความอดทนและขยันหมั่นเพียร การเคารพในความเป็นคนของผู้อื่น เช่นเดียวกับตนเองและมีการประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ภายนอกประเทศ ดังเช่น นางสาวยาโยริ มัทซุชิ หนึ่งในคณะกรรมการสมาคมผู้หญิงเอเชีย (ASIAN WOMEN ASSOCIATION) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ญี่ปุ่น กล่าวว่า ทางสมาคมได้ให้ทุนสนับสนุนโครงการช่วยเหลือแรงงานหญิงไทย เดือนละ 10,000 บาท เป็นเวลา 3 ปี (2533-2535) ในด้าน

- ด้านกฎหมาย เช่น กรณีที่หญิงถูกจับข้อหาปลอมแปลงเอกสารหรือหาสपोर्टและวีซ่า โดยเอเจนต์เป็นคนทำ ทางสมาคมจะพิจารณาให้การช่วยเหลือ

- เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย เช่น กฎหมายการเข้าเมืองที่เขาจะไปทำงาน เป็นต้น

9. รัฐบาลควรเร่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก ทำให้ประชาชนมีรายได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยรัฐมีนโยบายประกันราคาพืชผล การเกษตรทุกชนิด การนำระบบสหกรณ์การเกษตรมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การกระจายรายได้สู่ชนบท เช่น ขยายการลงทุนด้านอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบาสู่ภูมิภาคต่างๆ พร้อมกับส่งเสริมอุตสาหกรรมและหัตถกรรมในครอบครัว จัดตลาดระบายสินค้าประเภทนี้ด้วยในระบบที่ครบวงจร

10. รัฐบาลควรออกกฎหมายให้มีสถานบริการนอกลง ควรเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติการปราบปรามการค้าประเวณีอย่างเด็ดขาด

11. สื่อมวลชนควรเผยแพร่ภาพพจน์ของหญิงไทยที่ประสบความสำเร็จทางด้านการบริหาร และทางการแพทย์ให้มาก

12. ควรหามาตรการเพื่อลดการประกวดนางงาม

บรรณานุกรม

กอบกุล ราชชนครและคณะ

- 2528 สภาพชีวิตโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่. กลุ่มสตรีศึกษามาศเหนือ :
เชียงใหม่.

จิรติ ดิงค์ภักย์

- 2527 ทัศนะการมองปัญหาโสเภณีของสื่อมวลชน. เอกสารประกอบการสัมมนา
ศูนย์ข้อมูลสตรี กรุงเทพมหานคร.

ฐลิตา วิริยา

- 2531 โสเภณียุคสังคมนิยมค้ารากเหง้าของปัญหาและทางออก. บทความ,
หนังสือพิมพ์สยามรัฐ, 2 มกราคม 2531.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์

- 2526 โสเภณีกับนโยบายของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2411-2503. วิทยานิพนธ์
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำฤทัย วิริยะกุล

- 2528 โสเภณีไทยกับแมงดาเศรษฐีเยอรมัน. บทความ, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ,
7 เมษายน 2528.

ทวี เต็งรัง

- ม.ป.ป. จากสาวเอสคอร์ต นางทางไทรศน์ท่อมหายใจคืนเหงาต่างราคะ.
รายงานพิเศษ, หนังสือพิมพ์สยามรัฐ, 3 กุมภาพันธ์ 2532.

เทพย์ ทับทอง

- 2526 หญิงโคมเขียว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจ้าพระยา

เทพม เมืองแมน

- 2503 ความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติการด้านการวางแผนครอบครัว การตั้งครรภ์
การทำแท้ง กามโรคและการติดยาเสพติดของหญิงบริการ อาบ อบ นวด
ในเขตกรุงเทพมหานคร 1000 คน. รายงานวิจัย คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

นางน้อย ปัญพวรรค์และคณะ

ม.ป.ป. หญิงบริการบางประเภท. เอกสารรายงานผลการศึกษา ศูนย์ข้อมูล
สตรี, กรุงเทพมหานคร.

บุณส่ง เฝ้าทรง

2512 ปัญหาหญิงโสเภณีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปาริฉัตร รัตนศิริและคณะ

2526 การศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของหญิงอาชีพพิเศษในตำบลสตึก
อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี. รายงานวิจัย ศูนย์กามโรคเขต 2 ชลบุรี

พัฒนาชุมชน, กรม

2516 สภาพชีวิตและปัญหาของหญิงค้าประเวณีอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.
งานวิจัย, กระทรวงมหาดไทย.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493

2503 พจนานุกรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี

2503 ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 77 ตอนที่ 83 มาตรา 4 : 894

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ม.ป.ป. สภาพชีวิตโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานการศึกษา, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, เชียงใหม่

มาถน คณะโต และเอราวัณ บ่อคำ

2531 พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ในหญิงบริการ ศึกษากรณีหญิงบริการ
อาบ อบ นวด ในจังหวัดขอนแก่น. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
ขอนแก่น.

สุภา วงศ์ไชยและคณะ

2531 ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการไปประกอบอาชีพค้าประเวณี
ของสตรีไทยในต่างประเทศ. รายงานวิจัย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โยธิน แสงดีและนิมลพรรณ อิศรภักดี

- 2533 แนวการส่งเสริมการใช้ยางอนามัยในสำนักโสมเพื่อป้องกัน
การโรคและโรคเอดส์. รายงานวิจัย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยา คุณานุภกรกุล และคณะ

- 2531 ผลของการให้สุศึกษาแบบกลุ่มเกี่ยวกับความรู้เรื่องวิธีคุมกำเนิดและ
การป้องกันโรคเอดส์แก่หญิงอาชีพพิเศษในเมืองพัทยา จ.ชลบุรี.
รายงานวิจัย โรงพยาบาลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี.

วิทยากร เชียงกุล

- 2532 การพัฒนาทางเศรษฐกิจกับผลกระทบในด้านลบต่อเด็กและเยาวชนไทย.
สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร : นารากราฟ
ดีไซน์.

ศิริพร สโคโรบาเนต

- 2527 กระบวนการค้าหญิงในประเทศไทย. รายงานการศึกษา, ศูนย์ข้อมูล
สตรี, กรุงเทพมหานคร

ศิลปากร, กรม

- 2505 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์รุ่งเรือง
ธรรม : 933.

สมคิด พลศรี

- 2518 การใช้แรงงานสตรีในสถานบริการกับการพัฒนากำลังคน : ศึกษาเฉพาะ
กรณีพนักงาน อาบ อบ นวด ในสถานบริการ. รายงานวิจัย
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมศรี สอาดเอี่ยม

- 2521 สภาพชีวิตและปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัย
แผนวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ส. พลายน้อย (นามปากกา)

- 2510 วารสารเทศบาลนครกรุงเทพ. 7 (82) : 4

สุดารัตน์ เสรีวัฒน์

- 2527 กระบวนการค้าหญิงไทยในต่างประเทศ. รายงานการศึกษา,
ศูนย์ข้อมูลสตรี, กรุงเทพมหานคร.

สุวรีย์ ณ ระนอง

- 2526 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรมวิชาชีพแก่หญิงโสเภณี : ศึกษาเฉพาะ
กรณีสถานสงเคราะห์หญิงบ้านปากเกร็ด. วิทยานิพนธ์คณะสังคม-
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำเร็จ แสงชื่อและสมชัย จิรโรจน์วัฒน์

- 2527 รูปแบบการทำงานของหญิงอาชีพพิเศษในปัจจุบันซึ่งมีผลกระทบต่อ
ควบคุมกามโรคในประเทศไทย. รายงานวิจัย ศูนย์กามโรคเขต 3
จังหวัดชลบุรี.

สำเร็จ แสงชื่อและสมชัย จิรโรจน์วัฒน์

- 2530 ภาวะความวิตกกังวลและพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ที่
เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. รายงานวิจัย ศูนย์กามโรคเขต 3
จังหวัดชลบุรี.

สนีย์ มัลลิกะมาลย์และคณะ

- 2525 ปัญหาโสเภณี การแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่
เหมาะสมกับประเทศไทย. รายงานวิจัย โครงการเผยแพร่รายงานวิจัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมาอาชีวะสงเคราะห์, กอง

- 2532 เอกสารจากการประชุมของคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาโสเภณี.
กรมประชาสัมพันธ์, กระทรวงมหาดไทย.

อัญชัญ กาญจนบุญ

- 2517 ทัศนคติของหญิงบางประเภทต่อการสงเคราะห์ของรัฐบาล.
วิทยานิพนธ์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุดม สัมพร

- 2522 โสเภณีในวรรณคดี บาลีและสันสกฤต : การศึกษาเชิงวิเคราะห์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

James A. Ballentine

1948 Law-Dictionary With Pronunciation. New York :

Co, operative Publishing Company.

Wharton's Law Lexicon

1957 London : Stevens and Sons, limited : 811.

ภาคผนวก

รายชื่อผลงานวิจัยเกี่ยวกับโสเภณี

กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน

- 2516 การวิจัยสภาพชีวิตและปัญหาของหญิงค้าประเวณี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.
กรุงเทพมหานคร.

ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ, ส.ต.อ.

- 2521 ทัศนคติของข้าราชการตำรวจกองปราบปรามที่มีต่อการจดทะเบียนโสเภณี.
รายงานวิจัย คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

กิตติ เสรีบุตร, พล.ต.ต.

- 2516-2517 รัฐกับการควบคุมการค้าประเวณี. รายงานวิจัย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ขวัญวงศ์ เจริญวงศ์

- 2529 การนำระบบควบคุมความประพฤติโดยการส่งคนส่งเคราะห์หญิงโสเภณี :
ศึกษาจากทัศนคติของเจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์หญิงโสเภณี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะกรรมการวิจัยความผิดเกี่ยวกับเพศ

- 2509 ความผิดเกี่ยวกับเพศ พ.ศ. 2509. รายงานวิจัยสภาวิจัยแห่งชาติ
กรุงเทพมหานคร.

จิรติ ดิงค์ภักย์

- 2527 ทัศนะการมองปัญหาโสเภณีของสื่อมวลชน. เอกสารการสัมมนาเรื่อง
ปัญหาการค้าหญิงไทย 8-9 มีนาคม 2527 ณ ทบวงมหาวิทยาลัย.

เฉลิมพล สัตตถาภรณ์, ร.ต.

- 2508 ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชฎิล หนูประเสริฐ

- 2530 การศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมทางศาสนาของหญิงโสเภณีในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัชวาล วิทยาพูล

- 2523 ผลของการฝึกอาชีพที่มีต่อการมองเห็นตนเอง การศึกษาเรื่องการปรับตัวทางสังคมของหญิงโสเภณีอาชีพ. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมสงเคราะห์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาติ ชีวธรรมและคณะ

- 2529 รายงานการวิจัยรูปแบบการควบคุมการโรคที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพของหญิงอาชีพพิเศษในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ศูนย์การโรคเขต 10 จังหวัดเชียงใหม่.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์

- 2526 โสเภณีกับนโยบายของรัฐบาลไทย พ.ศ.2411-2503. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทพนม เมืองแมน

- 2523 ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัว การตั้งครรภ์ การทำแท้ง การคุมกำเนิดและการติดตามผลติดตามของหญิงบริการอาบ อบ นวด ในเขต กรุงเทพมหานคร 1000 คน. รายงานวิจัยคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์

- 2521 สังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์กับปัญหาการโรคและงานระบาดวิทยา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญส่ง เผ่าทรง

- 2512 ปัญหาหญิงโสเภณีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประพจน์ ศรีเทศ

- ม.ป.ป. กระบวนการค้าหญิงไทยในปัจจุบัน : ปัญหาการค้าหญิงและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา. โครงการสตรีศึกษา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริฉัตร รัตนศิริ และคณะ

- 2526 การปฏิบัติของหญิงอาชีพพิเศษในการป้องกันและรักษากามโรค
เปรียบเทียบระหว่างหญิงอาชีพพิเศษในตำบลสตึก อำเภอสตึก
จังหวัดชลบุรี และหญิงอาชีพพิเศษที่มารับบริการที่ฝ่ายระบาดวิทยา
กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ. รายงานการศึกษาวิจัย
ศูนย์กามโรค เขต 2 ชลบุรี.

พงษ์ศักดิ์ มานะศิริสุข และคณะ

- 2522 การวิจัยเรื่องโสเภณี. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

พัชรี นวนพานิช

- 2530 ปัญหาการทำแท้งและการปฏิบัติด้านการคุมกำเนิดให้หญิงอาชีพพิเศษ :
ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงที่ทำงานในบาร์อะโกโก้ ย่านถนนพัฒนาพงษ์.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

ภูษิต จัตรวิริยวงศ์

- 2532 แบบแผนการเคลื่อนย้ายแรงงานและสภาพความเป็นอยู่ของหญิงบริการ
กรณีศึกษา : หญิงบริการที่ทำงานในคาเฟ่ในตัวเมืองเชียงใหม่.
เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยุพนา ไทยภักดี

- ม.ป.ป. ปัจจัยบางประการที่ทำให้สตรีบางคนประกอบอาชีพหญิงบริการอาบ อบ นวด.
กรุงเทพมหานคร.

ยุพา วงศ์ไชย

- 2531 ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการไปประกอบอาชีพค้าประเวณี
ของสตรีไทยในต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัตนา ธนาพรสังสุทธิ์

- 2528 ชายผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้าประเวณี : ศึกษาเฉพาะกรณีลิต นักศึกษา
ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร :
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รุ่งกานต์ ศรลัมภ์

- 2530 ประสิทธิภาพการสอนสุขศึกษา เรื่อง กามโรคแก่หญิงอาชีพพิเศษแบบเพื่อนสอนเพื่อน ในสถานบริการ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

เรวดี รอบคอบ

- 2530 การศึกษากลไกการควบคุมกามโรคในกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษที่ศูนย์กามโรค เขต 2 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโรคติดต่อ มหาวิทยาลัยมหิดล.

วันชัย ศรีนวนันต์, ร.ต.อ.

- 2521 ทัศนคติของนายตำรวจต่อปัญหาโสเภณี. รายงานวิจัย คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศุภิมา นฤมล

- 2530 กระบวนการกลายเป็นหมอนวด : กรณีศึกษาหญิงบริการในสถานบริการอาบ อบ นวด. รายงานวิจัย คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมาธิวิชัย สาขาสังคมวิทยา

- 2506 หญิงนครโสเภณี. กรุงเทพมหานคร.

สมคิด พลศรี

- 2518 การใช้แรงงานสตรีในสถานบริการกับการพัฒนากำลังคน : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงาน อาบ อบ นวด ในสถานบริการ. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมศรี สอาดเอี่ยม

- 2521 สภาพชีวิตและปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร : แผนวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศรี เปี่ยมสมบูรณ์

- 2526 จดทะเบียนโสเภณี : ทัศนคติของประชาชนทั่วไปในเคหะชุมชนคลองจั่น. รายงานวิจัย คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สว่าง ทัพภุส และคณะ

- 2532 เอกสารรายงานโศกณัติ : สภาพปัญหา สาเหตุและมาตรการหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหา. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการกิจการสตรีและเยาวชน สภาผู้แทนราษฎร.

สวัสดี สัมพันธ์

- 2508 การสังเคราะห์เชิงโศกณัติในประเทศไทย. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ป๋วยทิมมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

- 2533 สถานการณ์โรคเอดส์กับโศกณัติและกิจกรรมการป้องกันควบคุมโรคเอดส์จังหวัดพะเยา. พะเยา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา.

สุกัญญา ณรงค์วิทย์

- 2532 ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันกามโรคในหญิงอาชีพพิเศษ. คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุดารัตน์ ศุภนิพนธ์ และคณะ

- ม.ป.ป. พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีไทยกับปัญหาสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร.

สุนันทา นนทิกุล

- 2532 ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาต่อพฤติกรรมการป้องกันกามโรคของหญิงอาชีพพิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ป๋วยทิมมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุนัย มัลลิกะมาลย์และคณะ

- 2525 ปัญหาโศกณัติ : การแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับประเทศไทย. โครงการเผยแพร่งานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรีย์ กาญจนวงศ์

- 2518 การเปรียบเทียบสัจพจน์คะแนน MMPI ระหว่างหญิงโศกณัติกับคนงานหญิงอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ป๋วยทิมมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรีย์ ณ.ระนอง

- 2525 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกวิชาขึ้นแกหึ่งโสภณ : ศึกษาเฉพาะกรณี
สถานสงเคราะห์หึ่งบ้านปากเกร็ด. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุวลี จันทรกระจ่าง

- 2527 ปัญหาโสภณกับโอกาสของหึ่งในการศึกษาและอาชีพ : ปัญหาการค้า
หึ่งและยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา. โครงการสตรศึกษา สถาบัน-
วิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล สายสวัสดิ์

- 2529 ทัศนคติของสมาชิกวุฒิสภาที่มีต่อการแก้ไขปัญหาโสภณในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและ
งานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรรถพล พันธุ์บุญเกิด

- ม.ป.ป. โสภณเด็ก : ปัญหาการค้าหึ่งและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา.
โครงการสตรศึกษา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรเพ็ญ นาควัชร

- 2520 ลักษณะความเป็นอยู่และทัศนคติของหึ่งอาชีพพิเศษ ต่อการวางแผน
ครอบครัว. ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัญญ์ กาญจนพ

- 2517 ทัศนคติของหึ่งบางประเภทต่อการสงเคราะห์ของรัฐบาล.
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุดม สมพร

- 2522 โสภณในวรรณคดีบาลีและสันสกฤต. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาภาษาตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

